

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI

İKONİK SANDALYELERİN KAVRAM VE TASARIM ELEMANLARI
BAĞLAMINDA ANALİZİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Merve Gizem BALTACI

EKİM 2024
TRABZON

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI

**İKONİK SANDALYELERİN KAVRAM VE TASARIM ELEMANLARI
BAĞLAMINDA ANALİZİ**

Merve Gizem BALTACI

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
"YÜKSEK LİSANS (İÇ MİMARLIK)"
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 20 / 09 / 2024
Tezin Savunma Tarihi : 31 / 10 / 2024**

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Filiz TAVŞAN

Trabzon 2024

ÖNSÖZ

“İkonik Sandalyelerin Kavram ve Tasarım Elemanları Bağlamında Analizi” adlı bu çalışma KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır. Eğitimime başladığım ilk günden itibaren geçen bu üç yıl, bilgi ve birikimimi derinleştiren, hayatıma zengin bir deneyim katan bir süreç olmuştur. Bu süreçte emeği ve desteğiyle yanımda olan herkese içten teşekkürlerimi sunmak isterim. Öncelikle, bu tez çalışmasının planlanmasında, araştırılmasında ve yürütülmesinde desteğini ve sevgisini hiçbir zaman esirgemeyen, her zorlu anımda beni motive eden ve güler yüzlü, anlayışlı yaklaşımıyla yol gösterici olan değerli danışman hocam Prof. Dr. Filiz TAVŞAN’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Değerli vakitlerini ayırıp davetimizi kabul ettikleri ve çalışmaya katmış oldukları kıymetli fikirlerden dolayı jüri üyelerim Prof. Dr. Rabia KÖSE DOĞAN ve Doç. Dr. Funda KURAK AÇICI’ya ve eğitim öğretim hayatıma katkısı olan tüm hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Bu sürecin her anında maddi ve manevi her türlü desteği sunarak yanımda olan, bana sonsuz sabır ve anlayışla yaklaşan sevgili aileme olan minnetim büyüktür. Yapabileceğimden şüphe ettiğim anlarda bana gösterdikleri inanç ve motivasyon ile akademik, profesyonel ve kişisel olarak elde ettiğim birçok başarı onların sayesinde. Kalplerindeki cömert sevgi ve inanç ile bu günlere gelmemde en büyük katkı sahibi olan, her zaman yanımda olup maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, sevgili annem Sonnur BALTAÇI’ya, babam Habip BALTAÇI’ya ve beni bu denli sabırlı birine dönüştürdüğü için kardeşim Emre Safa BALTAÇI’ya sonsuz şükranlarımı sunarım.

Bu çalışma bana tasarımı, ikonığın dünyasını ve kendimi daha derin ve net bir şekilde görmemi sağlayan pencereler açarken, ben de bu yolu merak eden ve kurcalayan birçok yeni araştırmacıya ve araştırma alanlarına eşsiz manzaralarla dolu keyifli patikalar sunmasını dilerim.

Merve Gizem BALTAÇI

Trabzon 2024

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İkonik Sandalyelerin Kavram ve Tasarım Elemanları Bağlamında Analizi” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Prof. Dr. Filiz TAVŞAN’ın sorumluluğunda tamamladığımı, verileri kendim topladığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 31/10/2024

Merve Gizem BALTACI

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VII
SUMMARY	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	IX
TABLolar DİZİNİ.....	X
1. GENEL BİLGİLER	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Problemin Belirlenmesi	2
1.3. Çalışmanın Özgünlüğü ve Daha Önce Yapılan Çalışmalar	3
1.4. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı	8
1.5. Çalışmanın Strüktürü.....	10
1.6. Mobilya Kavramı ve Tanımı	12
1.6.1. Mobilya Tasarımı	14
1.6.2. Mobilyanın Sınıflandırılması	15
1.6.3. Sandalye Tasarım Elemanları	17
1.7. İkon ve İkonik Olgunun Tanımı	19
1.7.1. Sandalyede İkonik Kavramı	25
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	32
2.1. Araştırma Yöntem ve Teknikleri.....	32
2.1.1. Araştırma Sorularının Belirlenmesi	33
2.1.2. İkonik Kavramlarının Belirlenmesi, Kavram Kategorilerinin ve Anlam Kümelerinin Oluşturulması	33
2.1.3. Örneklem Grubu ile Çalışma Grubunun Belirlenmesi ve Seçimi.....	34
2.1.4. 1. Anket (Ön Hazırlık Anketi) Formunun Hazırlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi.....	37
2.1.5. İkonik Kimlik Kartlarının ve Sandalye Tasarım Elemanları Kümesinin Oluşturulması	39
2.1.6. Kavramlar Arasındaki İlişkinin Saptanması ve Kavram-Tasarım Elemanı Tablosunun Oluşturulması.....	40
2.1.7. 2. Anketin Hazırlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi	40

3. BULGULAR VE TARTIŞMA	43
3.1. İçerik Analizi Bulguları.....	43
3.1.1. İkonîği Temsil Eden Kavramlar ve Kavramsal İkonik Diyagramı	43
3.1.2. İçerik Analizinin Tartışması.....	50
3.2. 1. Anket (Ön Hazırlık Anketi) Bulguları.....	54
3.2.1. Ön Hazırlık Anketinin Tartışması.....	56
3.3. Betimleyici Durum Çalışmasının Bulguları	57
3.3.1. İkonik Sandalye Kimlik Kartları ve Sandalye Tasarım Elemanları.....	57
3.3.1. Betimleyici Durum Çalışmasının Tartışması	74
3.4. 2. Anket Çalışmasının Bulguları	78
3.4.1. 2. Anket Çalışmasının Tartışması	101
4. SONUÇLAR.....	104
4.1. İkonîğin Literatürdeki Yeri	104
4.2. İkonîğin Kavram ve Tasarım Elemanları ile İlişkisi	105
4.3. Tasarım Elemanlarının Tarihsel Süreçteki Değişimi	108
4.4. İkonîğin Tarihsel Süreçteki Değişimi.....	111
5. ÖNERİLER.....	113
6. KAYNAKLAR	115
7. EKLER.....	130
ÖZGEÇMİŞ	

Yüksek Lisans Tezi

ÖZET

İKONİK SANDALYELERİN KAVRAM VE TASARIM ELEMANLARI BAĞLAMINDA ANALİZİ

Merve Gizem BALTACI

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
İç Mimarlık Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Filiz TAVŞAN
2024, 129 Sayfa, 6 Sayfa Ek

İkonlaşmış bir nesne, kendi türü içinde o türün bir temsilcisi haline gelerek “ikonik” kavramıyla ifade edilir. Mobilya, bu kavramın güçlü bir yansımasını sunarken ikonik sandalyeler, temsil etme görevini üstlenerek tarihsel bir bellek oluşturur. İkonik sandalyeler dönemlerinin sosyal ve kültürel yaşamını yansıtarak hem tasarım mirasını yaşatmış hem de yeni tasarımlar için ilham kaynağı olmuştur. Bu bağlamda ikoniğin temsillerinden biri olan mobilyanın anlaşılması, korunması ve yeni tasarımların üretilmesi ele alınması gereken bir konudur. Çalışma, ikoniği bir oturma mobilyası olan sandalyeler üzerinden sorgulamayı ve tarihsel tasarım sürecindeki yerini saptamayı hedeflemiştir. Nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilen çalışmada dört alt amaca odaklanan beş aşamalı bir durum çalışması yürütülmüştür. İçerik analizi, anket çalışmaları ve betimleyici durum çalışmaları ile ikonik ele alınmış, sandalyelerin tasarım elemanları ve kavramsal yapıları incelenmiş, tarihsel süreçteki değişimleri betimlenmiştir. Birçok özelliği değişmiş olmasına rağmen var olmaya devam eden ve bir ikon haline gelmiş sandalyeler; hem zengin tasarım havuzu ve tasarımlara etki eden değişkenlerin izlenebilirliğiyle bu çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır. Çalışma sonucu ikoniğin evrensel ve çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu göstermiş, ikonik sandalyelerin tarihsel değişimlerinin, ikonik olma dereceleriyle tasarım elemanları ve kavramsal etkileşimleri üzerinden bağlantılı olduğunu tespit etmiştir. Bu durum ikonik tasarımların geçmişten günümüze taşıdığı değerlerle tasarım dünyasında sürdürülebilir bir ilham kaynağı olduğunu ve gelecekteki tasarım süreçleri için önemli bir rehber niteliği taşıdığını ifade etmektedir.

Anahtar Kelimeler: İkonik, sandalye, mobilya, tasarım elemanı, tasarım süreci

PhD. Thesis

SUMMARY

ANALYSIS OF ICONIC CHAIRS IN THE CONTEXT OF CONCEPT AND DESIGN ELEMENTS

Merve Gizem BALTACI

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Interior Architecture Graduate Program
Supervisor: Assoc. Prof. Filiz TAVŞAN
2024, 129 Pages, 6 Pages Appendix

An iconic object is described as a representative of its type, embodying the concept of "iconic." Furniture serves as a powerful reflection of this concept, with iconic chairs assuming the role of representation and creating a historical memory. Iconic chairs reflect the social and cultural life of their time, preserving design heritage while inspiring new designs. In this context, understanding, preserving, and creating new designs for furniture, as one of the representations of iconicity, emerges as a significant issue. This study aims to explore iconicity through seating furniture, specifically chairs, and determine its place in the historical design process. A five-stage case study focusing on four sub-objectives was conducted using a qualitative research method. Through content analysis, surveys, and descriptive case studies, iconicity was examined, and the design elements and conceptual structures of chairs were analyzed, describing their transformations over historical periods. Despite undergoing significant changes, chairs that have endured and become icons define the scope of this study through their rich design repertoire and the traceability of variables affecting their designs. The findings reveal that iconicity possesses a universal and multidimensional structure. Furthermore, the historical transformations of iconic chairs were found to be directly linked to their degree of iconicity through the interaction of design elements and conceptual factors. This demonstrates that the values carried by iconic designs from the past to the present serve as a sustainable source of inspiration in the design world and act as a crucial guide for future design processes.

Key Words: Iconic, chair, design element, design process, change

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Çalışmanın amaç, hedef ve yöntemleri.....	10
Şekil 2. Louis Ghost Armchair / Philippe Starck.....	23
Şekil 3. Mae West Lips Sofa / Salvador Dalí & Edward James	24
Şekil 4. PH 5 Lamp / Poul Henningsen	24
Şekil 5. Barcelona Chair	25
Şekil 6. Wassily Chair.....	26
Şekil 7. Egg Chair	27
Şekil 8. Zig-Zag Chair	28
Şekil 9. Panton Chair	28
Şekil 10. Thonet No. 14 Chair	29
Şekil 11. Red and Blue Chair.....	30
Şekil 12. Ball Chair.....	31
Şekil 13. İkonik tanım ve kavramları.....	44
Şekil 14. Kavramsal ikonik diyagramı.....	49
Şekil 15. İkonik sandalyelerin ifade edilme sıklıkları	55
Şekil 16. Kavramların ikonik ile ilişkilendirilme durumu	78
Şekil 17. Kavramların ikonik ile “çok ilişkili” olma durumu	79
Şekil 18. Kavramların ikonik ile “ilişkisiz” olma durumu	79
Şekil 19. Barcelona Chair kavram-tasarım elemanı ilişkisi.....	87
Şekil 20. Wassily Chair kavram-tasarım elemanı ilişkisi	88
Şekil 21. Egg Chair kavram-tasarım elemanı ilişkisi.....	90
Şekil 22. Zig-Zag Chair kavram-tasarım elemanı ilişkisi.....	92
Şekil 23. Panton Chair kavram-tasarım elemanı ilişkisi.....	93
Şekil 24. Thonet No. 14 Chair kavram-tasarım elemanı ilişkisi.....	95
Şekil 25. Red and Blue Chair kavram-tasarım elemanı ilişkisi	97
Şekil 26. Ball Chair kavram-tasarım elemanı ilişkisi	99
Şekil 27. Tüm sandalyelerin kavram-tasarım elemanı ilişkisi	100
Şekil 28. İkonîği temsil eden kavram, kategori ve anlam kümeleri.....	104
Şekil 29. Tasarım elemanlarının ikonik ile ilişkilendirilme kümesi	105
Şekil 30. Tasarım elemanlarının uğradığı değişim oranı kümesi	108

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Tez çalışma strüktürü.....	12
Tablo 2. Yapılan çalışmalar strüktürü.....	32
Tablo 3. Örnek ikonik tanım tablosu	34
Tablo 4. 1. Anket (Ön Hazırlık Anketi) Soruları	38
Tablo 5. Örnek ikonik sandalye kimlik kartı	39
Tablo 6. 2. Anket ikonik kavramları arasındaki ilişkinin saptanması.....	41
Tablo 7. İkonik kavramları ile tasarım elemanları arasındaki ilişkinin saptanması örnek sorusu.....	41
Tablo 8. İkonik sandalye çalışma grubu listesi	57
Tablo 9. “Barcelona Chair” ikonik sandalye kimlik kartı.....	58
Tablo 10. “Wassily Chair” ikonik sandalye kimlik kartı	59
Tablo 11. “Egg Chair” ikonik sandalye kimlik kartı	60
Tablo 12. “Zig-Zag Chair” ikonik sandalye kimlik kartı.....	61
Tablo 13. “Panton Chair” ikonik sandalye kimlik kartı.....	63
Tablo 14. “Thonet No.14 Chair” ikonik sandalye kimlik kartı.....	66
Tablo 15. “Red and Blue Chair” ikonik sandalye kimlik kartı	68
Tablo 16. “Ball Chair” ikonik sandalye kimlik kartı	70
Tablo 17. Kimlik kartlarının tasarım elemanları kapsamında incelenmesi	73
Tablo 18. İkonik sandalyeler değişim tablosu	77
Tablo 19. İkonik sandalyelerin kavram ve tasarım elemanı ilişkisi.....	80
Tablo 20. Tasarım elemanlarının ikonik ile güçlü ve zayıf ilişki kurduğu sandalyeler	106
Tablo 21. Kavramların araştırma öncesi ve sonrası ikoniği temsil dereceleri	107
Tablo 22. Tasarım elemanlarının ikonik ile ilişkilendirilme ve uğradığı değişim oranları	109
Tablo 23. Sandalyelerin nicelik ve nitelik bakımından değişim oranları	110
Tablo 24. İkonik sandalyelerin araştırma öncesi ve sonrası ikonik olma değerleri	111

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Zamanın çok ötesinden elde edilen çeşitli bulgularla mobilyanın tarihsel başlangıcı hakkında fikir sahibiyiz. Mobilya, insanın varoluşundan bu yana ihtiyaç duyduğu temel fiziksel gereksinimleri karşılayabilmek adına bir araç olarak yine insan tarafından düşünülmüş biçimsel bir nesne olarak tanımlanabilir. Hayatın belirli noktalarında var olan ve belirli amaçlara hizmet eden mobilyalar insanın biyolojik, psikolojik ve sosyolojik ihtiyaçlarını karşılamakla birlikte ait olduğu tarihin ve coğrafyanın izlerini de kimliğinde barındırmaktadır.

İnsanın içinde bulunduğu sosyal yaşam koşullarının ve beraberindeki davranış modellerinin sürekli olarak evrimleşme halinde olmasından dolayı kişisel ihtiyaçlarının ve isteklerinin de benzer şekilde evrildiği söylenebilir. İhtiyaçlara ve isteklere göre şekillenen mobilyalar çağın gelişmesi ile birlikte bu gelişmeden uzak duramamışlardır. Bu sebeple bir mobilyanın tasarlanıp üretildiği ilk andan daha sonraki zaman içerisinde gelişen teknoloji ile malzemesinden üretim tekniğine kadar çeşitli aşamalarda değişikliğe uğraması da kaçınılmaz bir durumdur. Bu durumun çokça gözlemlendiği mobilyalar ise literatürde en çok yer edinen ve insanın oturma/dinlenme gibi fiziksel ihtiyaçlarını karşılayan sandalyeler olmuştur. Sandalyeler kimi zaman bir statüyü temsil etmekte, kimi zaman da yüksek bir mal varlığının kanıtı olarak sosyal çevrede bireyin kendini ispatlaması niteliğini taşımaktadır.

Kullanılan her malzemenin, her rengin ve yapılan her ebatlandırmanın, bir olguyu temsil edebilir nitelikte olması sandalyelerin insan hayatında yalnızca bir oturma elemanı olmaktan çok daha ilerde ve çok daha simgesel bir yere sahip olduğunun göstergesi olarak kabul edilebilir. Öyle ki tarihsel süreç içerisinde birçok açıdan farklılaşıp revizyona uğrasa bile hala ilk tasarlandığı zamandaki kimliğini koruyabilen bazı sandalye tasarımlarının bu temsil değerlerinin oldukça yüksek olduklarını söyleyebilmek mümkün. Günümüzde gelinen noktada bu sandalyeler yalnızca kendi kimliklerini korumakla kalmamış birçok tasarımcıya da ilham kaynağı olarak varlığını hissettirmiştir.

Bu çalışmada ikonik kavramının sandalyeler üzerinden sorgulanması ve bu kavramın tarihsel tasarım sürecindeki yerinin saptanması amaçlanmıştır. Öncelikle ikonik kavramı ele alınmıştır. Tez kapsamında kabul edilen ikonik kavramları ve temsil etme dereceleri içerik

analizi ve anket çalışması yaparak elde edilmiştir. Belirlenen ikonik sandalyelerin tarihsel tasarım süreçleri hakkında veri toplanmıştır ve ikonik sandalye tasarım elemanları belirlenmiştir. Sandalyeler, bu veriler ile ikonik kavramlarına göre analiz edilmiştir. İkonîği temsil etme dereceleri arasında bir ilişki olup olmadığı sorgulanmıştır.

1.2. Problemin Belirlenmesi

İkonik sandalyeler geçmişten günümüze insanları istek ve beğenilerine göre tasarlanmıştır. Dolayısıyla tasarlandıkları dönemin mimari üslubunu ve sosyal yaşantının izlerini taşımaktadır. Üretimlerinin ilk zamanlarında oldukça çok rağbet görmelerinin yanı sıra günümüzde de popülerliklerini devam ettirmektedirler. Tarih boyunca içinde bulunduğumuz çağda yaşanan gelişmelerle çeşitli revizyonlara uğrayan bu sandalyeler birçok tasarımcıya da ilham kaynağı olmuşlardır. Sandalyeler, tasarımcıları etkiledikleri kadar insanların belleklerinde de yer edinmektedirler. Bu sayede bugün ikonik olarak nitelendirilebilmektedirler.

İkonik sandalyeler ilkeleri gereği mimari bellekte tarihin önemli unsurları olarak görülebilir. Geçmişin izlerini geleceğe yön veren yönergeler olarak nitelendirirsek ikonik sandalyelere yapılan doğru bir yaklaşım bu izleri olması gerektiği yere ulaştırmış olmakla açıklanabilir. Sandalyeleri incelemek, sınıflandırmak, karşılaştırmak vb. diğer girişimler gelecekte üretilecek olan ikonik sandalyelerin tasarım süreçlerine fayda sağlayacak bir altlık oluşturmaktadır. Literatür taraması ile ikonîğin farklı alanlarda incelenmiş olduğu gözlemlenmiş fakat mobilya çerçevesinde herhangi bir çalışma kapsamında irdelendiğine rastlanmamıştır. Benzer şekilde ikonîğin temsil derecelerinin araştırılmadığı ve revizyona uğrayan ikonik sandalyelerin değişikliklere uğradıkları tasarım elemanları ile ilgili yeterli bir incelemeye rastlanmamıştır. Belirlenen bu eksikliklerden yola çıkarak tez kapsamında, geleceğin mimari kültürüne ve gelecekteki tasarımcılara yol gösterebilirliği açısından ikonîğin ve ikonîği temsil eden kavramlarının tanımlandığı, ikonik sandalyelerin geçmişten günümüze kadarki süreçte ne gibi değişikliklere uğrayarak yeniden tasarlandığının analiz edildiği ve ikonik kavramı ile sandalyelerin tasarım süreçleri arasında bir ilişki olup olmadığına dair belli çıkarımlarda bulunduğu bir süreç yürütülmüştür. Yapılan bu çalışma ile literatürdeki eksikliğin giderilmesi ve yeni araştırmalara ön ayak olması amaçlanmaktadır.

1.3. Çalışmanın Özgünlüğü ve Daha Önce Yapılan Çalışmalar

İkonik kavramı çeşitli disiplinlerde araştırma konusu olarak ele alınmakta ve geniş bir bakış açısıyla incelenmektedir. Tez kapsamında yapılan literatür taramasında ikonik olgusuyla ilişkilendirilmiş, mobilya ve tasarım alanında yapılan araştırmalara odaklanılmıştır. Konu ile ilgili daha önce yazılan tezler ve diğer dokümanlar şu şekildedir:

Tavşan (2002), “İç Mekân Stillerinin İncelenmesinde Sistematik Bir Yaklaşım Önerisi” adlı doktora tezinde iç mekân stillerinin sistematik incelenmesine yönelik bir model önerisini sunmaktadır. İç mekân stilleri konusundaki karmaşıklığın giderilmesi ve eğitim, uygulama ve üretim alanında getireceği yararları ulaşmak amaçlanmıştır. Çalışmada iç mekân stilleri kapsamlı bir şekilde bütün yönleri ile incelenmiş, görseller ve tablo anlatımlarıyla konu net ve yalın bir sunumla ifade edilmiştir.

Avşar (2009), “2000-2010 Yılları Arasında Mekân ve Mobilya Tasarımında Belirleyici Bir Etken Olarak Toplumsal Eğilimler “Trend” Kavramı” adlı yüksek lisans tezinde 2000-2010 yılları arasındaki tasarım yaklaşımlarını, toplumsal eğilimlerin genel karakterleriyle ilişkilendirilerek, sonraki dönemlerde tasarım hayatını yönlendirebilecekleri düşüncesiyle, büyük sosyal olayların etkisi altında nasıl ortaya çıktıklarını araştırmıştır. Çalışmada mobilyanın belirli olaylardan etkilenerek değişikliklere uğradığından bahsedilmiş, dönemsel olarak farklılaşıp trend haline gelen kavramlar (sürdürülebilirlik, kadınsılık, doğal afetler, teknoloji vb.) vurgulanmıştır. Çalışma sonucunda, "trend" olgusunun, toplum yapısının önemli bir göstergesi haline gelmiş olduğu, geleneksel ve alışılmadık ifadelerle yaratıcı mekanizmaları harekete geçirerek, geleceğe dair ipuçlarını sunduğu ifade edilmiştir.

Yargıç (2009), “Küreselleşen Kentlerde İkonik Yapıların Kentsel Kimlik Oluşumuna Etkileri Üzerine İrdeleme” adlı yüksek lisans tezinde, küreselleşmenin şehir imajı ve kimliği üzerindeki etkileri araştırarak, ikonik mimari yapıların küresel kent ve kimlik oluşumundaki rolüne odaklanmıştır.

Çobanoğlu (2011), “II. Dünya Savaşı Sonrası Mobilya Tasarımına Genel Bir Bakış: Finlandiya Örneği (1945-1960)” adlı doktora tezinde yüzyıl ortasındaki mobilya tasarım anlayışını özellikle İskandinav ve Finlandiya mobilya tasarımı üzerinde odaklanarak incelemiştir. II. Dünya Savaşı'nın ve mobilya firmalarının tasarıma olan etkilerini, tasarımcıların bakış açıları ve tasarım felsefeleri açısından araştırmıştır. Çalışmada mobilya tasarımını etkileyen akımlar, tasarımcılar, tasarımlar, üreticiler ve ülkelerin tasarım

politikaları ele alınmıştır. Özellikle Alvar Aalto'nun mobilya tasarımlarının mekân ve insan ile ilişkisi üzerinde odaklanılmıştır. Sonuç kısmında, yüzyıl ortası dönemin mobilya tasarım anlayışı değerlendirilmiş ve alternatif tasarım önerileri sunulmuştur.

Vogelgsang (2012), “Steel, Style and Status: The Economics of the Cantilever Chair, 1929-1936” adlı makalede, tarihsel fiyatlar ve ücretlerin karşılaştırılmasıyla, konsol sandalyenin hiçbir zaman ucuz bir kitlesel ürün olmadığını, ancak fiyatlarına karşılık neredeyse anında lüks bir statü kazandığını tespit etmeyi amaçlamıştır. Çalışmada birçok tasarımcının Thonet sandalyeden ilham alarak benzer prototipte tasarımlar yaptığından ve herbirinin fiyat anlamında birbirine yettiğinden bahsedilmiştir. Üretim sürecinin günümüze kadar güçlü bir zanaat karakteri ortaya koyduğunu, endüstriyel bir ürün olarak görülse bile aslında özgün bir zanaat eseri olduğu sonucuna varılmıştır.

Peker (2015), “Varlık Olarak Mobilya ve Endüstri Devriminin Mobilya Üzerine Etkileri” adlı doktora tezinde Aristoteles ve Heidegger'in varlık felsefelerini temel alarak, mobilyanın varlık unsurlarını belirlemiş ve ardından endüstri devriminin üretim ve tasarım alanlarında neden olduğu değişimlerin mobilyaya etkilerini Heidegger'in varlık felsefesi çerçevesinde incelemiştir. Sonucunda, Aristoteles ve Heidegger'in varlık felsefeleri birleştirilerek, mobilya bir varlık olarak tanımlanmaya çalışılmıştır.

Hunter & Wood (2016), “The Laws Of Design In The Age Of Mechanical Reproduction” adlı makalede, mobilya tasarım endüstrisinin 17. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar olan evrimini, tasarımı etkileyen çeşitli yasaların rolünü inceleyerek kültürel ve tarihsel bir perspektiften açıklamayı amaçlamaktadır. İkonik tasarımların günümüzdeki modern versiyonlarının en büyük eksikliğinin özgünlük ve aura olduğu ve tasarım endüstrisinde fikri mülkiyet kanunun düzgün işlemediği sonucuna varılmıştır.

Gasparin & Neyland (2017), “We Have Always Been Modern(ist): Temporality and The Organisational Management of ‘timeless’ Iconic Chairs” adlı makalede, modernist tasarım firmalarının tarihsel gelişimlerini ikonik sandalyeler üzerinden açıklamayı amaçlamıştır. Çalışma, hem örgütsel zaman araştırmalarında, geçmiş, günümüz ve gelecek arasındaki etkileşimin, nesneler üzerinden detaylı bir şekilde incelenerek zenginleştirilebileceğini hem de nesneleri malzemeye dayalı anlamsal unsurlar olarak görmeyi önermiştir.

Koç, Ertaş, & Konakoğlu (2017), “Modernizmle Birlikte Bauhaus Akımı ve Trend Olan Mobilyalar” adlı makalede endüstri devrimi sonrasında ortaya çıkan Bauhaus akımının etkisi altında gelişen trendleri tasarım ürünleri üzerinden tartışmıştır. Çalışmada çeşitli trend

olan mobilyalara ve tasarımcılarına yer verilmiş, bir mobilyanın trend olmasındaki etkenler arasında özgün tasarımlardan oluşması sonucuna varılmıştır.

Laurino, Marciani, Moisset, Martinez, & Arquitecta (2017), “Phantom Chairs: An Hegemonic Anthology” adlı makalede kadın tasarımcıların görünmezliğini ortaya çıkarmak amacıyla antolojileri cinsiyet perspektifiyle inceleyerek, 20. yüzyıl tasarımının önemli anlarını temsil eden ikonik bir mobilya olan sandalye üzerinde durmaktadır. Çalışmada çeşitli ikonik sandalyelerin hangi aşamalarında hangi kadın tasarımcının yer aldığından bahsedilmektedir. Çalışmada, yirmiden fazla sandalyenin hikayesi irdelendiğinde bilinirliğin adil bir şekilde olması ve kadınların süreçte eşit koşullarda yer alması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Şekercioğlu (2017), “Mobilyanın Gelişim Süreci ve Doğu-Batı Sentezinin Osmanlı Mobilyası Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde adlı mobilyanın tarihsel sürecini kronolojik bir sıra ile açıklamış ve Osmanlı İmparatorluğu ve Cumhuriyet dönemlerinin kuruluş aşamaları içinde endüstri devrimi bağlamında ele alınarak detaylı bir şekilde incelenmiştir. Çalışmada mobilyaların eski üretim çizimleri, mobilya mağazaları ve satış reklamları gibi detaylara yer verilmiş, batılılaşmanın toplumun her kesiminde ve yaşamın her alanında etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Ezenci & Şen (2018), “Tasarım Tarihindeki Zamansız Modern Mobilyaların Günümüze Yansımaları” adlı bildiride oturma elemanlarının tasarım, üretim ve malzeme bilgileri ile ilk üretildiği dönemdeki tasarımları ile devam eden üretimler arasındaki farkların karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma, zamanla sadeleşen tasarımların ardışık dönemlerde birbirini izlemesi ve tekrar etmesi olgusunun üzerinde durmaktadır. Malzeme açısından teknolojik açıdan ilerlemeler kaydedilmiş olsa da üretim yöntemi açısından hala benzer teknoloji kullanılarak tasarımların üretilmeye devam ettiği sonucuna varılmıştır.

Oğuz (2018), “Iconic Designs Protected As Three-Dimensional Marks: The Intersection Of Design History And Intellectual Property Protection History” adlı yüksek lisans tezinde üç boyutlu markaların diğer fikri mülkiyet koruma türleriyle tarihsel bir bakış açısından ilişkisini incelemiştir. Üç boyutlu şekiller için fikri mülkiyet koruma stratejilerini belirleyip çeşitlendirmek için bir yaklaşım sunmuştur. Çalışmada tasarımda taklit ve telif ihlalleri gibi konu başlıkları da ele alınmıştır.

Çeltekligil (2019), “Popülizmin mimarlığa etkisi bağlamında ikonik stadyum yapıları: Bursa Büyükşehir Belediyesi Stadyumu örneği” adlı yüksek lisans tezinde son 20 yılda spor

yapıları içinde ikonik tasarımlarıyla dikkat çeken stadyumların dönüşümünü, mimarlık ve popülizm ilişkisi bağlamında incelemiştir. Çalışmada ikonik yapıların birer landmark/nirengi ögesi olduklarından bahsedilmiştir.

Özel (2020), “Berjer Koltuğun Hikâyesi” adlı makalede berjer koltuğun tarihsel gelişimi üzerinde etkili olan faktörlerin, çeşitlerinin ve ilk üretildiği zamandan günümüze kadar olan gelişim sürecinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada ikonik olarak kabul edilen berjerlerin hikayesinden bahsedilmiştir. Geçmişten bugüne diğer oturma elemanları arasındaki popülerliğinden bir şey kaybetmediği, liderliğini koruduğu ve hala statü göstergesi olarak görüldüğü için toplumsal değere sahipliğin simgesi olarak günümüze kadar gelebildiği sonucuna varılmıştır.

Uludüz (2020), “20. Yüzyıldan Günümüze Malzeme ve Üretim Teknolojileri Bağlamında Sandalye Tasarımının Gelişimi” adlı sanatta yeterlik tezinde sandalyenin tasarım bağlamında tarihsel sürecini anlatmış, tasarımın dünyada gerçekleşen değişikliklerden ne yönde etkilendiğini incelemiştir. Mobilya tasarımının geleceği ile ilgili öngörülerde bulunulmuştur.

Polat (2020), “Son Dönem Kültür & Sanat Yapılarının İkonik Değerleri Işığında Kengo Kuma ve Odunpazarı Modern Müze'nin Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde başta Odunpazarı Modern Müze (OMM) olmak üzere ikonik değer taşıyan kültür & sanat yapılarını incelemiştir. İncelenen yapılar yapısal//biçimsel ve kavramsal olmak üzere iki ikonik değer başlığı altında analiz edilmiştir.

Yalçinkaya (2020), “Iconic Buildings in Urban Sustainability” adlı makalede, ikonik yapıların tarihi dokular üzerindeki etkisini belirlemeyi ve bu yapıların kendine özgü özelliklerinin kentsel kimlikle etkileşimini analiz etmeyi amaçlamıştır. Çalışmada ikonik yapıların kentler için birer metaya dönüştüğünde bahsedilmiş ve bu sayede bir çekim merkezi haline geldiği vurgulanmıştır. İkonik yapıların sürdürülebilir olduğunu ve bu sürdürülebilirliğin onları doğru bir şekilde korunduğu takdirde geçerli olabileceğini ifade etmiştir.

Cacciola (2022), “Marcel Breuer, The Wassily Chair and The ‘Frozen’ Bauhaus Modernism After 1945” adlı makalede, sandalyenin tasarım sürecindeki ilk prototipleri incelemeyi, başarıların ve başarısızlıkların analizini, ayrıca yeniden üretimde ortaya çıkan tutarsızlıkları araştırmayı amaçlamıştır. Çalışmada Wassily sandalyesinin tasarım süreci ve sandalyenin neden bir örnek olay (case study) olduğundan bahsedilmiştir.

Erman (2022), “Kurgusal Mekân Tasarımında Zamansız Mobilya” adlı yüksek lisans tezinde mekân, kurgu, kurgusal mekân, mobilya ve tasarım kavramlarının birbirleri ile etkileşimini incelemiş, kurgusal mekân tasarımında mobilyanın yerini açıklanmayı amaçlamıştır. Çalışmada mobilya ve mekânın bir bütün olduğunu, kurgusal mekânlar ve mobilyaların, standart olmadan kendilerine özgü karakterleriyle geleceğe dair önemli mesajlar iletebilecekleri sonucuna varılmıştır.

Ezdemir (2022), “Analojik Tasarım-İkonik Yapı İlişkisi Bağlamında Bir Değerlendirme” adlı yüksek lisans tezinde, mimaride önemli bir rol oynayan analogi kavramının tarihsel süreç içinde nasıl algılandığı ve uzmanlar tarafından nasıl sınıflandırıldığını incelemiştir. Çalışmada analogi kavramı yeni bir perspektiften ele alınarak özgün bir analogik sınıflama önerisi geliştirilmiştir.

Munch & Jensen (2022), “Selling Time: Multiple Temporalities in The Promotion Of Danish Design Classics” adlı makalede, eskimekte olan nesnelerin, zamanın değerleri ve tarih yazımı teorilerinin birleşimini kullanarak ikoniklerin tanıtımını amaçlamıştır. Çalışmada ikonik mobilyaların Danimarka’daki firmalar tarafından tarihsel süreçteki pazarlama metotları anlatılmış, çelişkiler vurgulanmıştır.

Yüksel (2022), “Viyana Kafe Kültürünün Oluşumunda Thonet No:14 Sandalyenin Etkisi” adlı yüksek lisans tezinde Thonet No:14’ün kafe kültürü oluşumundaki etkileri araştırmıştır. Çalışmada Thonet sandalyeleri hakkında kısaca bilgi verilmiş, Thonet’i diğer sandalyelerden ayıran noktalar birçok açıdan ele alınmıştır. Thonet No:14’ün, bir kültürün oluşumuna, devamlılığına ve ortak hafızaya bir katkı sağladığı anlaşılmıştır.

Bal (2023), “İkonik Değer, Yeşil Odak ve Kalkınma Bağlamında Expo 2016 Antalya İçin Öneriler” adlı yüksek lisans tezinde, EXPO 2016 Antalya alanının içerdiği kentsel potansiyellere vurgu yapmış ve bu potansiyellerin kente kazandırılması için önerilerde bulunmuştur. Çalışmada ikonik yapıların da turizmi destekleyici niteliklere sahip olduğundan bahsedilmiştir.

Gümüş B. A. (2023), “Erkin Mekânsal Temsil Aracı Olan İkonik Binaların Tasarım Özelliklerinin ve Kent Kimliğine Etkilerinin Örneklerle İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde erk simgesi olan ikonik binaların mimari dili ve gelecek tasarımları ne ölçüde etkilediği ile yapıli çevrenin oluşumuna katkılarının irdelenmesini amaçlamıştır. Çalışma ikonik kavramını kriterlerle açıklayıp bu kriterleri sağlayan mimari yapılar üzerinden oluşturulmuştur. Çalışma sonucunda binaların bulundukları çevrede mekânsal bir temsil

sağladıkları görülmüş ancak küreselleşmenin etkisiyle birer meta haline geldikleri fark edilmiştir.

Özkan & Öztürk (2023), “The Effect of Modernism Movement on Iconic Furniture Design” adlı makalede modernizm akımı, mobilya kavramı ve modernizm akımının mobilya tasarımı üzerindeki etkilerini açıklamak amaçlanmıştır. Çalışmada, modernizmin sanat, tasarım ve kültür alanlarında belirgin bir rol oynadığı, modern mobilyanın ise bu akımın önemli bir bileşeni olduğu ve modernizmin çağdaş mobilya üzerindeki etkisinin altı çizilmiştir.

Yapılan literatür taramasında ikonik kavramının birçok farklı bakış açısı ile incelendiği görülmektedir. Mimarlık disiplinde çoğunlukla şehir-bina ölçeğinde ile çalışmalar yapılmışken iç mimari ve endüstriyel tasarım alanlarında ölçeğin mobilya olarak büyüdüğü aşıkardır. Mobilya ile ilgili mevcut çalışmaların hiçbirinde ikonik kavramı üzerinden bir derecelendirme elde edilmemiş, bir mobilyanın ikonik olduğuna dair hangi özelliklere sahip olması gerektiği hakkında herhangi bir sınıflandırma yapılmamış ve tarihsel süreç içerisinde değişikliklere uğrayan mobilyaların değişikliklere uğradıkları tasarım elemanları ile ikoniği temsil etme dereceleri arasında bir ilişki kurulmamış olduğu gözlemlenmiştir.

Belirlenen bu eksikliklerden yola çıkarak bu çalışma için, ikoniğin mobilya kapsamında irdelenmesi ve ikoniği temsil eden kavramların oluşturulması, ikonik sandalyelerin araştırılıp onları ikonik yapan kavramların neler olduğunun sorgulanması ve bu kavramların sandalyelerin sahip olduğu tasarım elemanları ile ilişkilendirilmesi açısından literatürdeki eksikliği gideren ve yeni çalışmalara ön ayak olan özgün bir çalışma olduğu ifade edilebilir.

1.4. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Üreticisi de kullanıcısı da değişmesine rağmen asırlar geçse bile var olmaya devam eden ve bir ikon haline gelmiş sandalyeler; hem zengin bir tasarım havuzuna sahip olmaları hem de çeşitli değişkenlerin tasarımlara etkilerinin kolay izlenebilirliği açısından yapılan bu çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır. İkonlaşmış bir nesnenin kendi türü içinde o türün bir temsilcisi haline gelmesi ise “ikonik” kavramıyla özetlenebilir. İkonik kavramını, sandalyeler üzerinden sorgulamak ve bu kavramın tarihsel tasarım sürecindeki yerini

saptamak bu çalışmanın ana amacıdır. Bu ana amacı gerçekleştirmek için çalışma, birbirini tamamlayan ve destekleyen dört alt amaçtan oluşmaktadır (Şekil 1):

1. İkonğin mobilyadaki varlığının ortaya koyulması
2. İkonik sandalyelerde kavram ve tasarım elemanları ilişkisinin sorgulanması
3. İkonik sandalyelerde tasarım elemanlarının tarihsel süreçteki değişiminin sorgulanması
4. İkonik sandalyelerin kavram ve tasarım elemanlarıyla ilişkisinin tarihsel süreçteki değişiminin sorgulanması

Çalışmanın varsayımı "Bir sandalyenin ikonik olarak nitelendirilmesinde, belirli tasarım elemanları ve ikonği temsil eden kavramlar arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır ve bu ilişki tarihsel süreç içinde değişime uğrayarak ikonik sandalyelerin karakterini şekillendirmektedir." şeklindedir. Bu varsayım, ikonik sandalyelerin tarih boyunca değişen tasarım elemanları ve kavramsal değerlerle tanımlandığı, bu değişimin de sandalye tasarımında ikonik kavramını etkileyen belirgin bir etken olduğu fikrine dayanır.

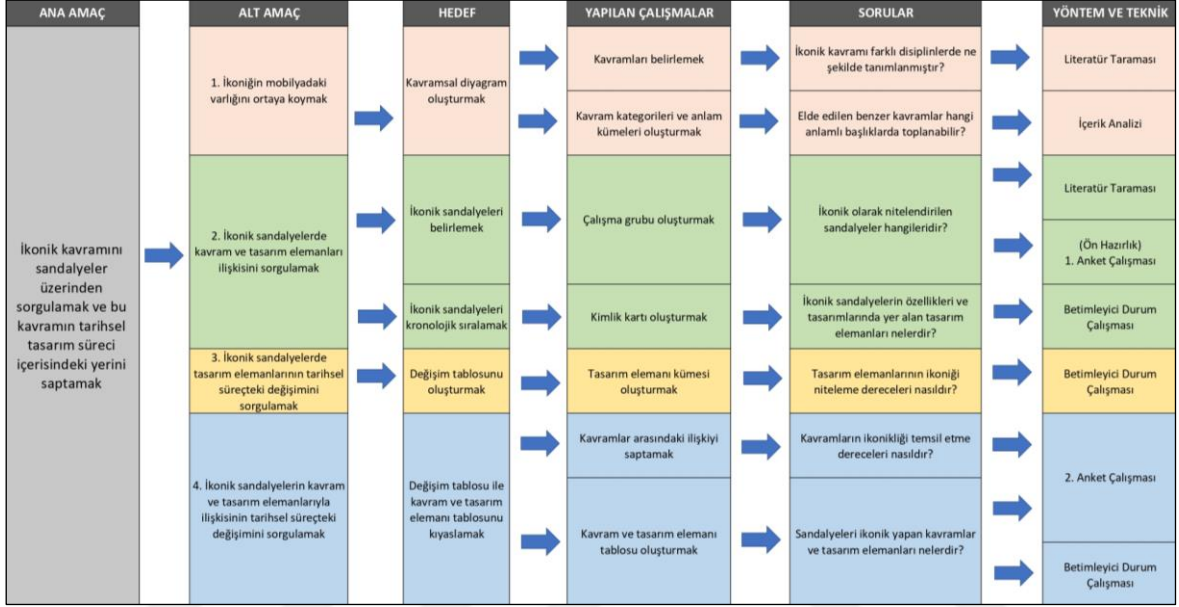
Bu tezde yapılan nitel araştırmanın temel amacı "İkonik kavramını, sandalyeler üzerinden sorgulamak ve bu kavramın tarihsel tasarım süreci içerisindeki yerini saptamak" tır. Araştırmanın amacına dayalı olarak gerçekleştirilen nitel araştırmanın evrenini "Türkiye’de iç mimarlık, iç mimarlık ve çevre tasarımı ve iç mekân tasarımı bölümü bulunan üniversiteler" oluşturmaktayken, örneklemini ise "Türkiye’deki üniversitelerin iç mimarlık, iç mimarlık ve çevre tasarımı ve iç mekân tasarımı bölümündeki akademisyenler ile mobilya tarihi ve tasarımı dersi alan 3. ve 4. sınıf öğrenciler" oluşturmaktadır. Bu çalışmada, evreni temsil etme yeteneği yüksek bir örneklem oluşturmak ve %90 güven düzeyine ulaşmak amacıyla, istatistiksel güvenilirlik formülü uygulanmıştır.

Tez kapsamında 8 adet ikonik sandalye analiz edilmiştir. Analizi yapılacak sandalyelerin saptanması için (ön hazırlık) 1. anket uygulanmıştır. Anket sonucunda en çok ismi geçen ikonik sandalyeler ile literatürde en çok karşılaşılan ikonik sandalyeler eşleştirilip ilk 8 sıradaki sandalyeler çalışma grubu olarak belirlenmiştir.

Çalışmanın birinci alt amacına yönelik yapılan içerik analizinde elde edilen ikonik kavramlarının ikonği temsil etme derecelerini saptamak amacıyla ise 2. anket uygulanmıştır. Bu ankette 5’li likert tekniği uygulanmıştır. Aynı anket içerisinde çalışmanın dördüncü alt amacına yönelik sandalyelerde ikonği temsil eden kavramların ve tasarım elemanlarının bir ilişkisi olup olmadığını tespit etmek için ikinci bir soru daha sorulmuştur.

Bu soruda da her sandalye için en az bir ikonik kavram ile en az bir tasarım elemanının ilişkilendirilmesi istenmiştir.

Yapılan içerik analizleri ve anketler ile ikonik kavramı sandalyeler üzerinden sorgulanmış ve bu kavramın tarihsel tasarım sürecindeki yeri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Şekil 1. Çalışmanın amaç, hedef ve yöntemleri

1.5. Çalışmanın Strüktürü

Tasarımın tarihsel sürecinde ikonik kavramının yeri çerçevesinde şekillenen birinci bölüm kuramsal kısım olup genel bilgilerden oluşmaktadır. Bu bölümde araştırma problemini, çalışmanın amacını ve kapsamını belirttikten sonra mobilyanın tanımı, tasarımı ve sınıflandırılması, sandalye tasarım elemanları, ikon ve ikonik olgunun tanımı ve sandalyede ikonik kavramı başlıkları altında gerekli literatür bilgisi verilmiştir. Yapılan literatür taraması sonucunda konu ile ilgili yazılmış tezler, makaleler, kitaplar ve yapılan çalışmalar incelenmiştir. Mobilyanın tanımı başlığının altında mobilyanın kökeni, tanımı, farklı disiplinler tarafından nasıl değerlendirildiği ve tarihsel süreçteki etkileri anlatılmaktadır. Mobilyanın tasarımı başlığı altında tasarımı etkileyen ve sınırlandıran öğelerin gerekliliğinden bahsedilirken, mobilya sınıflandırılması başlığının altında ise mobilyanın tarihsel süreçte şekillenmesi, insana hizmet eden işlevselliği ve farklı açılardan

nasıl sınıflandırılabileceği ele alınmaktadır. Sandalye tasarım elemanları başlığının altında, sandalye tasarımında kullanılan ve tez kapsamında ele alınmış olan temel tasarım elemanlarından bahsedilmektedir. İkon ve ikonik olgunun tanımı başlığının altında ise ikon ve ikonik kavramlarının farklı disiplinlerdeki tanımları ve tarihsel gelişimleri ele alınmakta özellikle mobilya tasarımında ikonik değerin anlamı incelenip çeşitli örneklerle ifade edilmiştir. İkonîği temsil eden kavramlarla ilgili açıklamalarla ikon kavramının dini ve kültürel anlamlarından, modern dönemde sembolize etme ve temsil etme değerine evrildiği vurgulanmaktadır. Bölüm, sandalyede ikonik kavramı başlığı altında çalışma kapsamında analizi yapılan sandalyelerin ikonik kimlikleri hakkında literatür bilgisi sunarak tamamlanmıştır.

İkinci bölüm bu tez kapsamında yapılan çalışmaları kapsamaktadır. Bu bölümde; araştırma yöntem ve tekniklerine, örneklem grubunun belirlenmesine, çalışma grubunun tanıtılmasına, anket sorularının hazırlanmasına, anket sorularının uygulanmasına yer verilmiştir. Tezin temel amacı doğrultusunda yapılan inceleme sonucunda, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışmasının bu çalışma için uygun olduğu düşünülmüştür. Bu çalışmanın ana amacı doğrultusunda alt amaçlar belirlendikten sonra ilk olarak birinci alt amaca yönelik ikonik kavramına değinilmiş içerik analizi ile farklı disiplinlerdeki ikonik tanımları incelenmiş ve bu tanımlardan kavramlar elde edilmiştir. İkonik ve ikonîği temsil eden kavramlar bu tez kapsamında kabul edilecek anlamlarıyla belirlenmiştir. Bu analiz sonucunda kavramsal ikonik diyagramı oluşturulmuştur. Yapılan ilk anket çalışması ile belirlenen ikonik sandalye çalışma grubunun betimsel durum çalışması ile kimlik özellikleri araştırılıp sandalyelerin hangi tasarım elemanlarına sahip olduğu belirlenmiştir ve bu tasarım elemanları üzerinden günümüze kadar geçirmiş oldukları evrimsel süreç hakkında bilgi elde edilmiştir. Kavramsal ikonik diyagramında ulaşılan kavramların ikonîği temsil etme dereceleri 5’li likert tipinin uygulandığı ikinci bir anket çalışması ile belirlenmiştir. Aynı zamanda yapılan bu ankette tasarım elemanları ile alakalı edinilen bilgiler doğrultusunda ikonîği temsil eden kavramlar ile sandalye tasarım elemanlarının, ikonîği temsil etme dereceleri bağlamında bir ilişkisi olup olmadığını araştırmak adına bir soru daha sorulmuştur. Yapılan ikinci anket sonucunda ise her sandalye için ikonik kavramlarını ve tasarım elemanlarını kapsayan detaylı bir tablo oluşturulmuştur.

Üçüncü bölüm olan bulgular ve tartışma bölümünde, içerik analizi, anket tekniği ve betimsel durum çalışması sonucunda elde edilen veriler ortaya konulmuş ve değerlendirilmiştir. Her bulgu başlığı içerdiği veriler doğrultusunda ayrı ayrı tartışılmıştır.

Dördüncü bölüm olan sonuç bölümünde bulgular ve tartışmalar ışığında çalışmanın ana amacına bağlı olarak ikonik kavramının tarihsel süreç içerisinde sandalyelerin uğradığı değişimler ile günümüzde bulunduğu konuma dair çıkarımlarda bulunulmuştur.

Beşinci ve son bölüm olan öneriler bölümünde çalışmanın sonuçlarından hareketle araştırmacılar, tasarımcılar ve eğitimciler için öneriler ifade edilmiştir.

Çalışmanın strüktürü Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Tez çalışma strüktürü

BÖLÜM NO	TEZ ÇALIŞMA STRÜKTÜRÜ			
1. BÖLÜM	GENEL BİLGİLER	Giriş, Problemin Belirlenmesi, Çalışmanın Özgünlüğü, Çalışmanın Amacı ve Kapsamı, Çalışmanın Strüktürü		
2. BÖLÜM	YAPILAN ÇALIŞMALAR	DURUM ÇALIŞMASI	1. AŞAMA	Literatür Taraması
			2. AŞAMA	İçerik Analizi
				(Ön Hazırlık) 1.Anket Çalışması
				Betimleyici Durum Çalışması
				2.Anket Çalışması
3. BÖLÜM	BULGULAR VE TARTIŞMA	DURUM ÇALIŞMASI	3.AŞAMA	İçerik analizi, betimleyici durum çalışması ve anketler sonucunda elde edilen verilerin incelenmesi, değerlendirilmesi ve tartışılması
4. BÖLÜM	SONUÇLAR		4.AŞAMA	Çalışmanın genel sonuçlarının açıklanması
5. BÖLÜM	ÖNERİLER		5.AŞAMA	Çalışmanın sonuçlarından hareketle araştırmacılar, tasarımcılar ve eğitimciler için önerilerin sunulması

1.6. Mobilya Kavramı ve Tanımı

Mobilyanın tarihine baktığımızda, özellikle göçebe kültür döneminde çoğunlukla taşınabilir depolama elemanları olarak tanımlansa da, günümüzdeki mobilyaların temellerinin yerleşik hayata geçişle birlikte ortaya çıktığı görülmektedir (Özel & Ürük,

2021). Mobilya kavramı ilk olarak mekânı oluşturan çeşitli girinti-çıkıntılarda veya ot yığınlarında deneyimlemiş ve insanlar mobilya ihtiyaçlarını bu şekilde karşılanmıştır. Öte yandan bir marangozun ya da zanaatkarın ürettiği mobilyalara sahip olmak ise yalnızca belirli statüdeki insanlara ait olmuştur. Tarihin ilk dönemlerinde sahip olunan bu özel değer günümüzde sıradanlaşmış olsa bile mobilya hala insanın ihtiyaç duyduğu anda çeşitli açılardan hayatı kolaylaştıran ve aynı zamanda duyularımızı etkileyen estetik bir unsur olarak yer almaktadır (Uludüz, 2020).

Eski uygarlıkların mobilya stilleri incelendiğinde çoğunlukla süslü, oymalı ve kakmalı bir mobilya anlayışı hakimken Bauhaus okulu ile bu süslemelerden vazgeçilerek yeni bir mobilya anlayışı ortaya koyulmuştur. Günümüz mobilya üslubunun temellerinin atılmasında bu dönem oldukça etkili olmuştur (Turani, 1993).

Mobilya kelimesinin kökenine bakıldığında Fransızcası hareketli anlamına gelen *meuble*, Latince kökenli “*mobilis*=hareketli” sözcüğünden türemiş ve İtalyanca *mobilia* kelimesinden Türkçe’ye geçmiş olduğu görülmektedir. Türk Dil Kurumu’na göre “oturulan, yemek yenilen, çalışılan, yatılan yerlerin döşenmesine yarayan taşınabilir eşyaya verilen genel ad, möble” olarak tanımlanmıştır (URL-1, 2024). Adnan Turani ise bu kelimeyi Sanat Terimleri Sözlüğü’nde “koltuk, kanep, dolap, masa, sandalye gibi döşeme öğelerine verilen ad” olarak ifade etmiştir. Kullanım amaçlarına göre sınıflandırılabileceklerini ve kullanıldıkları yer ile çeşit kazanacaklarından bahsetmiştir (Turani, 1993).

Yaşanan her dönem bir sonraki dönem için çeşitli tasarımlara ev sahipliği yapmıştır. Her dönemden ve alandan insan mobilyayı farklı açılardan tanımlamıştır. Tasarımcılar ve mimarlar açısından mobilya mekânların düzenlenmesinde görev yapan hem fiziksel hem de ruhsal ihtiyaçları karşılayan bir araç iken tarihçiler için insanlık tarihinin çeşitli dönemlerindeki statüyü ve kültürel simgeyi ifade eden prestijli eşyalar olarak nitelendirilmektedir. Aynı şekilde sosyologlar açısından mobilya toplumun yaşam tarzını ve sosyal ilişkilerini yansıtan bir gösterge olarak görülürken, sanatçılar için işlevselliğin ötesinde bir sanat eseri olarak tanımlanabilmektedir (Boyla, 2012). Tarihin çeşitliliği ve disiplinlerin bakış açılarının farklılığı mobilyaların tasarım dilinde de kendini göstermiştir. Günümüzde insan yaşamına eşlik eden her bir mobilya geçmişten izler taşımaktadır. Buradan yola çıkarak geçmişin bugününümüzün üzerinde etkisi olduğu gibi bugününümüzün de geleceğimizin üzerinde etkisi olacağını öngörmek mümkündür.

1.6.1. Mobilya Tasarımı

Tasarım kelimesi birkaç farklı tanımla ifade edilebilir. Türk Dil Kurumu bu kelime için ilk olarak Selahattin Hilav'ın “zihinde canlandırılan biçim, tasavvur” cümlesi ile tanımlanmıştır. İkinci ve üçüncü tanımlarda ise “bir sanat eserinin yapının veya teknik ürünün ilk taslağı; tasar çizim, dizayn” ve “Bir araştırma sürecinin çeşitli dönemlerinde izlenecek yol ve işlemleri tasarlayan çerçeve; tasar çizim, dizayn” ifadelerine yer verilmiştir. Felsefe disiplini açısından ise tasarım, “daha önce algılanmış olan bir nesne veya olayın bilinçte sonradan ortaya çıkan kopyası” şeklinde bir tanım ile karşımızda çıkmaktadır (URL-2, 2024).

Tanımlamalar incelendiğinde tasarımın belirli bir sürece ve bir güzergaha ihtiyaç duyduğu anlaşılmaktadır. Tasarımın var olduğu her disiplinde yaşanan süreçler ve seçilen yollar birbirinden farklılık gösterebilir. Bu süreçler içinde ilkeler ve tasarıma yardımcı elemanlar gibi birtakım sınırlandırmalar ulaşılmak istenen hedefe daha net adımlarla gitmeyi sağlar. Bu sınırlandırmalar çerçevesinde tasarlama eylemini gerçekleştirmek elde edilen çıktının değerlendirilmesini de daha sistematik hale getirir.

Mobilya tasarımında işlevsellik (fonksiyonellik), teknoloji, orijinallik, estetik (görsellik) ve ekonomiklik olarak beş tasarım ilkesinden bahsetmek mümkündür (Kurtoğlu & Evci, 1988). Bu ilkeler ürünü değerlendirmek ve yorumlamak adına önem taşır. Tasarımcılar bu gibi ilkeleri karşılamak ve fikirlerini bunlar doğrultusunda ifade edebilmek adına biçim (form), ölçek-oran ve ritim, renk ve doku gibi tasarım elemanlarına başvurmaktadır (Kurtoğlu & Evci, 1988). Biçim bir mobilyanın genel yapısını ifade eder ve çeşitli geometrik şekillerde karşımıza çıkar. Ölçek-oran ve ritim insan antropometrisine uygun olarak şekillenerek mekân ile yönlenebilir. Renk çeşitli tonlarda olup her yaş grubundaki insanda farklı hisler ve duygular uyandırabilirken doku ise yüzeye karakter kazandırarak tasarımın formunu öne çıkarır (Kurtoğlu & Evci, 1988).

Ofis mekânlarındaki mobilyalarda ise sahip olması arzulanan mobilya ilkeleri depolama, hareketlilik, modülerlik, boyutsal esneklik ve çok işlevlilik olarak sıralanmaktadır (Karıptaş vd., 2023). Depolama, hem eşyaların düzenli bir şekilde saklanabilmesi hem de kullanılmadığı zaman ortadan kaldırılabilmesi anlamını taşımaktadır. Hareketlilik, bir mobilyanın kullanıcıya farklı ihtiyaçların olduğu anlarda esnek çözümler sunabilmesi niteliğindeki bir tasarım elemanıdır. Modülerlik, boyutsal anlamda belirli bir düzeni sağlayabilmek ve koruyabilmek açısından mekânsal çözümlemelerde önem arz etmektedir.

Boyutsal esneklik, mobilyanın kullanıcının değişken ihtiyaçlarına cevap verebilecek esneklikte olması gerektiğini ifade etmektedir. Çok işlevlilik ise, bir mobilyada birden fazla işlevin bir arada çözümlenmesi ve bu sayede küçük mekânların daha etkin kullanılabilmesini amaçlayan bir tasarım elemanı olarak yerini almaktadır (Karıptaş vd., 2023).

Tasarım elemanları ise, bir tasarımın görsel bütünlüğünü oluşturmak için kullanılan yapı taşlarıdır. Bu elemanlar, tasarıma şekil, anlam ve uyum kazandırarak görsel algıyı yönlendirmekle birlikte tasarımın etkili ve anlaşılır olmasını sağlar. Tasarım elemanları olmadan, bir kompozisyonun anlamı ve görsel uyumu kaybolabilir, bu da kullanıcının algısında karmaşıklığa neden olabilir. Tasarlama eyleminde temel tasarım elemanlarına başvurulması tasarım sürecini pozitif yönde etkileyen bir unsurdur. Tasarımcılar bu süreçte nokta, çizgi, düzlem–hacim, biçim form, aralık, doku, yön ve renk gibi tasarım elemanlarını oluşturan öğeleri kullanarak yaratıcı çözümler üretmektedirler. (Kumaş Şenol & Elmas, 2021).

1.6.2. Mobilyanın Sınıflandırılması

Mekânlar insanlara hayatları boyunca barınmak ve çeşitli gereksinimlerini karşılamak için gerekli alanı ve konforu sunar. Mobilyalar ise bu konforu sağlayan en temel araçtır. Bir mekâna, dolayısıyla bir insana hizmet eden çeşitli mobilya türlerinin olduğu görülmektedir (Açııcı & Konakoğlu, 2018). Mobilya, içerdiği unsurlar sayesinde yalnızca faydalı bir nesne olarak değil, aynı zamanda tartışılacak ve çeşitli analizler yürütülecek bir tasarım kavramı olarak da ele alınmaktadır.

Tarih boyunca mobilyalar, insanların ihtiyaçlarına ve isteklerine göre şekillenmiş, bu nedenle her dönem farklı özellikler kazanmıştır. Günümüzde mobilyaları farklı açılardan incelemek mümkündür: kullanım alanlarına göre iç mekân ve dış mekân mobilyaları olarak, işlevlerine ve kabiliyetlerine göre sabit veya hareketli mobilyalar olarak, insan ihtiyaçlarına cevap verebilme özelliklerine göre, bulundukları dönem veya ait oldukları akımlara göre, içerdikleri tasarım süreçlerine göre ve tasarımcılarına göre analiz edilebilir (Uludüz, 2020). Bu analiz yöntemleri, mobilyanın insan yaşamındaki çok yönlü rolünü anlamayı kolaylaştırır.

Mobilyaların işlevlerine göre incelenmesi, bu alanda önemli bir sınıflama sunmaktadır. Bazı mobilyalar oturma işlevi görürken (sandalye, bank, berjer vb.), bazıları yemek yeme, çalışma veya eşya yerleştirme amacıyla kullanılır (masa, konsol vb.). Diğer

mobilyalar uyuma ve dinlenme işlevi taşır (yatak, kanepeler vb.), bazıları ise depolama için tasarlanmıştır (dolap, çekmece, kitaplık vb.) (Özbaşaran, 1996). Mobilya, hem tarihsel süreçte değişen insan ihtiyaçlarına yanıt vermesiyle hem de bulunduğu mekânlarda konfor ve düzen sağlayarak insan yaşamını desteklemesiyle çok boyutlu bir tasarım unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum, mobilyanın yalnızca bir eşya değil, aynı zamanda estetik, işlevsel ve insan yaşamına katkı sunan bir araç olarak önemini vurgular.

Oturma amaçlı mobilyalar insanların kısa ya da uzun süreli oturma ihtiyaçlarını karşılamak için tasarlanır. Ergonomik özellikleri olmakla birlikte sırt ve kol desteği gibi detaylarla kullanıcı sağlığını da destekler. Yemek odası, ofis ve bahçe gibi farklı mekânlara uygun varyasyonları bulunmaktadır. Sandalyeler, koltuklar, tabureler ve bankalar bu kategoriye örnek gösterilebilir.

Kullanıcıya düzlem sunan mobilyalar, çalışma, yemek yeme veya eşyaları yerleştirme gibi günlük ihtiyaçları karşılamak amacıyla tasarlanır. Sabit veya hareketli yüzey seçeneklerinin yanı sıra katlanabilir modelleriyle de öne çıkar. Özellikle küçük mekânlarda yer tasarrufu sağlayan bu mobilyalar, çok amaçlı kullanımıyla dikkat çeker. Masalar, sehpa veya konsollar düzlem sağlayan mobilyalara örnek verilebilir.

Dinlenme ve uyuma amaçlı mobilyalar insanların rahat bir şekilde uzanmasını, dinlenmesini ve uyumasını sağlamak amacıyla tasarlanır. Yumuşak ve dayanıklı malzemelerle üretilen bu mobilyalar, farklı uyuma ve dinlenme pozisyonlarına uygun ergonomik özellikler sunmaktadır. Yataklar, kanepeler, şezlonglar ve sedirler, bu gruba örnek verilebilir. Bu mobilyalar hem özel yaşam alanlarında hem de ortak mekânlarda tercih edilebilir.

Son olarak depolama ve düzenleme amaçlı mobilyalar eşyaların saklanması, düzenlenmesi ve sergilenmesi için tasarlanmıştır. Modüler tasarımları, açık veya kapalı raf sistemleri ve alan tasarrufu sağlayan kompakt modelleriyle farklı kullanıcı ihtiyaçlarına cevap verir. Dolaplar, çekmeceler, kitaplıklar, gardirop, şifonyerler ve vitrinler bu kategoriye örnektir (Özbaşaran, 1996).

Mobilyalar, tarih boyunca insanların değişen ihtiyaçlarına göre şekillenmiş ve günümüzde hem işlevsel hem de estetik açıdan zengin tasarımlar sunmaktadır. Oturma, düzlem sağlama, dinlenme ve depolama gibi kategoriler, mobilyanın insan yaşamının asgari eylemlerini karşılama noktasında önemli bir yere sahiptir. Her bir kategori hem bireysel kullanıcı ihtiyaçlarına hem de mekânın genel tasarımına uygun çözümler sunarak yaşam

alanlarını daha işlevsel ve estetik hale getirir. Mobilyalar, bu çok yönlülüğüyle insan yaşamının konforunu ve verimliliğini artıran temel araçlar arasında yer alır.

1.6.3. Sandalye Tasarım Elemanları

Mobilyalar işlevlerine göre ele alındığında oturma/dinlenme ihtiyacını karşılayan bir araç olarak sandalyeler günlük hayatta çok sayıda mekânda ve çok sayıda insana hizmet etmektedir.

Sandalye tasarımları estetik zevkler, kültürel değerler ve hatta mesleki tercihler gibi birçok parametrenin etkisiyle şekillenmektedir (Söğüt, 2004). Bu parametreler, kişinin tercih ettiği mobilya tasarımında kendini göstermekte ve bireysel farklılıkları yansıtmaktadır.

Tasarım sürecinde kullanıcı, mekân, malzeme, yapı, detay, teknoloji, moda ve kültürel etkiler gibi çeşitli etkenlerin doğru bir biçimde değerlendirilmesi ve tasarım sürecini yönlendirmesi insanın estetik zevkine, ihtiyacına ve beklentilerine karşılık vermesini sağlamış olacaktır (Söğüt, 2024). Bu durum sandalyelerin belirli birtakım beklentileri karşılamak için tıpkı insan ihtiyaçları ve istekleri gibi çeşitli ve değişken tasarım elemanlarına sahip olması gerektiğine işaret etmektedir. Nitekim bu tasarım elemanları çeşitlendikçe mobilyanın hem insanda hem de mekânda bir karşılık bulacağını söylemek mümkündür. Bu bağlamda, sandalye tasarımı yalnızca işlevsel bir ihtiyaç karşılamakla kalmaz, aynı zamanda bireylerin estetik beklentilerine ve sosyal-kültürel dinamiklere de hitap eden bir nesne olarak öne çıkar. Sonuç olarak, iyi bir sandalye tasarımı, insan hayatının farklı yönlerine dokunarak hem bireysel hem de mekânsal düzeyde bir değer yaratır.

Daha önce yapılan çalışmalarda yer alan tasarım elemanları incelendiğinde tez kapsamında belirlenen tasarım elemanları tez yazarının çıkarımlarına dayanarak kabul edilmiştir. Bu tez kapsamında yer alan tasarım elemanları Tablo 5'te ifade edilmektedir.

- İşlev, sandalye tasarımında oturma ihtiyacını konforlu ve amaca uygun bir şekilde karşılaması açısından kritik bir öneme sahiptir. İşlev, yalnızca bir oturma alanı sunmakla kalmaz, aynı zamanda bu deneyimi ergonomik ve konforlu hale getirir. Doğru tasarlanmış bir sandalye, uzun süreli oturmalarda rahatlık sağlarken fiziksel sağlık sorunlarını da önleyebilir. Ayrıca, sandalyenin işlevi kullanım amacına uygun olmalıdır; yemek masası sandalyeleri yemek yerken rahatlık sağlarken, çalışma sandalyeleri uzun süreli oturumlarda destek sunarak farklı ihtiyaçlara yanıt

verir. Bu nedenle, işlevsellik sandalye tasarımında hem kullanıcı memnuniyetini hem de kullanım kolaylığını belirleyen temel bir unsurdur (Kürelî & Uzun, 2007).

- Form, sandalyenin estetik ve işlevsellik arasındaki dengesini sağlayan temel bir unsurdur. Farklı biçimler (dikdörtgen, üçgen, geometrik, eğrisel ve serbest şekiller) sandalyenin yapısal özelliklerini ve mekânla olan uyumunu belirler. Mimar Louis Sullivan'ın "form fonksiyonu takip eder" sloganı, formun işlevle doğrudan ilişkili olduğunu vurgulasa da sandalye tasarımında yalnızca işlevsellik yeterli değildir. Form, kullanışlılığın yanı sıra, güzellik ve estetik beklentileri de karşılamak zorundadır. Ayrıca, işlevsellik ve ekonomik gereklilikler sağlansa bile, aynı ihtiyacı karşılayabilecek birden fazla form veya tasarım seçeneği mevcuttur. Bu durum, formun hem pratik hem de estetik bir araç olarak mobilya tasarımında neden önemli olduğunu açıkça ortaya koymaktadır (Kurtoğlu & Evci, 1988).
- Ebat, sandalye tasarımında ölçek, insan ölçüleri ve çevreyle uyum açısından önem taşır. Sandalyeler, kullanıcıların ergonomik ihtiyaçlarına uygun olmalı, mekânla uyum sağlamalı ve kendi içinde dengeli bir yapıya sahip olmalıdır. Bunun yanı sıra, sandalyenin kendi içinde ölçülü ve dengeli olması hem görsel bir denge hem de yapısal sağlamlık açısından gereklidir. Standartlaşma, sandalyelerin farklı kullanıcı gruplarına hitap etmesine olanak tanırken, antropometri bilimi bu uyumu destekleyen bilimsel veriler sunar (Kurtoğlu & Evci, 1988).
- Hareket kabiliyeti, kullanıcı konforu, erişim kolaylığı ve verimliliği artırmada kritik bir rol oynar. Örneğin ofis sandalyelerindeki yatay ve düşey hareket, dönebilme, esneme ve ayarlanabilirlik gibi özellikler, çalışanların fiziksel ihtiyaçlarını karşılayarak farklı işlevlere uyum sağlar. Tarih boyunca ofis sandalyeleri, artan iş gereksinimlerine paralel olarak geliştirilmiş, hareket mekânizmaları ve ergonomik tasarımlar ile sürekli evrilmiştir. Günümüzde sürdürülebilir ve çok yönlü hareket kabiliyeti sunan sandalyeler, değişen duruşlara ve kullanıcı beklentilerine uyum sağlayarak mobilyalardaki hareket kabiliyetinin işlevsellik ve ergonomi açısından vazgeçilmez bir unsur olduğunu kanıtlamaktadır (Curaoğlu, 2017).
- Malzeme, mobilya tasarımında hem görsel hem de psikolojik etkiler yaratarak önemli bir rol oynar. Sert malzemeler ve parlak yüzeyler dikkat çekip iradeyi artırırken, yumuşak malzemeler ve soğuk ve mat yüzeyler daha uzak ve sakin bir algı yaratırken huzur ve rahatlık sağlar. Malzeme, sandalyenin mekânla uyumunu destekler ve tasarımın estetik değerini güçlendirir. Doğru malzeme seçimi

mobilyanın işlevselliğini ve tasarım statüsünü yükseltirken, yanlış seçim kararsız ve bölücü bir etki yaratabilir. Malzeme aynı zamanda, görsel algı ve detayların okunabilirliği açısından önemli bir rol oynar, bu da mobilyanın tasarım statüsünü yükseltir ve kullanıcı deneyimini zenginleştirir (Susmuş, 1999).

- Renk, sandalye tasarımında hem estetik hem de işlevsel bir rol oynar. Dikkat çekme, motivasyonu artırma, verimliliği destekleme ve hijyen duygusu yaratma gibi ergonomik etkilerinin yanı sıra, sandalyenin malzeme, fonksiyon ve biçim özelliklerini tamamlayan bir estetik unsur olarak da önemlidir. Ayrıca, tasarımcının kimliğini ve mesajlarını yansıtmaya aracı olarak kullanılan renk, mobilya ve kullanıcı arasındaki ilişkiyi güçlendirir ve mekânla uyum sağlar. Örneğin, Rietveld'in Red and Blue Chair, tasarımın felsefesini ve yalınlık ve saf renklere dayanan evrensel mesajını ifade eden bir araçtır. Bu nedenle, renk, sandalyenin hem görsel algısını hem de kullanıcı deneyimini şekillendiren temel bir tasarım unsuru olarak değerlendirilmelidir (Sağocak, 2005).
- Yapım tekniği, sandalyenin dayanıklılığı, estetik değeri, işlevselliği ve sürdürülebilirliği açısından önemlidir. Malzemenin özelliklerine uygun doğru teknikler, sandalyenin uzun ömürlü ve güvenli olmasını sağlar (Kayapınar, 2011). Modüler ve seri üretim gibi yöntemler, enerji tüketimini azaltırken verimliliği artırır ve sürdürülebilirliği destekler. Yapım süreçlerinde manuel, mekânîk ve otomasyon sistemlerinin uygun şekilde kullanılması, üretimin etkinliğini artırır. Yapım tekniği, mobilyanın işlevselliğini, estetik değerini ve çevre dostu bir üretim sürecini şekillendiren temel bir unsurdur. Doğru tekniklerin uygulanması, mobilyanın hem kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamasını hem de çevre dostu bir üretim süreci ile değer kazanmasını sağlar (Hidayetoğlu & Yıldırım, 2017).

1.7. İkon ve İkonik Olgunun Tanımı

İkon kavramı farklı disiplinlerde birden çok anlam barındırmaktadır. Mobilya ile ikonu ilişkilendirirken bu anlamların birlikte ele alınması en doğru çıkarımı yapmak için sağlıklı bir yoldur. Literatür incelendiğinde ikon kavramı;

Antik Yunancada “eikon” (εἰκων): imge ve benzerlik anlamlarına gelirken Modern Yunancada genellikle sembol ve resim anlamlarını taşımaktadır. Bu kavram Sanat Terimleri Sözlüğü’nde “özellikle Bizans, Rusya ve Yunanistan’da görülen Ortodoks kiliseleri ve

evlerinde tahta üzerine, yumurtalı veya mumlu boyalarla yapılmış olan ve kutsal kabul edilen kişileri betimleyen resim” olarak tanımlanmıştır (Turani, 1993). Türk Dil Kurumu’nda ise iki farklı tanım yer almaktadır. Birinci tanımda, “bir programı, veriyi, görüntüyü veya filmi simgeleyen ekran üzerindeki resimcik” ifadesi bulunurken ikinci tanımda “Ortodokslarda kutsal kabul edilen kişilerin tahta üzerine mumlu ve yumurtalı boyalarla yapılmış dini içerikli resimleri” ifadesi yer almaktadır (URL-1, 2024).

İkon, Oxford Sözlük’te “bir kitapta yer alan görsel, imaj, figür, temsil, katı görüntü veya heykel” olarak tanımlanmıştır. Bunun yanı sıra Hristiyanlıkta kutsal olan kişilere bağlılığın sembolü olarak resim ve ahşap sanatı; temsili bir sembol ve kimliğe layık görülen kişi veya şey; bir program, seçenek veya pencerenin ekranındaki bir sembol ya da grafik gösterimi; herkes tarafından bilinen bir şeyi ifade eden imge şeklinde tanımlamalar yer almaktadır (URL-3, 2024). Cambridge Sözlük’te ise bilgisayara talimat vermek için bilgisayar ekranında fareyle işaret edip tıklanan küçük bir resim veya sembol; bir dizi inancı veya yaşam biçimini temsil ettiği düşünülen çok ünlü bir kişi veya şey; bazı Hristiyanlar tarafından kutsal kabul edilen bir kişinin genellikle ahşap üzerine yapılan tablosu şeklinde tanımlamalar yer almaktadır (URL-4, 2024).

Bu tanımlamalar göz önünde bulundurulduğunda geçmişte çoğunlukla dini ve kutsal bir anlam taşımasına rağmen günümüzde ikon kavramı daha çok temsil eden, sembol değeri olan gibi anlamlarıyla bağdaştırılmıştır (Telyakar, 2018). Bu tanımların dışında mimarlıkta anlam ve güç mücadelelerinde ikonu bir yakıt olarak ifade eden Sklair, tanımların geçmişten günümüze değişikliğe uğramasını kronolojik olarak açıklamıştır. Sklair bu ayrışmayı 1950’li yılların öncesi ve sonrası olmak üzere iki döneme ayırmıştır. 1950’lerden önce ikonik mimari yapıların çoğu devletin veya dinin bir ürünü iken 1950’lerde kapitalist küreselleşmenin ortaya çıkması ile ikon olma durumu tüketime ve popülizme hizmet etmeye başlamıştır (Sklair, 2006).

Teknolojik, kültürel, siyasi, ekonomik veya mimari gibi çeşitli alanlarda anlatılmak veya hatırlatılmak istenen herhangi bir durumun en stilize edilmiş versiyonu ikonları meydana getirir. Bu sebeple ikonlar sıkıştırılmış anlamlar yüklüdür. Jenks’e göre güçlü bir şekilde karakteristik bir özellik ile ilişkilendirilmiş herhangi bir şey de ikonik olarak nitelendirilmekte ve bu sıkıştırılmış anlamları bünyesinde barındırmaktadır (Jenks, 2005).

Bu bağlamda, ikoniği anlamak ve tanımlamak için ikoniğin ele alındığı çalışmalar incelendiğinde bazı temel kavramlar öne çıkmaktadır. Bu kavramlar yapılan araştırmalar

sonucunda literatürde karşılık bulmuş ve tez kapsamında ele alınmıştır (Şekil 14). İkonîği niteleyen ve onun farklı boyutlarını açıklayan 10 temel kavram şu şekildedir:

- Estetik, bir ürünün bulunduğu mekân içinde insanın beğenisini kazanmasını, ona sahip olma zevki ve heyecanını uyandırmasını sağlayan, ikonik bir tasarım ürünü olmasını mümkün kılan temel bir kavramdır (Kurtoğlu & Evci, 1988). Görsel çekiciliği ve zamansız güzellik anlayışı ile ön plana çıkan tasarımlar yalnızca görsellik açısından değil, aynı zamanda kültürel ve duygusal bir bağ ile kullanıcı üzerinde güçlü bir etki yaratır ve tasarımın kimliği zamanla klasikleşir (Özkan & Öztürk, 2023).
- Yaratıcı, alışılmışın dışında düşünme ve risk almanın sonucunda ortaya çıkan sıra dışı, tuhaf ve çevresinden farklı özellikleriyle dikkat çeken bir kavramdır (Polat, 2020). İkonik tasarımlar aykırı duruşlarıyla hem şaşırtıcı hem de güçlü bir ifade ortaya koyarak yalnızca bulundukları döneme değil, kendilerinden sonraki yapılara da ilham kaynağı olur (Gümüş B. A., 2023). Yaratıcılık, ikonların kendi tasarım dilini oluşturmasını ve özgün bir kimlik kazanmasını sağlayan temel unsurdur (Jenks, 2005).
- Farklı, bir tasarımın benzersiz, çarpıcı ve dikkat çekici olmasını sağlayarak ikonîği temsil eden bir kavramdır. Alışılmışın ötesine geçen ve kullanıcı deneyimleri için çekici hale gelen bu özellikler, bir tasarımı sıradanlıktan ayırarak sembol haline getirir ve hatırlanmasını sağlar (Jenks, 2005).
- Metaforik, tasarımda imgelerin kullanılmasıyla anlamı ve işlevi sembollerle temsil eden basit ve anlaşılır bir şekilde ifade edilmesini sağlayan bir kavramdır (Önder, 2003). Tasarımı sembolize ederek tanınmasını, hatırlanmasını ve evrensel bir anlam kazanmasını sağlar (Horton, 1996).
- Özgün, tasarımın kendinden önceki tasarımlardan farklı ve yeni olmasını sağlayıp kopya olmaktan kaçınarak ikonîği temsil eden bir kavramdır. Çizgi, şekil, boyut ve renk gibi tasarım öğeleriyle bulunduğu çağa özgü kimlik kazanmasını ve o çağın ruhunu yansıtmayı sağlar (Kurtoğlu & Evci, 1988).
- Anıtsal, genellikle uzun bir geçmişin estetik ve kültürel değerlerini taşıyarak tasarımı zamanla sembol haline gelmesini sağlayarak ikonîği temsil eden bir kavramdır (Oğuz, 2018). Tasarımın temsil ettiği kişi, nesne veya olay ile özdeşleşerek kolektif hafızada yer edinmesini, kalıcı bir değer kazanmasını ve kültürel bir referans noktası haline gelmesini sağlar (Toksöz, 2023).

- Çağdaş, tasarımda yenilikçi malzeme kullanımı ve modern üsluplarla dönemin teknolojik ilerlemelerini yansıtarak ikoniği temsil eden bir kavramdır (Gümüş B. A., 2023). Yenilikçi çizgi ve biçimleriyle zamanın ruhunu yakalayan ve geleceğe yön veren bir ifade biçimi olarak tasarımları çevreleri için bir çekim merkezi haline getirir (Yalçinkaya, 2020).
- Popüler, tasarımın eşsizliği ve kalitesi sayesinde tanınmasını ifade eden ikonik kavramdır (Özkan & Öztürk, 2023). Tasarımın toplumda tanınma, beğenilme ve şöhret kazanma yoluyla kalıcı bir yer edinmesini sağlayarak ikoniği temsil eder (Gümüş B. A., 2023). İkonların yalnızca fiziksel varlıklarını değil, aynı zamanda kültürel ve sosyal değerlerini güçlendiren bir unsur olarak ikoniğin temel bir parçasını oluşturur. Tasarımlar popüler kültürde, geniş bir etki alanı yaratır ve toplumsal bellekte derin izler bırakır (Sklair, 2006).
- Çok yönlü, farklı bağlamlarda birden fazla işlevi ve anlamı bünyesinde barındırarak geniş bir kullanım ve etki alanı yaratmayı sağlayan bir kavramdır. İkonik tasarımlar, yalnızca estetik ve işlevsel özellikleriyle değil, aynı zamanda pazarlanabilirlikleri, kentlerin markalaşmasına katkıları ve tüketim pratiklerinin bir parçası olmalarıyla öne çıkar (Yalçinkaya, 2020). Bu çok yönlülük, ikonların kültürel, ekonomik ve sosyal alanlarda değer kazanmasını ve geniş kitlelere hitap etmesini sağlar (Gümüş İ. , 2018).
- Sürekli, tasarımlara zamansız bir değer ve anlam taşıyarak kültürel ve tarihsel devamlılığını ifade eden bir kavramdır. İkonik tasarımlar, bulunduğu mekânın gücünü ve zenginliğini kalıcı bir şekilde temsil eder (Hazaea, 2020). Diğer yandan belirli bir kültürün veya ideolojinin sürekliliğini vurgulayarak geçmişle gelecek arasında bir bağ oluşturur (Değirmenci, 2008).

İkoniği temsil eden bu kavramlar, mimarlık ve kentsel tasarım gibi büyük ölçekli alanlardan mobilya tasarımı ve endüstriyel tasarım gibi küçük ölçekli alanlara kadar geniş bir yelpazede kendini göstermektedir. Mobilya tasarımı bağlamında nitelendirilebilecek çokça ikonik ürün mevcuttur.

İkonik olarak nitelendirilebilecek mobilya örneklerinden biri tasarımcı Philippe Starck tarafından 2000 yılında tasarlanmış ve 18. yüzyılın ünlü Louis XV dönemine ait Fransız barok tarzı koltuklardan esinlenmiş olan Louis Ghost Armchair'dır (Şekil 2). Starck, bu klasik tasarımı modern malzemeler ve üretim teknikleriyle yeniden yorumlayarak şeffaf

polikarbonattan tek parça halinde üretmiştir. Bu sayede, geleneksel barok estetiği modern bir dokunuşla birleştirilerek ikonik bir tasarım ortaya koymuştur (URL-5, 2024).

Şekil 2. Louis Ghost Armchair / Philippe Starck (URL-6), (URL-7), (URL-8)

"Louis Ghost sandalyesi kolektif bilinçaltımız tarafından üretildi ve geçmişimizin, bugünümüzün ve geleceğimizin doğal bir sonucudur." cümlesi ile Starck, tasarımın köklü tarihi ve kültürel referanslara dayanan derin bir anlamı olduğunu ifade etmektedir (URL-6, 2024). Starck, Louis Ghost sandalyesinde klasik Fransız barok tarzını modern bir dokunuşla yeniden yorumlayarak geçmiş ile bugün arasında bir köprü kurmuştur. Tasarımın bu şekilde geçmişten ilham alması, günümüz teknolojisiyle yapılmış olması ve aynı zamanda modernliğin sembolü olarak geleceğe yönelik bir vizyon taşıması, kolektif bilinçaltında yer eden estetik anlayış ve kültürel mirasın bir yansıması olarak görülmektedir ve ikonığın en iyi temsillerinden biri olmuştur.

İkonik tasarımlara iyi örneklerden biri de Salvador Dalí ve Edward James'in 1934 yılındaki ortak tasarımı olan Mae West Lips Sofa'dır (Şekil 3) (URL-9, 2024). Sürrealist yönü ile tanınan sanatçı Salvador Dalí, dönemin Hollywood yıldızı Mae West'in yüz hatlarından, özellikle de onun dikkat çekici dudaklarından esinlenerek yaratılmıştır. Tasarım, West'in dudaklarını andıran kıvrımlı yapısının yanı sıra canlı kırmızı rengi ile de dikkat çekmektedir. Bu tasarım Dalí'nin sürrealist bakış açısını ve gerçeküstü formları gündelik objelere uyarlama arzusunu yansıtır. Koltuğun tasarımı sadece bir mobilya olarak değil, aynı zamanda bir sanat eseri ve popüler kültür ikonu olarak kabul edilmiştir.

Şekil 3. Mae West Lips Sofa / Salvador Dalí & Edward James (URL-10)

Mae West Lips Sofa, modern mobilya tasarımında sürrealizm ve pop kültürünün bulunduğu bir örnek olarak günümüzde de birçok müzede sergilenmekte ve Dalí'nin sanata kattığı özgün yorumlardan biri olarak değerlendirilmektedir (Gott, 2024).

İkonik tasarımlar arasında bir aydınlatma elemanı olarak yer alan Poul Henningsen'in aydınlatma tasarımları modernist tasarım anlayışını işlevsellikle birleştirerek yenilikçi bir yaklaşımla bilinmektedir. Danimarkalı yazar, tasarımcı ve mimar Poul Henningsen, ışığın kalitesini iyileştirmek amacıyla 1958'de ikonik PH 5 lambasını tasarlamıştır (Şekil 4) (URL-11, 2024).

Şekil 4. PH 5 Lamp / Poul Henningsen (URL-11), (URL-12)

Bu lamba her tür ampule uyum sağlayan çok yönlü bir tasarım olarak ortaya çıkmaktadır ve birden fazla katmandan oluşan özel bir gölgelik sistemi bulunmaktadır. Bu sistem, ışığın dorudan gelmesini engelleyerek hem yukarıya hem de yanlara doğru yönlendirip yumuşak, dengeli ve parlama yapmayan bir aydınlatma sunmaktadır (URL-13, 2024). PH 5 lambası teknik anlamda dikkate değer bir başarıyı simgelemekle birlikte formu gereği bulunduğu mekânda güçlü ve heykelsi bir duruş ortaya koyar. Zamana meydan

okuyan PH 5 lambası, farklı boyutları, renk seçenekleri ve tasarım stilleriyle günümüzde hala geniş bir hayran kitlesine sahip olarak ikonik bir nesne olarak değerlendirilmektedir (URL-14, 2024).

1.7.1. Sandalyede İkonik Kavramı

Sandalyeler, yalnızca bir oturma elemanı olarak değil, aynı zamanda tasarım dünyasında estetik, işlevsellik ve kültürel anlamlarla yüklenmiş güçlü bir ifade aracı olarak öne çıkar. Tarih boyunca, belirli sandalyeler zamansız bir değer kazanmış ve ikonik tasarımlar arasında yer almıştır. Sandalyelerin ikonik olmasını sağlayan özellikler, onların yalnızca fiziksel yapılarından değil, aynı zamanda dönemin sosyal, kültürel ve teknolojik bağlamlarına olan katkılarından kaynaklanır. Yapılan çalışmalar sonucunda tez kapsamında ele alınan ve çalışma grubunu oluşturan sandalyeler çeşitli karakteristik özellikleriyle öne çıkarak ve ikonik sandalye örnekleri olarak gösterilebilirler (Tablo 8).

Tez kapsamında belirlenen çalışma grubuna ait ikonik sandalyelerden ilki Ludwig Mies van Der Rohe'nin 1929 yılında tasarlamış olduğu ve aynı yıl Knoll Studio tarafından üretilmiş olan Barcelona Chair'dir (Tablo 8). Barcelona Chair Barselona Uluslararası Sergisi için tasarlanan ve modern mobilya tasarımında ikon haline gelmiş önemli bir eserdir (Şekil 5). İlk olarak Pavilion Chair adıyla anılan bu sandalye, 1940'lı yıllarda Knoll Studio'nun üretimine başlamasıyla Barcelona Chair olarak ünlenmiştir. Sandalye, dönemin İspanya Kralı XIII. Alfonso ve Kraliçe Victoria Eugenia'nın sergi açılışına özel olarak tasarlanmış ve antik Roma'nın Curule Seat gibi tarihi oturma düzeneklerinden ilham almıştır.

Şekil 5. Barcelona Chair (URL-15), (URL-16)

Tasarımında kullanılan krom kaplı çelik, deri şeritler ve dolgulu deri yastıklar hem estetik hem de işlevselliği bir araya getirmiştir. İlk üretimleri Berlin'de yapılmış olan

sandalye, 1947'den sonra Knoll Studio tarafından daha modern tekniklerle yeniden üretilmiştir. Hem klasik hem modern detayları bir araya getiren bu tasarım, yalnızca kendi dönemini değil, sonraki dönemlerdeki mobilya tasarımlarını da önemli ölçüde etkilemiştir (Falagán, 2021).

Çalışma grubuna ait ikonik sandalyelerden ikincisi Alman tasarımcı Marcel Breuer tarafından 1925-1926 yıllarında Bauhaus Okulu'nda tasarlanan Wassily Chair olmuştur (Şekil 6) (Wakkary, 2016). Tasarımda, bisiklet gidonlarından esinlenilerek bükülmüş çelik borular kullanılmış ve bu yenilikçi malzeme, mobilya üretiminde metale modernist bir yaklaşım kazandırmıştır.

Şekil 6. Wassily Chair (Beşir & Dereci, 2021), (URL-17), (URL-18)

Sandalyenin oturma bölümü için Bauhaus tekstil atölyesinde geliştirilen dayanıklı ve esnek eisengarn kumaşı tercih edilmiştir. Bu tasarım, Bauhaus'un disiplinler arası çalışma anlayışını yansıtarak hem estetik hem de işlevsel bir mobilya yaratmıştır. Ergonomik yapısıyla kullanıcı konforunu ön plana çıkaran sandalye, sade ve çağdaş tasarımıyla modernist akımın önemli bir temsilcisi haline gelmiştir. Günümüzde ise Wassily Chair, modern mobilya tasarımının ikonik örneklerinden biri olarak değerlendirilmektedir (Beşir & Dereci, 2021).

Çalışma grubunun üçüncü sandalyesi olan Egg Chair, Arne Jacobsen tarafından 1956-1961 yılları arasında Kopenhag'daki SAS Royal Hotel ve Scandinavian Airlines için tasarlanmıştır (Şekil 7). İskandinav doğasından ilham alan tasarımda, doğal formlar doğrudan kopyalanmamış, soyutlanarak stilize bir yapıya dönüştürülmüştür.

Şekil 7. Egg Chair (URL-19), (URL-20), (Englefield, 2024)

Jacobsen, bu tasarımında cam elyaf ve köpük sünger gibi dönemin yenilikçi malzemelerini kullanarak bir form oluşturmuştur. Egg Chair, belirli bir iç mekân için tasarlanmış olmasına rağmen heykelsi ve organik formuyla bir sanat eseri niteliği taşımaktadır. Zarif oranları, yumuşak kavisleri ve dengeli görünümüyle hem görsel hem de duygusal bir huzur sunan bu tasarım, modernizmin geometrik form anlayışını yansıtırken kullanıcı dostu bir organiklik de sağlamaktadır. Jacobsen'in tasarımın her ögesine gösterdiği detaycı yaklaşım, Egg Chair'i modern mobilya tasarımında kalıcı bir ikon haline getirmiştir. Bugün de üretimi devam eden bu tasarım, işlevselliği ve estetik değerleri birleştirerek hem geçmişin hem de günümüzün tasarım anlayışına hitap etmeye devam etmektedir (Jiang, 2017).

Çalışma grubunun dördüncü sandalyesi olan Zig-Zag Chair 1934 yılında Hollandalı mimar ve marangoz Gerrit Thomas Rietveld tarafından tasarlanmıştır (Şekil 8). Bu sandalye, dört düz ahşap panelden oluşmaktadır. Bu paneller sırt dayanağı, oturma bölümü, sandalye desteği ve zemin desteği işlevi görür. Panellerin bir araya getirilmesi için küçük bir köşe blok kullanılmıştır. Hem görsel olarak dikkat çekici hem de sağlam bir yapıya sahip olan sandalye, tasarım kalitesi açısından oldukça olumlu değerlendirilmiştir (Mori vd., 2016).

Şekil 8. Zig-Zag Chair (URL-21), (URL-22), (URL-23)

Prototip denemelerinde metal borular ve bükülmüş çelik levha gibi ve malzemelerle deneyler yapılsa da kaynak noktalarının yeterince güçlü olmaması gibi sorunlar nedeniyle bu denemeler sonuçsuz kalmıştır. Sonuç olarak, dört parça masif ahşap kullanılarak, kırlangıç kuyruğu bağlantılarıyla birleştirilen ve bazı versiyonlarda pirinç somun ve cıvatalar içeren nihai tasarım ortaya çıkmıştır. Zig Zag Chair, minimal tasarımı ve yenilikçi yapısıyla ikonik bir mobilya olduğunu göstererek günümüzde de dikkat çekmeye devam etmektedir (Kelly, 2005).

Çalışma grubunun beşinci sandalyesi Panton Chair Verner Panton tarafından, 1960 yılında üretilmiştir (Şekil 9) (Berkin, 2023). Verner Panton özellikle formlar ve renkler üzerinde yenilikçi ve deneysel bir yaklaşım benimsemiş, döneminde oldukça yenilikçi bir malzeme olan plastikte çalışmaya büyük ilgi göstermiştir. Tek parça halinde üretilebilecek, konforlu ve her mekânda kullanılabilecek bir sandalye tasarlamayı hedeflemiş ve uzun bir arayıştan sonra Vitra ile iş birliği yaparak ve 1967 yılında Panton Chair'i geliştirmiştir. Panton Chair'in seri üretimi 1967'de başlamış ve tasarım dünyasında büyük yankı uyandırmıştır. Sandalye, birçok ödül kazanmış ve dikkatleri üzerine çekmiştir.

Şekil 9. Panton Chair (URL-24), (URL-25)

Şekil 11. Red and Blue Chair (URL-29), (URL-30), (URL-31)

Rietveld, bu tasarımında koltuğun temel yapısını, kare profilli 13 çita, dikdörtgen profilli iki kolçak ve oturma ile sırt kısmını oluşturan iki dikdörtgen panelle sınırlamıştır. Böylece, geleneksel koltuğun hacmini ortadan kaldırarak işlevselliği vurgulamayı amaçlamıştır. İlk üretiminde renksiz olan bu sandalyeye, 1923 yılı civarında, kırmızı, mavi, sarı ve siyah renkler eklenmiş ve yan paneller tasarımdan çıkarılmıştır (URL-30, 2024). Rietveld'in mobilya tasarımlarında mekânsallık, parçalar arasındaki bağlantılarda, yani eklem noktalarında belirgin şekilde görmektedir. Red and Blue Chair'da oturma yerinin altındaki birleşim noktaları, üç elemanın birbirine geçtiği ancak sıkıca bağlanmamış gibi görünen bir tasarıma sahiptir. Bu, mobilyanın herhangi bir yöne serbestçe ayrılabilirmiş gibi algılanmasını sağlar ve üç boyutlu mekânda hareketlilik ile genişleme hissi yaratmaktadır. Her parçanın farklı bir renkle boyanması ise elemanların bağımsızlığını vurgulamıştır. Özellikle siyah elemanların uçlarının sarı ile renklendirilmesi ile, parçaların sonsuz bir şekilde uzayabileceğine dair bir metafor sunulmaktadır. (Yeon, 2009).

Çalışma grubunun sekizinci ve son sandalyesi olan Ball Chair, Eero Aarnio, tarafından 1960'larda tasarlanmıştır (Şekil 12). Eero aarnio fiberglas malzemesinin potansiyelini keşfederek küre formunu tasarıma dahil etmiş, 1963 yılında ilk prototipi üretmiştir. Prototipte yaşanan güçlendirme sorunları, kabuğun açıklığına eklenen metal bir boru halkası ile çözülmüş ve sandalye kullanıma hazır hale getirilmiştir (URL-32, 2024).

Şekil 12. Ball Chair (URL-33), (URL-32)

İlk olarak 1966 yılında Asko tarafından üretilen sandalye, 1980 yılına kadar üretimde kalmış ve daha sonra artan plastik maliyetleri nedeniyle üretim durdurulmuştur. 1992 yılında Adelta tarafından yeniden piyasaya sürülen Ball Chair, bugün hâlâ aynı kalıplarla Finlandiya’da üretilmektedir. Üretim sürecinde, bazı versiyonlarına hoparlör, telefon ve internet bağlantıları gibi yenilikler eklenmiştir (Wickens, 2007). 1966 yılında Köln Mobilya Fuarı’nda sergilenen Ball Chair, modern tasarım dünyasında yenilikçi bir yaklaşımı temsil etmiş ve hem işlevselliği hem de estetiği ile dikkat çekmiştir. Başlangıçta ünlüler tarafından satın alınması, sandalyeyi bir statü simgesi haline getirmiştir. Aynı zamanda çağdaş toplumda gençlik, yenilikçilik ve teknik ilerlemenin bir simgesi olarak pazarlama materyali ve sanat nesnesi olarak kullanılmıştır (Wickens, 2007).

Aarnio’nun bu sandalye ile amacı, yalnızca farklı bir mobilya yaratmak değil, kullanıcıya huzur veren bir koza hissi sunmak olmuştur. Tasarım hem estetik hem de teknik açıdan dönemin sınırlarını zorlamış ve çağdaş tasarımın ikonik parçalarından biri olarak kabul edilmektedir (URL-32, 2024).

Tasarım dünyasında sandalyeler, görsel ve kültürel değerlerin somut birer yansıması olarak önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmada ele alınan 8 ikonik sandalye, dönemin sosyal, kültürel ve teknolojik bağlamlarını yansıtarak zamansız birer tasarım olarak öne çıkmıştır. Her biri, ikonğin temel kavramlarını bünyesinde barındırarak yalnızca kendi çağının değil, tasarım tarihinin de mihenk taşları haline gelmiştir. İkonik sandalyeler, yenilikçi yaklaşımları ve güçlü ifade dilleriyle gelecekteki tasarım süreçleri için de ilham kaynağı olmaya devam etmektedir.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Araştırma Yöntem ve Teknikleri

Tezin bu bölümü, ikonik kavramını iç mimarlık disiplini içerisinde sandalyeler üzerinden sorgulamak ve bu kavramın tarihsel tasarım süreci içerisindeki yerini saptamak doğrultusunda kurgulanmıştır. Tezin bu temel amacı doğrultusunda yapılan incelemeler sonucunda, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışmasının bu çalışma için uygun olduğu düşünülmüştür (Tablo 2).

Durum çalışmaları literatürde birçok farklı isim tarafından çeşitli uygulamalardan meydana gelmektedir. Yin'e göre (1984) durum çalışması keşfedici (exploratory), açıklayıcı (explanatory) ve betimleyici (descriptive) olmak üzere üç çeşitten oluşmaktadır. Bu tez betimleyici durum çalışması olarak kurgulanmış, anlatılmak istenen olgular betimsel bir biçimde açıklanmıştır.

Tablo 2. Yapılan çalışmalar strüktürü

BÖLÜM NO	AŞAMALAR	YÖNTEM VE TEKNİK	ADIMLAR	YAPILAN ÇALIŞMALAR
2. BÖLÜM	1. AŞAMA	LİTERATÜR TARAMASI	1.	Araştırma sorularının ve yöntemlerinin belirlenmesi
	2. AŞAMA	İÇERİK ANALİZİ	2.	İkonik tanımlarındaki kavramların belirlenmesi
		(ÖN HAZIRLIK) 1. ANKET ÇALIŞMASI	3.	Kavram kategorilerinin ve anlam kümelerinin oluşturulması
		BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI	4.	İkonik sandalyelerin belirlenmesi
		2. ANKET ÇALIŞMASI	5.	Kimlik kartlarının oluşturulması
			6.	Tasarım elemanı kümesinin oluşturulması
			7.	Kavramlar arasındaki ilişkinin saptanması
			8.	Kavram ve tasarım elemanı tablosunun oluşturulması

2.1.1. Araştırma Sorularının Belirlenmesi

Tez kapsamında gerçekleştirilen durum çalışmasının ilk aşamasında literatür taraması yapılmış ve tezin temel amacına uygun olarak çalışmanın etrafında şekilleneceği birtakım alt amaçlar oluşturulmuştur. Bu amaçlara ulaşmak adına sorular sorulmuş, bu soruların cevapları için nasıl bir yöntem izlenmesi gerektiği kurgulanmıştır. Bu aşama aynı zamanda 8 adımlık bir çalışmanın ilk adımını oluşturmaktadır.

1. İkonik kavramı farklı disiplinlerde ne şekilde tanımlanmıştır?
2. Elde edilen benzer kavramlar hangi anlamlı başlıklarda toplanabilir?
3. İkonik olarak nitelendirilen sandalyeler hangileridir?
4. İkonik sandalyelerin özellikleri ve tasarımlarında yer alan tasarım elemanları nelerdir?
5. Tasarım elemanlarının ikoniği niteleme dereceleri nasıldır?
6. Kavramların ikoniği temsil etme dereceleri nasıldır?
7. Sandalyeleri ikonik yapan kavramlar ve tasarım elemanları nelerdir?

Kurgulanan bu araştırma soru ve yöntemleri ile durum çalışmasının ikinci aşamasına geçilmiştir.

2.1.2. İkonik Kavramlarının Belirlenmesi, Kavram Kategorilerinin ve Anlam Kümelerinin Oluşturulması

Çalışmanın 2. ve 3. adımları doğrultusunda içerik analizi yapılmıştır. Çalışmanın sınırlılıkları kapsamında farklı disiplinlerde açıklanan ikonik tanımları nitel bilgi olarak kabul edilmiş ve ikoniği temsil eden kavramları en etkin şekilde belirleyebilmek için birebir alıntı yapılmıştır (Tablo 3).

İçerik analizi sonucu elde edilen tanımlardan kavramlar belirlenmiş, kategoriler ve kümeler oluşturulmuş ardından kavramsal ikonik diyagramı ortaya konulmuştur. Diyagramın çalışmanın belirlediği araştırma sorularına yönelik bir araç olarak kullanılabilmesi amaçlanmıştır. 2. ve 3. adımın tamamlanmasının ardından çalışmanın 4. adımına geçilmiştir.

Tablo 3. Örnek ikonik tanım tablosu

DİSİPLİNLER	TANIM NO	TANIM	TANIMDAN ÜRETİLEN KAVRAMLAR
DİSİPLİN ADI	1	Disipline ait 1. tanım	Kavramlar
	2	Disipline ait 2. tanım	Kavramlar
	3	Disipline ait 3. tanım	Kavramlar
	...	...	...

2.1.3. Örneklem Grubu ile Çalışma Grubunun Belirlenmesi ve Seçimi

Çalışmanın 4. adımı doğrultusunda örneklem grubu ve çalışma grubu belirlenmiştir. Örneklem grubu ve çalışma grubu için birtakım kriterler göz önünde bulundurulmuştur. Örneklem grubu için bu kriterler, tez kapsamında uygulanacak anket sorularını yanıtlayacak katılımcıların iç mimarlık bölümündeki akademisyenler ile mobilya tarihi ve tasarımı dersi alan 3. ve 4. sınıf öğrenciler olması gerekliliğidir. Bu gereklilik mobilya tarihi ve tasarımı konusunda belirli bir bilgi ve yetkinlik düzeyine sahip olmaları ile ilişkilidir. Çalışma grubu için ise bu kriterler tasarım sürecinde doğrudan ilham alındığına dair açık bir ifade olması, fiziksel olarak üretilmiş olması ve fiziksel olarak üretilmiş olsa dahi orijinal boyutu dışında ölçeklendirilmiş olmaması şeklindedir.

Bu tezde yapılan nitel araştırmanın temel amacı “ikonik kavramını, sandalyeler üzerinden sorgulamak ve bu kavramın tarihsel tasarım süreci içerisindeki yerini saptamak” tır. Araştırmanın amacına dayalı olarak gerçekleştirilen nitel araştırmanın evrenini “Türkiye’de iç mimarlık, iç mimarlık ve çevre tasarımı ve iç mekân tasarımı bölümü bulunan üniversiteler” oluşturmaktayken, örneklemini ise “Türkiye’deki üniversitelerin iç mimarlık, iç mimarlık ve çevre tasarımı ve iç mekân tasarımı bölümündeki akademisyenler ile mobilya tarihi ve tasarımı dersi alan 3. ve 4. sınıf öğrenciler” oluşturmaktadır.

Bu çalışmada, evreni temsil etme yeteneği yüksek bir örneklem oluşturmak ve %90 güven düzeyine ulaşmak amacıyla, istatistiksel güvenilirlik formülleri uygulanmıştır. Bu formüller aracılığıyla belirlenen güven düzeyi ve hata payı, araştırma sonuçlarının doğruluğunu desteklemek ve popülasyon hakkında genellenebilir çıkarımlar yapabilmek için

özel olarak hesaplanmıştır. Çalışma kapsamında belirlenen örneklem seçiminde kullanılan formül

$$n = \frac{Z^2 \cdot p \cdot (1 - p)}{E^2} \cdot \frac{N}{N - 1 + \left(\frac{Z^2 \cdot p \cdot (1 - p)}{E^2} \right)} \quad (1)$$

biçiminde tanımlanmıştır. Formülde şu bileşenler bulunmaktadır:

Z: %90 güven düzeyine karşılık gelen ve hesaplanan yaklaşık 1.645 z-skoru

p: Popülasyonda olayın gerçekleşme olasılığı olarak varsayılan 0.5 değeri

E: %10 hata payı, sonuçların evrene %10 oranında sapma ile yansıyabileceğini ifade eder

N: 116 olan evren büyüklüğü

n: 43 olan örneklem büyüklüğü

Bu formül, belirli hata payı ve güvenilirlik düzeyi ile örneklem büyüklüğünü hesaplamaya olanak tanır. Çalışmada kullanılan %10 hata payı ve %90 güven düzeyiyle, belirlenen örneklem büyüklüğünün popülasyonu temsil etme gücü artırılmıştır.

İlk olarak her bir birimin eşit seçilme olasılığına sahip olduğu ve her birimin diğerinden bağımsız olarak seçildiği bir yöntem olan basit tesadüfi örnekleme yöntemi (simple random sampling) kullanılması uygun bulunmuştur. Bu yöntemin çeşitlerinden biri olan torba yöntemi bu prensipleri uygulayarak rastgele ve önyargısız bir örneklem seçimi sağlar. Bu çalışma için torba yöntemi (lottery method) ve ardından tohumlarla kartopu örnekleme yöntemi (seeded snowball sampling) kullanılarak örneklem seçimi yapılmıştır. Öncelikle Türkiye’de iç mimarlık, iç mimarlık ve çevre tasarımı ve iç mekân tasarımı bölümü bulunan 116 farklı üniversiteden örneklem seçimi amacıyla bir liste oluşturulmuş ve bu liste içerisinde rastgele bir yöntemle 43 üniversite belirlenmiştir. Seçilen 43 üniversite tohum katılımcı olarak belirlenmiş ve kartopu örnekleme metodunun başlangıç noktaları olarak kullanılmıştır. Belirlenen tohum katılımcılardan yalnızca 8 adet üniversiteden dönüş sağlanmış olup bu üniversiteler Karadeniz Teknik Üniversitesi, Avrasya Üniversitesi, Erzurum Atatürk Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Haliç Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul Medipol Üniversitesi olmuştur. Çalışmaya dahil olan her bir tohum üniversite kendi sosyal çevresi ve profesyonel referansları aracılığıyla veri toplama sürecini genişletmiş ve yeni katılımcılara ulaşmıştır. Böylece, araştırmanın evreni, tohum üniversitelerin sosyal ağları ve referansları sayesinde

katmanlı bir yapıda büyüyerek genişlemiştir. Kartopu örnekleme yöntemi sayesinde elde edilen bu veriler, popülasyonun çeşitli segmentlerine ulaşma ve çeşitliliği sağlama amacıyla kullanılmıştır. Ankete katılan katılımcılar Türkiye'deki üniversitelerin iç mimarlık bölümündeki akademisyenler (35 kişi) ile mobilya tarihi ve tasarımı dersi alan 3. ve 4. sınıf öğrenciler (93 kişi) olmuştur. Bu seçimin temel nedeni, araştırmanın odağını oluşturan mobilya tarihi ve tasarımı konusundaki sorulara yanıt verecek katılımcıların belirli bir bilgi ve yetkinlik düzeyine sahip olmalarının gerekliliğidir. İç mimarlık bölümü akademisyenleri alanlarındaki teorik bilgi ve deneyimleriyle mobilya konusunda derin bir anlayışa sahiptir. Aynı şekilde mobilya tarihi ve tasarımı üzerine ders almış üst sınıf öğrenciler, konuyla ilgili temel eğitim ve yeterli alt yapıya sahip olduklarında, araştırma sorularına nitelikli yanıtlar sunabilecek düzeydedirler. Dolayısıyla, bu örneklem grubunun seçimi, araştırmanın güvenilirliği ve verilerin doğruluğu açısından önem arz etmektedir.

Örneklem grubunun belirlenmesinin ardından çalışma grubunun belirlenmesi için oluşturulan ön hazırlık anketi demografik bilgi soruları ve katılımcının kavram bilgilerini ölçmeye yönelik açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Ankette en sık ifade edilen ikonik sandalyeler ile literatürde en çok karşılaşılan ikonik sandalyeler eşleştirilmiş bu sayede yüksek oranda ifade edilen ilk 8 sandalye çalışma grubu olarak belirlenmiştir.

Anket sonuçlarında görülen 24 farklı ikonik sandalye arasından en sık ifade edilen ikonik sandalyelerin sırasıyla; Barcelona Chair (39 kez), Wassily Chair (34 kez), Egg Chair (23 kez), Zig-Zag Chair (18 kez), Panton Chair (16 kez), Thonet Chair (15 kez), Red and Blue Chair (11 kez) ve Ball Chair (10 kez) olduğu belirlenmiştir. Çalışma kapsamında bu 8 adet ikonik sandalye incelenmiştir. Çalışma kapsamında anlamlı bir örneklem sunması ve yüksek tekrar sayısına sahip sandalyelerin daha homojen bir grup oluşturması sebebiyle sıralamada 8'e kadar olan sandalyeler dikkate alınmıştır. Seçilen 8 sandalye ifade edilme sıklığı olarak diğerlerinden belirgin bir şekilde ayrıldığı için yeterli bir çalışma grubu oluşturduğu düşünülmüştür. Bu seçim, araştırmanın odak noktasını daraltarak verilen daha homojen ve anlamlı olmasını sağlamıştır.

İncelenen sandalyeler için yazılı ve sesli çeşitli kaynaklara başvurulmuş olup bu kaynaklarda karşılaşılan sandalyelerin çalışmaya dahil edilip edilmemesi konusunda üç kriter göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler şunlardır:

- Bunlardan ilki tasarımcısı ya da üreticisi tarafından ilgili sandalyenin yaratım sürecinde doğrudan ilham alındığına dair açık bir ifade olması gerekliliğidir. Bu şartın sağlanmadığı durumlarda sandalyeler ilham alınmış yeni bir tasarım çıktısı

olarak değerlendirilmediği için çalışma grubuna dahil edilmemiştir. Bu yaklaşım, tasarımın özgünlüğünü ve ilham kaynaklarının etkisini daha doğru değerlendirebilmek için benimsenmiştir; çünkü doğrudan ilham alınmadığı belirtilen tasarımlar, çalışmanın kapsamı açısından gerekli niteliksel özellikleri sağlamamaktadır.

- İkinci kriter tasarımların fiziksel olarak üretilmiş bir sandalye olması gerekliliğidir. Birçok farklı kişi tarafından tasarlanıp bilgisayar destekli programlar aracılığıyla 3D model olarak oluşturulan tasarım çıktıları inceleme kapsamındaki sandalyelerden ilham alınıp tasarlanmış olsalar dahi, fiziksel üretim aşamasından geçmedikleri için tez kapsamında belirlenen sandalye tasarım elemanları (işlev, form, hareket kabiliyeti, ebat, malzeme, renk, yapım tekniği) açısından gerçekçi sonuçlar veremeyecektir. Bu tasarım elemanlarının değerlendirilmesi, yalnızca fiziksel üretim aşamasından geçmiş sandalyelerde mümkün olup, 3D modeller bu açılardan eksik kalmaktadır. Bu yüzden fiziksel varlığı bulunmayan bilgisayar destekli tasarım çıktıları çalışma grubuna dahil edilmemiştir. Bu yaklaşım, araştırmanın sonuçlarının geçerliliğini ve güvenilirliğini artırmayı amaçlamaktadır.
- Üçüncü kriter ise fiziksel anlamda üretilmiş olmasına rağmen yine tez kapsamında belirlenen sandalye tasarım elemanları açısından irdelenemeyeceği için 1/3, 1/10 vb. oranlarda ölçeklendirilmiş ve orijinal boyutundan farklı oranlarda üretilmiş çalışmalar da çalışma grubuna dahil edilmemiştir. Ölçekli modeller, özellikle işlevsel ve ergonomik unsurları gerçeğe uygun yansıtamayacağından, tasarım elemanlarının değerlendirilmesinde yanıltıcı sonuçlar doğurabilir. Bu kriter, araştırmanın bütünlüğünü ve analitik doğruluğunu sağlamak amacıyla benimsenmiştir.

2.1.4. 1. Anket (Ön Hazırlık Anketi) Formunun Hazırlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi

Anket, belirli bir konu hakkında bireylerin görüşlerini, tutumlarını veya deneyimlerini öğrenmek amacıyla kullanılan bir veri toplama yöntemidir. Katılımcılara belirli soruların yöneltildiği bu yöntem, genellikle yazılı formda uygulanır. Anketler, nicel ve nitel veri toplamada etkili olup, araştırmacının belirli bir konu hakkındaki görüşleri, tutumları veya davranışları anlamasına olanak tanır. Hızlı ve sistematik bilgi sağlamasıyla, geniş bir kitle üzerinde etkili sonuçlar elde etmek için tercih edilir (Yücedağ, 2019). Tez kapsamında iki

farklı anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın 4. adımı doğrultusunda uygulanan ilk anket, tüm çalışmanın ön hazırlık aşaması niteliğindedir ve bu anketin amacı, tez kapsamında incelenecek çalışma grubunu belirlemektir.

Ön hazırlık anketi 5 adet demografik bilgi sorusu ve katılımcının kavram bilgilerini ölçmeye yönelik 1 adet açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Anket, mobilya tarihi ve tasarımı konusunda belirli bir bilgi ve yetkinlik düzeyine sahip olan iç mimarlık bölümü akademisyenleri ile mobilya tarihi ve tasarımı dersi almış 3. ve 4. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Sırasıyla basit tesadüfi örnekleme yöntemi (simple random sampling), torba yöntemi (lottery method) ve tohumlarla kartopu örnekleme yöntemi (seeded snowball sampling) kullanılarak belirlenen anket katılımcılarının (akademisyenler ve öğrenciler) bağlı oldukları üniversiteler Türkiye'nin farklı illerindeki üniversitelerde bulundukları için anket formları Google Forms aracı ile hazırlanmış ve bağlantı linki açıklamasıyla birlikte e-posta yoluyla katılımcılara iletilmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. 1. Anket (Ön Hazırlık Anketi) Soruları (EK 1)

A. KATILIMCININ DEMOGRAFİK BİLGİLERİ	
Cinsiyetiniz:	Kadın (), Erkek ()
Yaşınız:	18-24 (), 25-34 (), 35-44 (), 45-54 (), 55-64 (), 65+()
Mesleki Durumunuz:	Öğrenci (), Akademisyen ()
Bölümünüz:	İç Mimarlık (), İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı (), İç Mekân Tasarımı ()
Öğrenciyse hangisi sınıfıtasınız?	3. Sınıf (), 4. Sınıf (), Öğrenci Değilim ()
B. KATILIMCININ KAVRAM BİLGİLERİ	
1. İkonik sandalye denildiğinde aklınıza gelen üç sandalyeyi yazınız.	
.....	

Anket cevaplarına veri toplama sürecini kontrol altında tutmak, veri kalitesini korumak ve araştırmanın genel takvimine uygun ilerlemeyi sağlamak için sürece 3 hafta olmak kaydıyla süre sınırı koyulmuştur. Bu sınır veri toplama sürecini verimli, kontrollü ve güvenilir bir şekilde yürütmeyi amaçlamaktadır. Araştırma için kullanılan bu metodoloji, hem rastgele örneklemenin sağladığı tarafsız başlangıç noktasını hem de sosyal ağların

sağladığı genişletilebilirliği birleştirerek talep edilen süre içerisinde veri toplama sürecini tamamlamıştır. Verilen cevaplardan frekans analizi ile yüzdelik değerlere ulaşarak gerekli grafikler oluşturulmuştur ve çalışma grubu belirlenmiştir.

2.1.5. İkonik Kimlik Kartlarının ve Sandalye Tasarım Elemanları Kümesinin Oluşturulması

Çalışmada başvuru alan betimleyici durum çalışması yöntemi doğrultusunda çalışmanın 5. ve 6. adımı yürütülmüştür. Çalışma grubunu oluşturan ikonik sandalyeler için internet web siteleri, kitaplar, akademik yayınlar ve çeşitli videolar incelenmiştir. Kimlik kartları oluşturulurken sorgulanması hedeflenen tasarım elemanları (işlev, form, ebat, hareket kabiliyeti, malzeme, renk, yapım tekniği) elde edilen araştırma sonuçları doğrultusunda tez yazarının çıkarımlarına dayanarak belirlenmiştir. Belirlenen tasarım elemanları doğrultusunda sandalye tasarım elemanları kümesi oluşturulmuştur. Elde edilen kimlik kartlarında ise ikonik sandalyelerin kimlik bilgileri ve tasarım elemanları yer almaktadır (Tablo 5). Her ikonik sandalyenin tasarlandığı ve üretildiği ilk tasarım çıktısından günümüze kadar uğramış olduğu değişimlerle oluşan yeni tasarım çıktıları kimlik kartlarında sıralanmıştır. Kimlik kartlarında sandalyelerin tarihsel tasarım süreçleri sahip oldukları tasarım elemanları aracılığıyla tasvir edilmiştir. Bu adım tamamlandıktan sonra çalışmanın anket çalışmasını içeren 7. ve 8. adımına geçilmiştir.

Tablo 5. Örnek ikonik sandalye kimlik kartı

No. İkonik Sandalye “Sandalye İsmi”		1. Sandalye Görseli (Orijinal Tasarım)	2. Sandalye Görseli (1.Tasarım Çıktısı)	3. Sandalye Görseli (2.Tasarım Çıktısı)	...
KİMLİK BİLGİLERİ	Tasarımcı				
	Tasarım Yılı				
	Üretici				
	Üretim Yılı				
TASARIM ELEMANLARI	İşlev				
	Form				
	Hareket				
	Kabiliyeti				
	Ebat				
	Malzeme				
	Renk				
	Yapım Tekniği				
Kaynak					

2.1.6. Kavramlar Arasındaki İlişkinin Saptanması ve Kavram-Tasarım Elemanı Tablosunun Oluşturulması

Çalışmanın 7. ve 8. adımları doğrultusunda kavramlar arasındaki ilişkinin saptanması ve kavram-tasarım elemanı tablosunun oluşturulması için aynı katılımcı grubuna ikinci anket uygulanmıştır. İki farklı sorudan oluşan bu ankette katılımcılara sorulan ilk soru ikoniği temsil eden kavramların temsil derecelerini değerlendirmek amacıyla taşır ve ikoniği temsil eden 10 kavram (estetik, yaratıcı, farklı, metaforik, özgün, anıtsal, çağdaş, popüler, çok yönlü, sürekli) ile bu kavramların ikonik ile ilişkilendirilme seviyesinin ne olduğu (çok ilişkili, ilişkili, kararsızım, az ilişkili, ilişkisiz) şeklindedir. Bu soru neticesinde kavramların ikoniği temsil etme dereceleri ölçülmüş ve birbirleri arasındaki ilişki sorgulanmıştır.

Anketin ikinci sorusu ise ikoniği temsil eden Şekil 14'teki 10 kavramın (estetik, yaratıcı, farklı, metaforik, özgün, anıtsal, çağdaş, popüler, çok yönlü, sürekli) ve sandalyeleri oluşturan Tablo 5'teki 7 tasarım elemanının (işlev, form, ebat, hareket kabiliyeti, malzeme, renk, yapım tekniği) bir ilişkisi olup olmadığını tespit etmeye yönelik hazırlanmıştır. Analizi yapılan 8 adet ikonik sandalye kendisini temsil eden bir ikonik kavram ile eşleştirildiğinde kavram-tasarım elemanı tablosu oluşturulmuş, tasarım elemanları açısından birbirinden farklı tasarım çıktıları ile hangi elemanların değişikliğe uğrayıp uğramadığı sorgulanmıştır ve bu değişim sonucunda ikonik olma durumlarının etkilenip etkilenmediği tartışılmıştır.

2.1.7. 2. Anketin Hazırlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi

Tez kapsamında uygulanan ikinci ve son anket çalışmanın 7. ve 8. adımlarında gerçekleştirilmiştir. Bu anket iki farklı alt amaç için 5 adet demografik bilgi sorusu ve katılımcının kavram bilgilerini ölçmeye yönelik 2 adet açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Anket, ön hazırlık anketinin katılımcıları olan akademisyen ve öğrencilere uygulanmıştır. Anketin kavram bilgilerini ölçmeye ilk sorusu çalışmanın birinci alt amacına yönelik ikonik kavram araştırması sonucunda ortaya konulan ikonik diyagramındaki ikoniği temsil eden kavramların temsil etme derecelerini değerlendirebilmek için 5'li likert tipinde bir ölçek olarak oluşturulmuştur. Bu soru ile kavramların ikoniği temsil etme düzeyleri değerlendirilmiş ve aralarındaki ilişkiler analiz edilmiştir (Tablo 6).

Tablo 6. 2. Anket ikonik kavramları arasındaki ilişkinin saptanması (EK 2)

B. KATILIMCININ KAVRAM BİLGİLERİ					
B.1. İkonik kavramları arasındaki ilişkinin saptanması					
Aşağıda ikonik kavramıyla ilişkilendirilen kavramlara yer verilmiştir. Kendinize en uygun seçeneği işaretleyiniz.					
	çok ilişkili	ilişkili	kararsızım	az ilişkili	ilişkisiz
Estetik					
Yaratıcı					
Farklı					
Metaforik					
Özgün					
Anıtsal					
Çağdaş					
Popüler					
Çok Yönlü					
Sürekli					

Anketin ikinci sorusu ise çalışmanın dördüncü alt amacına yönelik ikonik sandalyelerin kavram ve tasarım elemanlarıyla ilişkisini belirleyip tarihsel süreçteki değişimini sorgulanmaya yönelik hazırlanmıştır. Sandalyeyi temsil eden bir ikonik kavram ile bir tasarım elemanının eşleştirilmesi istenmiştir. Bu eşleştirilme neticesinde kavram ve tasarım elemanlarının değişikliğe uğrayıp uğramadığı sorgulanmıştır (Tablo 7).

Tablo 7. İkonik kavramları ile tasarım elemanları arasındaki ilişkinin saptanması örnek sorusu (EK 2)

B.2. İkonik kavramları ile tasarım elemanları arasındaki ilişkinin saptanması								
1-Aşağıda fotoğrafı yer alan Barcelona Sandalye' nin ilişkili olduğunu düşündüğünüz kavramları ve hangi tasarım elemanından dolayı bu ilişkiyi kurduğunuzu işaretleyiniz.								
		Tasarım Elemanları						
		İşlev	Form	Ebat	Hareket Kabiliyeti	Malzeme	Renk	Yapım Tekniği
Kavramlar	Estetik							
	Yaratıcı							
	Farklı							
	Metaforik							
	Özgün							
	Anıtsal							
	Çağdaş							
	Popüler							
	Çok Yönlü							
	Sürekli							

Anket cevaplarına yine (ön hazırlık anketinde uygulandığı gibi) veri toplama sürecini kontrol altında tutmak, veri kalitesini korumak ve araştırmanın genel takvimine uygun ilerlemeyi sağlamak amacıyla 3 hafta olmak kaydıyla süre sınırı koyulmuştur. Verilen cevaplardan frekans analizi ile yüzdelik değerlere ulaşarak gerekli grafikler oluşturulmuştur ve çalışma için gerekli kıyaslamalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalar bu adımla birlikte sonlanmıştır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Tezin bu bölümünde içerik analizi, betimleyici durum çalışması ve anketler [1.anket (ön hazırlık) ve 2. Anket] sonucunda elde edilen bulgular ve tartışma dört ayrı başlıkta verilmiştir.

3.1. İçerik Analizi Bulguları

3.1.1. İkonîği Temsil Eden Kavramlar ve Kavramsal İkonik Diyagramı

Geçmişten günümüze kadar birçok farklı açıdan ele alınan ikon kavramı kendi değişimiyle birlikte ikonik kavramını da beraberinde değişikliklere uğratmıştır. Çalışma kapsamında ikonîği açıklamak ve temsil eden kavramlarını elde edebilmek adına farklı disiplinlerde ikonik kavramı için aktarılan tanımlar Şekil 13'te toplanmış ve ilgili kavramlar tablonun sağ tarafına yerleştirilmiştir.

13 farklı disiplinde yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde 54 farklı tanıma ulaşılmış, ulaşılan tanımlar üzerinden üretilen kavramlardan benzer anlamlı olanlar kategorize edilerek anlam kümeleri oluşturulmuştur. Bu anlam kümeleri barındırdığı kelime gruplarını kapsayıcı başlıklar almıştır.

İkonik kavramı üzerinden yapılan içerik analizi sonucunda “estetik, yaratıcı, farklı, metaforik, özgün, anıtsal, çağdaş, popüler, çok yönlü ve sürekli” olmak üzere 10 adet kavram kategorisi belirlenmiştir. Anlam kümeleri, ikonîği tanımlayan kavram kategorilerini destekleyici sıfatlar içermektedir. Elde edilen bu nitel veriler, Şekil 14'te birbiri ile ilişkilendirilerek bir diyagram haline getirilmiştir. Bu diyagram, “kavramsal ikonik diyagramı” olarak adlandırılmış ve bu diyagram iki, üç ve dördüncü alt amaçları gerçekleştirmeyi sağlayacak bir araç olarak kullanılacaktır.

DİSİPLİNLER	TANIM NO	TANIM	TANIMDAN ÜRETİLEN KAVRAMLAR
MİMARLIK	1	Bir yapının, ikon olabilmesi için yeni ve yoğun bir imaja, simgesel ifadesi yüksek bir biçime sahip olması ve mevcut dokudan ayırt edilmesi şarttır (Yargıç, 2009)	yeni simgesel ayırt edici
	2	İkonik yapılar anıtsallık, temsiliyet, tanıklık ya da özgün olma değerleriyle turizmi destekleyen veya tetikleyen potansiyeller olarak görülmektedir (Bal, 2023)	anıtsal temsiliyet tanıklık özgün
	3	İkonik binalar, özellikle sıra dışı biçimlenişleri, özgünlükleri ve pek çok farklılıklarıyla kendinden sonra yapılar için ilham verici olduğu görülmektedir (Gümüş, 2023)	sıra dışı özgün farklı ilham verici
	4	Küreselleşme sonrasında inşa edilen ikonik binalar; sıra dışı mimari biçimlenmeleri, kullanılan malzemeleri, çağdaş tasarım anlayışları ve yükseklikleriyle kent silüetinde belirgin ve fark edilir unsur olmuştur. Bu binaların sahip oldukları yükseklik ve ihitişam erk ve kentsel mekân arasındaki ilişki açısından belirleyici bir rol oynamaktadır (Gümüş, 2023)	sıradışı çağdaş belirgin fark edilir ihitişamlı
	5	İkonik binalar kazandıkları ün ile hem kendilerine hem de tasarımcılarına popülerlik kazandırmaktadır (Gümüş, 2023)	ünlü popüler
	6	Mimari biçimlenişleri, yenilikçi malzeme kullanımları ve çağdaş mimari çizgileri ile öne çıkan ikonik binalar olmuştur (Gümüş, 2023)	yenilikçi çağdaş
	7	İkonik binaların küreselleşmenin etkisi ile kentler arasında yaşanan rekabet ve kentsel markalaşma çabaları nedeniyle birer meta haline dönüştüğü anlaşılmıştır (Gümüş, 2023)	meta
	8	Erki temsil eden binalar olduğu için genellikle alışılmadık biçimlenişlerde, yenilikçi malzeme ve yapı sistemleri ile yapıldığı dönemin tasarım anlayışını yansıtan binalar olmuşturlar (Gümüş, 2023)	alışılmadık yenilikçi
	9	İkonik mimarlık; simgesel anlam taşıyan, kendine özgü bir mimari üslubu, sistemi ya da stili temsil eden yapı tasarımıdır. Mekânlara, binalara ve hatta bazen tasarımcılarına şöhret kazandırır, özel simgesel anlam katar ve böylelikle toplumsal belleklerde yer edinir (Gümüş, 2023)	simgesel kendine özgü temsil eden şöhretli akılda kalıcı
	10	İkonik yapılar kuvvetli bir çağrışımsal anlama sahip, simgesel ve anlamsal imgeler barındıran, bir biçimin veya kavramın kullanıcıların belleklerinde yer etmesini sağlayan yapılardır (Ezdemir, 2022)	çağrışımsal simgesel anlamsal akılda kalıcı
	11	İkonik yapılar aynı zamanda şehrin de kuvvet ve zenginlik göstergesidir (Ezdemir, 2022)	güçlü zengin
	12	Bişimsel açıdan ikoniklik incelenirken estetik unsurun önemi vurgulanmıştır (Polat, 2020)	estetik
	13	Kavramsal ikonik özellik analizlerinde ise ikonik yapıların yine ortak özelliklerinden olan ve yapılarda öne çıkabilecek; çevresinden kopuk büyüklük, belirsiz anlam ve kodlamalar, şaşırtıcı ve hipnotik , bilindik ve popüler olma, metaforik özellik gibi özellikler ele alınmıştır (Polat, 2020)	çevresinden kopuk belirsiz şaşırtıcı hipnotik bilindik popüler metaforik

Şekil 13. İkonik tanım ve kavramları

Şekil 13'ün devamı

MİMARLIK	14	İkonik yapılar işlevsel ya da değil, çevreleriyle uyumlu veya uyumsuz, bütüncül bir mimari içinde olsun ya da olmasın, görsel olarak hipnotiktirler . Geçmişten günümüze insanlığın ilgi odağı olan bu yapılar toplumsal hafızada güçlü simgeler oluşturmuştur ** (Ekenyazıcı, 2005)	hipnotik ilgi odağı simgesel
	15	İkonik tasarımda her şey tamamen yaratıcılık ve risk üzerine kurulmuştur (Polat, 2020)	yaratıcı riskli
	16	İkonik yapılar ise bunun aksine, farklı , çevresine göre tuhaf , rahatsız edici nitelikte fark edilebilir ve yeni çağrıştıran yapılardır (Polat, 2020)	farklı tuhaf ayırt edici yeni
	17	Nirengi yapılar olarak ifade ettiği ikonik yapıları ise; kentin içinde yeni odaklar oluşturan bazen de bölgesel odaklar oluşturan yapılar olarak ifade etmektedir. Yapısal bağlamda, en küçük kent biriminde dahi yapım teknikleriyle, rengiyle, boyutuyla, malzeme seçimleriyle, işleviyle diğerlerinden ayrılan yapılar o şehir için bir “nirengi/landmark” ögesi “ikon” durlar (Çeltekligil, 2019)	farklı odak
	18	Tasarımlarıyla “ikonik” olarak adlandırılan eserler her zaman için analog bir tasarımın ürünü değil çoğu zaman cephe, çatı membran ve panelleri ile dikkat çekici ve konusulan yapılardır (Çeltekligil, 2019)	dikkat çekici konusulan
	19	Bu kuramların seçilme nedeni, ikonik yapıların güçlü biçimsel, sembolik, anlamsal ve metaforik temsillerinin oluşmasına kaynaklık eden ve her tasarımcı tarafından öznel olarak yorumlanabilen temel kuramlar olmalarıdır (Gümüş İ. , 2018)	güçlü biçimsel sembolik anlamsal metaforik öznel
	20	İkonik yapılar kentin mevcut dokusundan ayrılarak veya bağlamsal analizler sonucunda seçilen farklı tasarım yaklaşımları ile onunla bütünlük içerisinde olarak veya onu reddederek inşa edilen, kentin kültürel ve ekonomik kaynaklarını arttırarak katkı sağlayan, bir cazibe merkezi olarak işlevlendirilen, bulunduğu bölgeyi/semti tasarım dili ve kentle kurduğu ilişki ile dönüştüren biçimsel ifadesi güçlü yapılardır (Gümüş İ. , 2018)	farklı cazibeli güçlü
	21	İkonik kelimesi, özellikle kültür, moda, spor gibi alanlarda ünlü olan aktivite, insan veya nesneleri, aynı zamanda toplumun büyük bir bölümü tarafından bunlara atfedilen özel, sembolik ve estetik önemi ifade etmektedir (Gümüş İ. , 2018)	özel sembolik estetik
	22	İkonik yapılar sembolik anlamlar taşıyan, binalar ve yerler arasında bağlantı kurulmasını sağlayan, pazarlanabilir ve herkes tarafından bilinen ortak imajlara sahip yapılardır (Gümüş İ. , 2018)	sembolik ilişkisel pazarlanabilir bilindik
	23	İkonik yapılar, alışılmışın dışında form ve yapılarıyla kentlerin markalaşmasında metaya dönüşüyor ve tüketim pratiklerinin mekânı haline geliyor (Yalçınkaya, 2020)	alışılmadık meta
	24	Alışılmışın dışında formları, büyük olma arzuları, muğlak anlam ve kodları, yeni form ve malzemeleriyle ikonik yapılar, çevrelerini bir çekim merkezine dönüştürüyor (Yalçınkaya, 2020)	alışılmadık büyük belirsiz yeni

Şekil 13'ün devamı

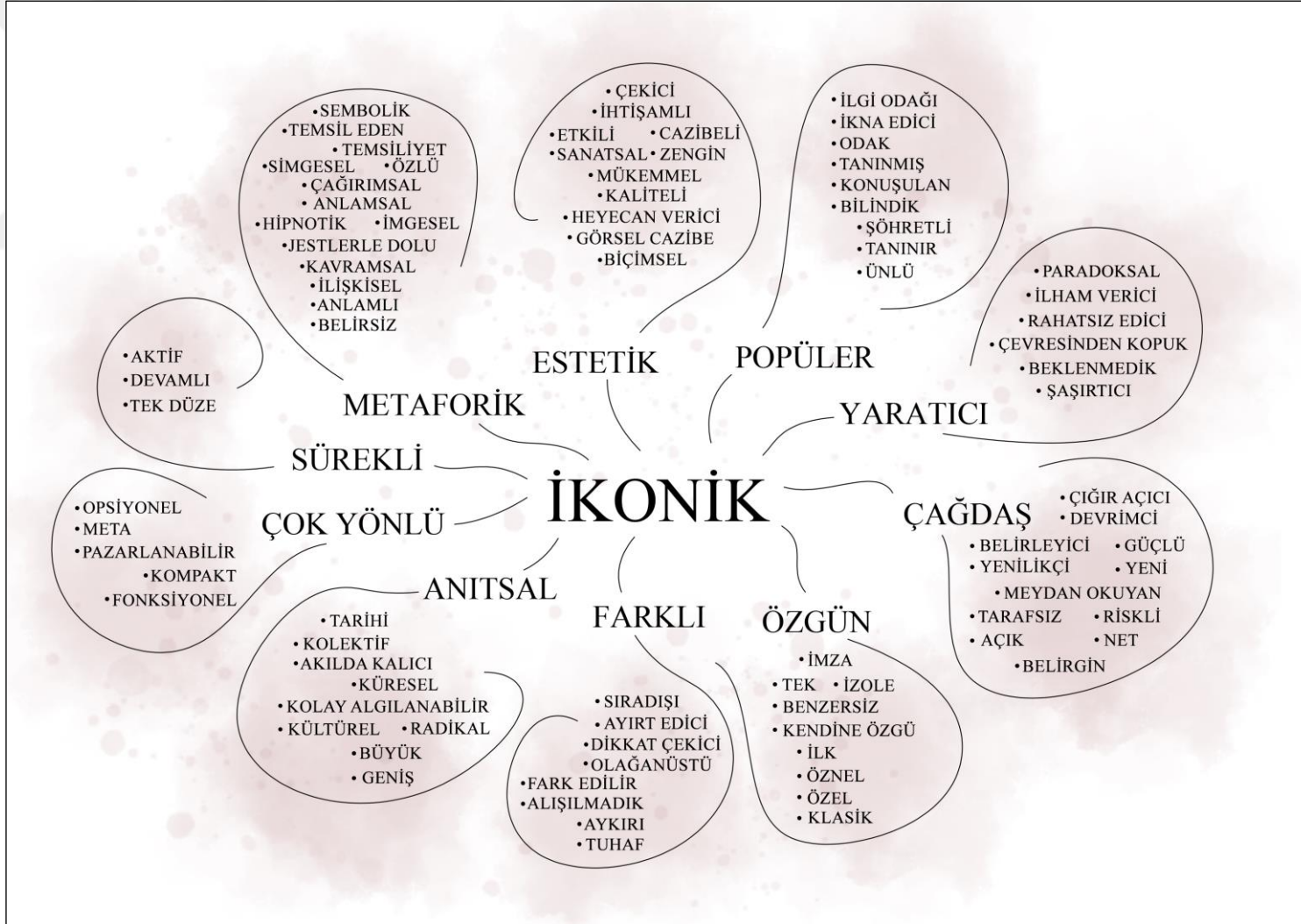
MİMARLIK	25	Küresel çağın ikonik binalarının en önemli ve belirgin özelliklerinden biri, öncelikle ilk bakışta dikkat çekmeyi amaçlayan görsel cazibelerin arayışı olmaktadır. Mimari tarihçi, yazar ve eleştirmen Hans Ibelings, bu yeni ortaya çıkan mimariyi "Süpermodern" olarak adlandırır; bu tür mimari, büyük ölçeklidir, yapısal stil formlarını içerir, anıtsal-kavramsal mimariyi, imza binalarını, çoğu zaman jestlerle dolu olanları, geniş bir mimari ölçekte içerir. Bu binaların rekabetçi pazarlaması, şehirlerin başarılı şehirlerle ilişkilendirilen tasarım türlerinin ve stillerinin önceden ortaya çıkmasına ve tanımlanmasına yol açmıştır, hatta inşa edilmeden önce. Bu trendin bir sonucu olarak, dünya çapında ikonik olabilecek sembolik ve olağanüstü binalar için yıldız mimarlar talep edilmektedir (Jiménez, 2010)	görsel cazibe büyük anıtsal kavramsal imza jestlerle dolu geniş sembolik olağanüstü
	26	İkonik kadınlar Instagram'da ikna edici ve etkili birer "marka" olmaları bakımından ikoniklerdir. Takipçileri ise onları takip ederek meraklarını giderirken aynı zamanda "bizden biri olan ünlü " olarak algılarlar (Büyükkuşoğlu, 2017)	ikna edici etkili ünlü
SOSYOLOJİ	27	İlk olarak, belirli kitleler için en azından tanınmış olmayı açıkça ifade eder; ve ikinci olarak, bir ikonikliğin değerlendirilmesi aynı zamanda sembolik/estetik bir değerlendirmedir (Sklair, 2006)	tanınmış sembolik estetik
	28	İkonik, farklı ve benzersiz olan, ünlü olması ve özel sembolik/estetik niteliklere sahip olması amaçlanan bir bina veya mekan (ve hatta belki de bir mimar) anlamına gelir (Sklair, 2006)	farklı benzersiz ünlü sembolik estetik
	29	Analitik olarak mimaride ikoniklik, yalnızca mükemmellik veya benzersizlik yargısı olarak değil, aynı zamanda popüler kültürdeki şöhret gibi anlam mücadelelerinde bir kaynak olarak da görülebilir (Sklair, 2006)	mükemmel benzersiz ünlü
	30	İkonik mimarinin yalnızca harika bir sanat ya da imaj meselesi olduğu anlamına gelmemektedir. Aksine ikonik, süreklilik ve simgeleme anlamına da gelmektedir (Sklair, 2006)	sanatsal sürekli simgesel
ENDÜSTRİ ÜRÜNLERİ TASARIMI	31	Tripp Trapp sandalyesi, ayarlanabilir L şekli ile ikonik bir tasarım olarak kabul edilir ** (Bryson & Grete, 2015)	opsiyonel
	32	Transamerica Piramit Binası sıradışı şekliyle ikonik bir yapıdır (Oğuz, 2018)	sıradışı
	33	İkonik teknolojik tasarımlar kategorisinde, üç boyutlu marka koruması başlangıçta alınmalıdır çünkü ikonik teknolojik tasarımlar, çığır açıcı , devrimci ve kategori belirleyicidir (Oğuz, 2018)	çığır açıcı devrimci belirleyici
	34	Bu kategoriler arasındaki en önemli farklardan biri ikonik ürün tasarımlarının ve ikonik binaların daha uzun bir geçmişe sahip olmasıdır (Oğuz, 2018)	tarihi

Şekil 13‘ün devamı

İÇ MİMARLIK	35	İkonik tasarım; simgeler aracılığı ile tasarlamayı kapsamaktadır. Bu sebeple imgeseldir (Telyakar, 2018)	imgesel
	36	Ait olduğu kent ile özdeşleşmiş olan sembolik yapılar, bazı ortak özelliklere sahiptir. Bu özellikler; ikonik olmaları, uzun yıllar önce yapılmış olmaları, kendi alanlarında ilk olma özelliğine sahip olmaları ve alışılmıştan dışında formların kullanımı olarak ifade edilebilir ** (Marangoz, Önce, & Çelikkhan, 2010)	sembolik tarihi ilk alışılmadık
	37	İkonik mobilya tasarımı, tasarımın benzersizliği ve kalitesi nedeniyle zaman içinde tanınmış ve popüler hale gelen mobilya ürünlerini ifade eder. İkonik mobilya tasarımı genellikle estetik ve fonksiyonel özellikleriyle ön plana çıkar ve zamanla klasik hale gelir (Özkan & Öztürk, 2023)	benzersiz kaliteli tanınmış popüler estetik fonksiyonel klasik
PEYZAJ MİMARLIĞI	38	Bir yapının ikonik olabilmesi için yapının kuvvetli ve yeni bir imaja, imgesel ifadesi yüksek bir forma sahip olması ve mevcut dokudan ayırt edilebilir olması gerekmektedir. Güçlü olabilmek adına önemli metaforları tapılacak simgeler, çağrışımlar içererek insanlar için anımsanır olabilmeli, topluma konu oluşturabilmelidir (Jenks, 2005)	güçlü yeni imgesel ayırt edici akılda kalıcı
	39	Will Alsop’un ifadesiyle “Birer landmark olması yanında; güçlü, yeni, meydan okuyan, rahatsız eden ve beklenmedik olan ” ikonik yapılar kullanıcı deneyimleri için çekici hale gelmektedirler (Jenks, 2005)	odak güçlü yeni meydan okuyan rahatsız edici beklenmedik
	40	İkonik binalar, kendi dillerini oluşturmuş, farklılaşmış benzerlikler taşıyan, sıra dışı formları ve aykırılıkları ile güçlü ve şaşırtıcı yapılarıdır (Jenks, 2005)	kendine özgü farklı sıra dışı aykırı güçlü şaşırtıcı
GÜZEL SANATLAR	41	Geleneksel ikonik imgelerin önemi, kutsallık ve dini konuları sembolize etmesine benzer şekilde, bilgisayar ikonları masaüstü ortamında en temel ve önemli uygulama gruplarını, işlevleri ve komutları temsil etmek amacıyla tasarlanmıştır (Önder, 2003)	sembolik temsil eden
	42	İkonik bir görüntünün oluşturulması süreci, ikonik imgenin temsil ettiği metaforun oluşturulmasından sonra başlar. Bu metafor, kültürleri aşma gücüne sahip ve izleyici tarafından hemen anlaşılabilir bir görüntü olmalıdır (Brami, 1997)	kolektif kolay algılanabilir
	43	İkonik dildeki ikonlar görsel ve mekansal kavramları temsil etmek için, anında tanınmayı sağlamak için, daha iyi hatırlama için, arayüzlerin küresel hale gelmesine yardımcı olmak için kullanılırlar (Horton, 1996)	temsil eden tanınır akılda kalıcı küresel
BİLGİSAYAR BİLİMLERİ	44	İkonik, bir görüntüde bir nesne kategorisinin net ve belirgin bir şekilde betimlenmesi anlamına gelir (Berg & Berg, 2009)	net belirgin
	45	Bu azaltma, ikonik görselleştirmenin temel amacıdır: orijinal verileri daha açık , daha kompakt ve anamlı bir sembolik temsil ile değiştirmek ve bunu bir uygulamanın fiziksel kavramlarıyla ilişkilendirebilmektir (Walsum, Post, Silver, & Post, 1996)	açık kompakt anlamlı sembolik
	46	İkonik görüntüler, genellikle algılanan duygusal çekicilikleri ve sembolik güçleri nedeniyle halkın görüşlerini harekete geçirme ve siyasi karar alma süreçlerini etkileme yeteneğiyle övülür. (Barthes, 1973)	çekici sembolik güçlü

Şekil 13'ün devamı

ŞEHİR BÖLGE PLANLAMA	47	Marcus'a göre ikonik yapı, mevcut yapıların bir "türü"dür ve heyecan verici gücünü radikal biçiminden almaktadır. Çoğu zaman güçlü bir ifadeye sahiptir, özlülük ve tarafsızlık ile karakterizedir ve kompakt bir birimi göstermektedir (Hazaea, 2020)	heyecan verici radikal güçlü özlü tarafsız kompakt
	48	İkonik yapıların bir yandan kentlerin gücünü ve zenginliğini temsil eden aktif bir araç olduğu, diğer yandan da çekici bir turistik yer olduğu düşünülmektedir (Hazaea, 2020)	temsil eden aktif çekici
GÖRSEL SANATLAR	49	İkonik fotoğraflar tarihsel olarak önemli anları/olayları temsil eden , izleyicide yoğun bir duygusal tepkiyi harekete geçiren ve hafızalara kazınarak uzun yıllar etkisini sürdüren güçlü görsel imgelerdir (Şıvgın, 2023)	tarihsel temsil eden akılda kalıcı güçlü
	50	İkonik' fotoğraflar, görüntü bolluğu çağında bir paradoksu temsil eder . İkonikliğin tanıdık kavramları hâlâ kullanılması , bazı eleştirmenler tarafından tek, izole bir görüntünün kaybolmuş aurasına olan (modernist) özlem olarak kınanmaktadır (Kemndy, 2015) (Tulloch & Blood, 2012)	paradoksal temsil eden devamlı tek izole
EĞİTİM VE ÖĞRETİM	51	İkonik sembol: Nesnesiyle arasında ilişki olan göstergedir **(Atabek & Atabek, 2007)	ilişkisel
SANAT TARİHİ	52	Nakkaş Osman'ın oluşturduğu "Osmanlılaştırılmış" ikonik portreler, sonrasında yapılacak padişah portreleri için bir model olmuştur. Nakkaş Osman'ın birbirini yineleyen portrelerinin tek düzeliği Osmanlı hanedanlığının sürekliliğini vurgular (Değirmenci, 2008)	tek düze süreklilik
GRAFİK TASARIM	53	Bir imgenin temsil ettiği kurum ve kavramla özdeşleşmesi ve ayrılmaz bir bütün gibi belleklere yerleşmesi durumunda özellikle Batı'da "ikonik" terimi kullanılmaktadır. İkonik sözcüğü simgesel anlamına gelmektedir (Toksöz, 2023)	özdeşleşen akılda kalıcı simgesel
GASTRONOMİ	54	İkonik yiyecekler güçlü coğrafi ve kültürel bağlantılara sahip olan ve dini veya ulusal semboller , sosyal statü göstergeleri veya kültürel kimliğin unsurları olarak tanınan yiyeceklerdir. Dolayısıyla, ikonik yiyecekler topluluklar için geçmişi, bugünü ve geleceği temsil eden önemli unsurlardır (İflazoğlu & Aksoy, 2023)	güçlü sembolik kültürel temsil eden

Şekil 14. Kavramsal ikonik diyagramı

3.1.2. İçerik Analizinin Tartışması

Çalışma kapsamında “ikonik” kavramının çeşitli disiplinlerde nasıl ele alındığı ve farklı bağlamlarda hangi kavramlarla ilişkilendirildiği sistematik olarak Şekil 13’te gösterilmiştir. İncelenen yayınlar kapsamında, mimarlık, sosyoloji, endüstri ürünleri tasarımı, iç mimarlık, güzel sanatlar, bilgisayar bilimleri, grafik tasarım ve gastronomi gibi 8 farklı disiplinde "ikonik" kavramının kendine özgü tanımlarını ve bu tanımlardan üretilen anahtar nitelikleri ortaya konulmuştur.

- Mimarlık disiplininde ikonik yapıların tanımları, estetik ve işlevsellikten öte, toplumsal anlam taşıyan ve kent kimliğini belirleyen yapılar olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, ikonik yapılar genellikle bir şehrin veya toplumun simgesi haline gelir ve kentsel hafızada kalıcı bir yer edinir. Mimarlık disiplininde "ikonik" olmanın temel kriterleri arasında yüksek tanınırlık, çağdaş ve yenilikçi tasarım, estetik cazibe ve toplumsal bellekte kalıcılık, temsil gücü gibi unsurların, bir yapının ikonik kabul edilmesinde temel etkenler olduğu görülmektedir. Örneğin, Yargıç (2009) ve Gümüş B.A. (2023) gibi araştırmalara göre, ikonik yapıları kentsel bellekte kalıcı izler bırakan ve kent silüetine anlam katan simgeler olarak tanımlamaktadır. Bu özellikler yapının dikkat çekmesini ve toplum tarafından kabul görmesini sağlar. Dolayısıyla, mimaride ikonik kavramı, yapının yalnızca fiziksel varlığı ile değil, aynı zamanda kentsel ve kültürel kimliğe katkı sağlama gücüyle de tanımlanır.
- Sosyoloji perspektifinde, “ikonik” olma durumu, toplumda güçlü bir tanınırlığa, ikna ediciliğe ve sembolik güce sahip olma özellikleriyle ilişkilendirilmiştir. İkonik figürler, toplum hafızasında yer eden, kültürel semboller olarak kabul edilmektedir. Sklair (2006) ve Büyükkuşoğlu (2017) gibi araştırmalarda bu tür figürlerin toplumda güçlü bir etki yaratması, tanınır olması ve ikna edici bir güç taşıması Sosyolojide ikoniklik kavramı, kültürel semboller aracılığıyla kolektif kimlik oluşturma sürecini de içerir. Bu bağlamda, ikonik figürler veya yapılar toplumun belirli değerlerini yansıtır ve bu nedenle sosyal ve kültürel bağlamda kimlik taşıyıcı öğeler olarak kabul edilir. Bu bağlamda, sosyolojideki ikonik, sadece fiziksel bir nesnenin ötesinde, kültürel ve sosyal kimliğin bir temsili olarak değerlendirilmektedir.

- Endüstri ürünleri tasarımı bağlamında ikonik ürünler, yenilikçi ve öncü teknolojilere sahip, kullanıcı deneyiminde fark yaratan, çığır açıcı ve devrimci özellikleriyle öne çıkar. Bu disiplin, ürünlerin hem işlevsel hem de estetik değerler taşımasını ve bu değerlerin tüketiciler üzerinde uzun vadeli bir etki bırakmasını önemser. Oğuz (2018) gibi çalışmalara göre, endüstri ürünlerinde ikonik olma, ürünün uzun süre kullanılması, tarihsel bir anlam taşıması ve tasarım dünyasında öncü niteliklere sahip olması ile ilişkilendirilmiştir. Çağdaş, belirleyici ve estetik unsurların bir araya gelmesiyle ikonik bir ürün kimliği kazanan nesneler, aynı zamanda toplumsal hafızada kalıcılık sağlayarak marka ve ürün kimliği yaratır. Dolayısıyla, endüstri ürünleri tasarımı ikonik, bir nesnenin yalnızca işlevselliğiyle değil, aynı zamanda dönüştürücü, belirleyici ve estetik değerleriyle toplumda yer bulması anlamına gelir.
- İç mimarlık alanında ikonik, bir iç mekân tasarımının zamanla tanınırlık kazanması, estetik bir referans haline gelmesi ve kullanıcılar üzerinde güçlü bir etki yaratması olarak ele alınır. Bu disiplin, mekânsal düzenlemelerde hem işlevselliği hem de estetiği ön planda tutarken, aynı zamanda kullanıcı deneyimini şekillendiren öğeler sunmayı hedefler. İç mimarlıkta ikonik bir tasarım, özgünlüğü ve mekânsal bütünlüğü ile farklılaşır ve bellekte kalıcı bir iz bırakır. Telyakar (2018) ve Marangoz (2010) gibi çalışmalarda, ikonik iç mekânların sembolik, işlevsel ve anlam dolu olmaları gerektiği vurgulanmaktadır. Dolayısıyla, iç mimarlıkta ikonik, mekânsal tasarımın, estetik ve simgesel bir değere sahip olması ile tanımlanır ve kullanıcıların mekâna dair güçlü bir aidiyet hissi geliştirmesine katkıda bulunur.
- Görsel sanatlar disiplininde ikonik kavramı, görsel çekicilik, kolay algılanabilirlik ve kültürel sembollerle bağlantı gibi unsurlar üzerinden tanımlanmıştır. Görsel sanatlarda ikonik eserler, izleyicide toplumun kültürel hafızasına kazınan, tanınabilir ve etkileyici bir estetik sunan eserlerle anlam kazanır. Önder (2003) ve Bami (1997) gibi çalışmalara göre, ikonik, sanat eserinin güçlü bir görsel ifade ile izleyiciyi etkilemesi ve kolay tanımlanabilir bir kimlik sunması anlamına gelir.
- Bilgisayar bilimlerinde ikonik, dijital semboller veya simgeler aracılığıyla bilgiye erişimi kolaylaştıran, kullanıcı deneyimini etkileyen ve dijital ortamda tanınabilirlik kazanan unsurlar olarak ele alınır. Bilgisayar arayüzlerinde kullanılan ikonik simgeler, kullanıcının arayüzle hızlı bir şekilde etkileşime geçmesini sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. Walsum ve Post (1996) gibi çalışmalara göre,

dijital ikonlar kompakt, açık ve anlamlı olmalıdır; bu da onların kullanıcı tarafından kolayca algılanabilmesini sağlar. Bilgisayar bilimlerinde ikonik, işlevsel olmanın ötesinde, dijital platformlarda kullanıcıların sezgisel ve hızlı bir şekilde bilgiye ulaşmasına olanak tanıyan görsel bir dil olarak tanımlanır.

- Grafik tasarımda ikonik, belirgin, çarpıcı ve tanınabilir görseller yaratma amacını taşır. İkonik bir öge, izleyicinin dikkatini çekerken aynı zamanda güçlü bir mesaj iletebilir. Sklair (2006) gibi araştırmalara göre, grafik tasarımda ikonik, sembolik anlamı güçlü olan ve estetik değer taşıyan öğelerin etkili bir şekilde kullanılması ile elde edilir. Grafik tasarımda ikonik görseller, bir marka veya mesajın tanınırlığını artırarak, kullanıcı veya izleyici ile duygusal bir bağ kurar. Bu bağlamda, grafik tasarımda ikonik, sadece estetik bir görüntüden ziyade, bir fikri veya kültürel değeri güçlü ve çarpıcı bir şekilde ifade edebilen bir temsil gücüne sahip olmayı içerir.
- Gastronomide ikonik, belirli yiyecek veya içeceklerin kültürel kimliği temsil etmesi, bir toplumun belleğinde yer etmesi ve yaygın olarak tanınan lezzetler haline gelmesi ile ilişkilidir. İflazoğlu ve Aksoy (2023) gibi çalışmalara göre, gastronomide ikonik sayılan ürünler, o kültürün güçlü sembolleri olarak kabul edilir ve genellikle turistik bir çekim merkezi haline gelir. Örneğin, belirli bir yemeğin sadece lezzeti değil, aynı zamanda taşıdığı sembolik anlam da gastronomi açısından ikonik olma durumunda önemli rol oynar. İkonik yiyecekler, toplumların kimliğini, tarihini ve kültürel değerlerini yansıtan, sosyal ve kültürel bir bağ kuran unsurlar olarak öne çıkar.

Şekil 13'teki veriler ikonik kavramının birçok farklı bileşeni olan çok boyutlu bir yapı taşıdığını göstermektedir. Farklı disiplinlerin ikonluğu tanımlarken benzer kelimeler kullanması ikonik olma durumunun disiplinler arası bir geçerlilik ve anlam taşıdığını ifade etmektedir. İkonluğun ait olduğu disiplinden bağımsız olarak geniş bir kabul gördüğü anlaşılmaktadır. Şekil 14'te ise ikonik kavramı üzerinden yapılan içerik analizi sonucunda belirlenen kavram kategorilerini ve bu kategorilerin anlam kümelerini gösteren bir kavramsal ikonik diyagramı oluşturulmuştur. Bu diyagram, ikonik kavramının farklı açılardan ele alınabilecek çeşitli özelliklerini ve anlam katmanlarını detaylandırmaktadır. Her bir özellik, ikonik olmanın farklı bir boyutunu temsil eden kavramsal alt başlıklar altında toplanmıştır. Bu bağlamda, diyagram her bir alt başlığın altında çeşitli niteliklerin sıralandığı, kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır.

- Estetik kavramı bağlamında ikonik, güçlü ve etkileyici bir görsellik gerektirir. Bu bağlamda, "çekici," "ihtişamlı," "cazibeli," "görsel cazibe" gibi ifadeler, ikonik bir nesnenin ya da yapının görsel olarak dikkat çekici ve sanatsal bir değer taşıması gerektiğini ifade etmektedir. Estetik boyutu, ikonik objelerin algılanma ve kabul görme sürecinde temel bir unsurdur. Estetik unsurların güçlü olması, objenin toplumsal bellekte kalıcı bir yer edinmesine katkıda bulunur.
- Popüler kavramı bağlamında ikonik, geniş kitlelerce tanınırlığını ve kabul gördüğünü ifade eder. "İlgi odağı," "tanınmış," "konuşulan" gibi ifadeler, ikonik nesnelerin toplum içinde yaygın olarak bilinen ve kabul gören semboller haline geldiğini göstermektedir. Popülerliğin ikonikteki rolü, yalnızca estetik ve işlevsel bir nitelikten öte, kültürel bir statü kazandırmaktadır. İkonik objeler, toplumsal hafızada kalıcılık sağlayarak zamanla kültürel bir sembol olarak konumlanır.
- Yaratıcı kavramı bağlamında ikonik, sıradan olmayan, yenilikçi ve beklenmedik unsurları içermesi gerektiğini ifade eder. "Paradoksal," "şaşırtıcı," "rahatsız edici" gibi ifadeler, ikonik olmanın yaratıcı, dönüştürücü ve alışılmadık bir perspektife sahip olduğunu vurgular. Yaratıcılık, ikonikte norm dışı ve çarpıcı bir etki yaratarak, izleyicide şaşkınlık ve hayranlık uyandırır.
- Çağdaş kavramı bağlamında ikonik, modern ve yenilikçi bir nitelik taşımasını ifade eder. "Çığır açıcı," "devrimci," "yenilikçi," "belirleyici" gibi kavramlar, çağdaşlık boyutunun ikonik için bir yenilik sembolü haline geldiğini gösterir. Bu boyut, ikonik objelerin sadece zamana uyum sağlamasını değil, aynı zamanda kendi dönemini şekillendiren ve geleceğe yön veren bir vizyon taşımasını da içerir. Çağdaşlık, ikonların güncel trendlerle ilişkisini kurarken aynı zamanda zamansızlık hissi yaratır.
- Özgün kavramı bağlamında ikonik, bir nesnenin veya yapının kendine özgü, benzersiz ve farklı bir nitelik taşıması gerektiğini ifade eder. "Benzersiz," "izole," "kendine özgü," "ilk" gibi nitelikler, özgünlük boyutunun ikonik olma durumunda önemini vurgular. Özgünlük, ikonik olanın ayırt edici bir kimlik kazanmasını sağlar ve taklit edilmesi zor bir değeri temsil eder.
- Farklı kavramı bağlamında ikonik, sıra dışılık ve dikkat çekicilik unsurlarını içerir. "Sıra dışı," "dikkat çekici," "tuhaf," "aykırı" gibi ifadeler, ikonun, normlardan saparak kendi karakterini belirleyen bir niteliğe sahip olduğunu vurgular. Bu

özellik, ikonik olanın dikkat çekici bir varlık olmasını ve algısal açıdan belirgin bir yere sahip olmasını sağlar.

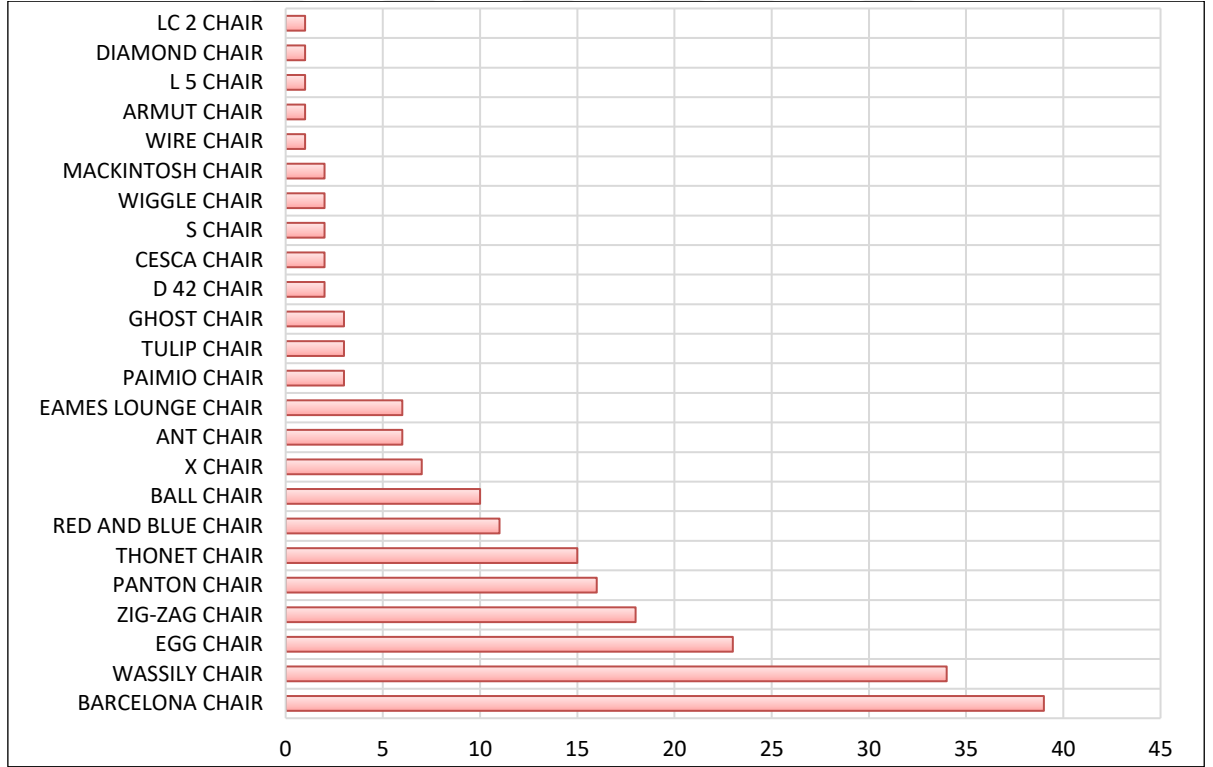
- Anıtsal kavramı bağlamında ikonik, tarihsel ve kolektif bir anlam taşımasını ifade eder. “Tarihi,” “kolektif,” “akılda kalıcı,” “radikal” gibi nitelikler, ikonik nesnelerin veya yapıların kültürel hafızada yer edinmesini ve nesiller boyu süregelen bir değer taşımasını ifade eder. Anıtsallık, ikonik yapıların yalnızca fiziksel bir varlıktan ibaret olmadığını, aynı zamanda kolektif hafızada bir yer edindiğini gösterir.
- Çok yönlü kavramı bağlamında ikonik, birden fazla işlevi yerine getirme kapasitesini ifade eder. “Fonksiyonel,” “opsiyonel,” “kompakt,” “pazarlanabilir” gibi ifadeler, ikonik nesnelerin çok amaçlı kullanım imkanları sunduğunu vurgular. Bu, ikonik yapıların veya objelerin geniş bir kitle tarafından benimsenmesine ve farklı bağlamlarda kullanılabilmesine olanak sağlar.
- Sürekli kavramı bağlamında ikonik, zaman içinde değerini yitirmeyen, kalıcı bir etkiye sahip olmasını ifade eder. “Aktif,” “devamlı,” “tek düze” gibi kavramlar, ikonüğün geçici bir heves olmadığını ve uzun vadeli bir etki yarattığını gösterir. Süreklilik, ikonların zamansız olmasını ve nesiller boyunca anlamını korumasını sağlar.
- Metaforik kavramı bağlamında ikonik, sembolik ve anlam yüklü bir niteliğe sahip olmasını ifade eder. “Sembolik,” “temsil eden,” “çağrışımsal,” “anlamsal” gibi ifadeler, ikonik olanın derin bir anlam taşıması gerektiğini vurgular. Metaforik, ikonik yapıları veya nesneleri sadece somut bir varlık olmaktan çıkararak, derin anlamlar ve toplumsal simgeler haline getirir.

Şekil 14’teki diyagram, “ikonik” kavramını çok boyutlu bir analizle açıklamakta ve her bir alt başlığın altında yer alan nitelikler, ikonüğün farklı yönlerini ayrıntılandırmaktadır. Bu kapsamda, ikonik; estetik, tanınırlık, yenilik, zamansızlık ve sembolik değer gibi pek çok niteliği bünyesinde barındırarak, geniş bir kavramsal yelpaze sunar. Bu bağlamda diyagram, her bir niteliğin ikonik açısından önemini göstererek, kavramın karmaşık ve zengin anlam dünyasını sistematik bir biçimde ortaya koymaktadır.

3.2. 1. Anket (Ön Hazırlık Anketi) Bulguları

Tez kapsamında uygulanan 2 farklı anket çalışması bulunmaktadır. Bunlardan ilki tüm çalışma için ön hazırlık niteliğinde 1. anket çalışmasıdır. Bu anket sonucunda tez

kapsamında incelenecek çalışma grubunun belirlenmesi hedeflenmiştir. Ankette en çok ismi geçen ikonik sandalyeler ile literatürde en çok karşılaşılan ikonik sandalyeler eşleştirilmiş bu sayede yüksek oranda ismi geçen ilk 8 sıradaki sandalye çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Uygulanan ön hazırlık anket sonuçlarına göre literatürde karşılaşılan ve anket sonuçlarında ismi geçen 24 farklı ikonik sandalye arasından en sık ifade edilen sandalyelerin sırasıyla Barcelona Chair (39 kez), Wassily Chair (34 kez), Egg Chair (23 kez), Zig-Zag Chair (18 kez), Panton Chair (16 kez), Thonet Chair (15 kez), Red and Blue Chair (11 kez) ve Ball Chair (10 kez) olduğu belirlenmiştir. Çalışma grubunu oluşturmak için bu sıklıklar yeterli görülmüştür. Çalışma kapsamında dahil edilmeyen diğer sandalyeler ve ifade edilme sıklıkları açısından sırasıyla X Chair (7 kez), Ant Chair (6 kez), Eames Lounge Chair (6 kez), Paimio Chair (3 kez), Tulip Chair (3 kez), Ghost Chair (3 kez), D 42 Chair (2 kez), Cesca Chair (2 kez), S Chair (2 kez), Wiggle Chair (2 kez), Mackintosh Chair (2 kez), Wire Chair (1 kez), Armut Chair (1 kez), L 5 Chair (1 kez), Diamond Chair (1 kez), LC 2 Chair (1 kez) olduğu belirlenmiştir (Şekil 15).

Şekil 15. İkonik sandalyelerin ifade edilme sıklıkları

3.2.1. Ön Hazırlık Anketinin Tartışması

Bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen ön hazırlık anketi ikonik olarak kabul edilen sandalyeler arasından çalışmaya dahil edilecek çalışma grubunu belirlemek amacıyla uygulanmıştır. Anket sonuçları sandalyelerin belirli bir hiyerarşi içerisinde değerlendirildiğini ortaya koymaktadır. Anket katılımcılarının ifade ettiği sıklıklar sandalyelerin ikonik olarak nitelendirilmelerine dair veriler vermektedir. Anket sonuçlarına göre en sık tekrarlanan 8 sandalye katılımcılar tarafından yüksek oranda ifade edildiğini göstermektedir.

İlk sekizde yer alan sandalyelerin yüksek sıklıkta tercih edilmesi, bu tasarımların zamana meydan okuyan değerler taşıdıklarına işaret etmektedir. Örneğin, Barcelona Chair ve Wassily Chair gibi sandalyeler, hem dönemin modernist akımlarını temsil etme kapasiteleri hem de tasarımdaki yenilikçi yaklaşımları ile dikkat çekmektedir. Bu durum, modern tasarım tarihinde bu sandalyelerin ikonik olma durumu açısından güçlü bir yere sahip olduğunu doğrulamaktadır. İkonik, yalnızca estetik bir kriter olarak değil, aynı zamanda toplumsal bellek ve kültürel etki açısından da önemli bir parametre olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tür sandalyelerin anket katılımcıları arasında yüksek oranda ifade edilmesi, kültürel hafızadaki yerlerinin ve tanınırlıklarının sürdürülebilir bir nitelik taşıdığını desteklemektedir.

Çalışma örneğine dahil edilmeyen sandalyeler ise, ifade edilme sıklıkları açısından nispeten daha düşük seviyede kalmıştır. Bu sandalyeler ikonik niteliklere sahip olmalarına rağmen belirli bir alt sıklık grubunda yer almışlardır. Bu sandalyelerin düşük ifade edilme sıklığı belki de daha özel ve sınırlı kitleye hitap etmelerinden veya tanınırlıklarının belirli coğrafi ve kültürel alanlarla sınırlı olmasından kaynaklanıyor olduğu sonucunu düşündürmektedir.

Sonuç olarak bu çalışmada kullanılan anket verileri ikonik tasarımların toplum tarafından nasıl algılandığı ve kabul edildiğine dair önemli bulgular sunmaktadır. En yüksek sıklıkta ifade edilen sandalyelerin örneklem olarak seçilmesi, çalışma sonuçlarının toplumun geniş bir kesimi tarafından tanınan ve kabul gören tasarım objeleri üzerinden anlamlandırılmasını sağlamaktadır.

3.3. Betimleyici Durum Çalışmasının Bulguları

3.3.1. İkonik Sandalye Kimlik Kartları ve Sandalye Tasarım Elemanları

Gerçekleştirilen ön hazırlık anketi doğrultusunda katılımcılardan 24 farklı sandalye ismi alınmış ve ifade edilme sıklığına göre 8 adet sandalye çalışma grubunu oluşturmuştur. Bu anket ile elde edilen verilerinden yola çıkılarak araştırma yapılmış ve bu sayede kimlik kartları oluşturulmuştur. Çalışmaya dahil edilen ve Tablo 8’de verilen 8 ikonik sandalyenin tarihsel tasarım sürecinde oluşan çeşitli tasarım çıktılarının tespitine ilişkin kimlik kartları tablolar şeklinde verilmiştir (Tablo 9-16). Kimlik kartlarında “işlev, form, ebat, hareket kabiliyeti, malzeme, renk, yapım tekniği” tasarım elemanlarına yer verilmiştir. Tasarım elemanları araştırma sonuçları doğrultusunda tez yazarının çıkarımlarına dayanarak belirlenmiştir. Bu çıkarımlar araştırma yapılan kaynaklarda sandalyeler hakkında elde edilen ortak bulgular neticesinde oluşmuştur. Şekil 29-30’da kimlik kartlarından oluşturulan bu tasarım elemanları kümeleri ortaya konulmuştur. Çalışma grubunu oluşturan sandalyelerin tarihsel süreçte oluşan çeşitli tasarım çıktılarına ilişkin bulgular ortaya konulurken öncelikli amaç sandalyelerin çeşitli sayıdaki tasarım çıktılarının niceliği ile tasarım elemanlarının niteliği arasındaki ilişkiyi tespit etmektir.

Tablo 17’de sandalyelerin tasarım çıktısı sayıları ile değişime uğrama sayıları tasarım elemanı değişim tablosu ismiyle ortaya konulmuştur.

Tablo 8. İkonik sandalye çalışma grubu listesi

No	Adı	Tasarımcısı	Tasarım Yılı
1	Barcelona Chair	Ludwig Mies van der Rohe	1929
2	Wassily Chair	Marcel Breuer	1925-1926
3	Egg Chair	Arne Jacobsen	1958
4	Zig-Zag Chair	Gerrit Rietveld	1934
5	Panton Chair	Verner Panton	1959-1967
6	Thonet No. 14 Chair	Michael Thonet	1859
7	Red and Blue Chair	Gerrit Rietveld	1917
8	Ball Chair	Eero Aarnio	1963

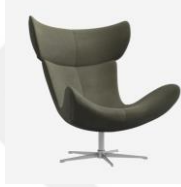
Tablo 9. “Barcelona Chair” ikonik sandalye kimlik kartı

KİMLİK BİLGİLERİ	1. İkonik Sandalye “Barcelona Chair”					
	Tasarımcı	Ludwig Mies van der Rohe	Hans Eichenberger	Sam Jacob Studio	Signature Design by Ashley	David Moser
	Tasarım Yılı	1929	1960	2018	Günümüz	Günümüz
	Üretici	Knoll Studio	Girsberger	Sam Jacob Studio	Ashley Furniture Industries	Thos. Moser
	Üretim Yılı	1929	1960	2018	Günümüz	Günümüz
TASARIM ELEMANLARI	İşlev	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Sergileme Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı
	Form	Sırtlı, kolsuz, düğmeli	Sırtlı, kolsuz, düğmesiz	Sırtlı, kolsuz, düğmesiz	Sırtlı, kolsuz, düğmeli	Sırtlı, kolsuz, düğmeli
	Hareket Kabiliyeti	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	Ebat	G:74,9 cm D: 60,2 cm Y:76,8 cm	G: 60 cm D: 71 cm Y: 68 cm	(Ölçüler bilinmiyor)	G: 71,12 cm D: 88,9 cm Y: 87,63 cm	G: 60,96 cm D: 87,63 cm Y: 71,12 cm
	Malzeme	Krom kaplamalı çelik, alüminyum perçin, Spinneybeck yarı anilin deri, ürethan köpük, elyaf dolgulu yastık, sıgır derisi kayış	Krom, suni deri	İkinci el çelik, bagaj kayışı, geri dönüştürülmüş köpük	Ahşap, suni deri, polyester döşeme, polielyaf köpük yastık	Kiraz ya da ceviz ağacından masif ahşap, suni deri
	Renk	Siyah – Gümüş Gri	Kahverengi – Gümüş Gri	Karışık Desenli – Gümüş Gri	Kahverengi – Koyu kahverengi	Siyah –Kahverengi
	Yapım Tekniği	Çelik cilalama, lehimleme ve kumaş germe	Krom kaplama ve kumaş germe	Çelik lehimleme ve kumaş germe	Ahşap kaplama	Ahşap kavelalı birleşim
	Kaynak	(URL-34)	(URL-35), (URL-36)	(URL-37)	(URL-38), (URL-39), (URL-40)	(URL-41)

Tablo 10. “Wassily Chair” ikonik sandalye kimlik kartı

2. İkonik Sandalye “Wassily Chair”									
									
KİMLİK BİLGİLERİ	Tasarımcı	Marcel Breuer	Marcel Breuer	(Tasarımcı bilinmiyor)	Alessandro Mendini	Ivan Navarro	Pattie Lee Becker	Kenneth Morehouse	Wilson ve Amanda Dorset
	Tasarım Yılı	1925-1926	1925-1926	1970	1978	2006	2013	2021	Günümüz
	Üretici	Standart Möbel	Knoll	(Üretici bilinmiyor)	Studio Alchimia	Ivan Navarro	Pattie Lee Becker	(Üretici bilinmiyor)	Wilson and Dorset
	Üretim Yılı	1927-1928	1965	1970	1983	2006	2013	2021	Günümüz
TASARIM ELEMANLARI	İşlev	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Sergileme Elemanı	Sergileme Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı
	Form	Sırtlı, kollu	Sırtlı, kollu	Sırtlı, kollu	Sırtlı, kollu	Sırtlı, kollu	Sırtlı, kollu	Sırtlı, kollu	Sırtlı, kollu
	Hareket Kabiliyeti	Katlanabilir-katlanamaz	Katlanamaz	Katlanamaz	Katlanamaz	Katlanamaz	Katlanamaz	Katlanamaz	Katlanamaz
	Ebat	G:79cm D:74cm Y:79cm	G:78,7cm D:68,6cm Y:73cm	G:72cm D:70cm Y:75cm	G:86cm D:84cm Y:65cm	G:77,15 cm D:76,84 cm Y:70,49 cm	(Ölçüler bilinmiyor)	G:78,11cm D:71,12cm Y:73,03cm	G:80cm D:64cm Y:74cm
	Malzeme	Kromajlı çelik boru profil, Eisengarn (demir iplik)	Cilalı krom, altın/toz kaplamalı çelik boru, pamuklu kanvas askı/bitkisel tabaklanmış anilin boyalı Spinney kemer deri askı	Metal, hasır, bambu	Kromajlı çelik boru profil, deri	Siyah neon led şerit (ışık)	Kromajlı çelik boru profil, döşemelik kumaş	Metal, plastik (PETG)	Kromajlı elik boru profil, koyun postu
	Renk	Siyah – Gümüş Gri	Siyah – Mat Siyah	Kahverengi	Haki (karışık) – Gümüş Gri	Siyah – Mor (ışık)	Çizgili – Gümüş Gri	Şeffaf – Gümüş Gri	Bej – Gümüş Gri
	Yapım Tekniği	Boru bükme, kumaş germe	Boru bükme, kumaş germe	Boru bükme, ip örme	Boru bükme, kumaş germe	Neon led şerit bükme	Boru bükme, ip örme	Boru bükme, kumaş germe	Boru bükme, kumaş germe
	Kaynak	(Sahinkaya, 2009), (Beşir & Dereci, 2021)	(URL-18), (URL-42)	(URL-43)	(URL-44), (Sato, 1985)	(URL-45)	(URL-46), (URL-47)	(URL-48)	(URL-49), (URL-50)

Tablo 11. “Egg Chair” ikonik sandalye kimlik kartı

3. İkonik Sandalye “Egg Chair”						
KİMLİK BİLGİLERİ	Tasarımcı	Arne Jacobsen	Henrik Pedersen	Henrik Pedersen	Forsyth	Cielo
	Tasarım Yılı	1958	2008	2008	Günümüz	Günümüz
	Üretici	Fritz Hansen	BoConcept	BoConcept	Forsyth	Cielo
	Üretim Yılı	1958	2008	2008	Günümüz	Günümüz
TASARIM ELEMANLARI	İşlev	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı
	Form	Sırtlı, kollu	Sırtlı, kolsuz	Sırtlı, kolsuz	Sırtlı, kollu	Sırtlı, kollu
	Hareket Kabiliyeti	Döner	Döner	Dönemez	Döner	Döner
	Ebat	G: 86 cm D: 79 cm Y: 107 cm	G: 95 cm D: 99 cm Y: 110 cm	G: 94 cm D: 99 cm Y: 109,2 cm	G: 91,4 cm D: 83,8 cm Y: 104,1 cm	G: 79 cm D: 80 cm Y: 116,5 cm
	Malzeme	Saten cilalı alüminyum, saten krom, çelik boru, soğuk kürlenmiş poliüretan köpük, hakiki deri	Çelik, kalıplanmış köpük, anilin deri	Çelik, kalıplanmış köpük, anilin deri	Çelik, Kaliforniya koyun postu	Çelik, perçinli alüminyum, tam tahıllı deri
	Renk	Kahverengi – Gümüş Gri	Zeytin Yeşili – Gümüş Gri	Siyah – Gümüş Gri	Bej – Gümüş Gri	Duman – Gümüş Gri
	Yapım Tekniği	Soğuk kalıplama, kumaş germe	Soğuk kalıplama, kumaş germe	Soğuk kalıplama, kumaş germe	Soğuk kalıplama, kumaş germe	Soğuk kalıplama, kumaş germe, alüminyum perçinleme
	Kaynak	(URL-19), (URL-51), (URL-52)	(URL-53), (URL-54)	(URL-55)	(URL-56)	(URL-57)

Tablo 12. “Zig-Zag Chair” ikonik sandalye kimlik kartı

KİMLİK BİLGİLERİ	4. İkonik Sandalye “Zig-Zag Chair”							
	Tasarımcı	Gerrit Rietveld	Gerrit Rietveld	(Tasarımcı bilinmiyor)	(Tasarımcı bilinmiyor)	(Tasarımcı bilinmiyor)	(Tasarımcı bilinmiyor)	Maarten Baas
	Tasarım Yılı	1934	1934	1950 -1959	1950 -1959	1960	1970	2004
	Üretici	Rietveld Atölyesi	Gerard A. van der Groenekan	(Üretici bilinmiyor)	(Üretici bilinmiyor)	(Üretici bilinmiyor)	(Üretici bilinmiyor)	Cassina
	Üretim Yılı	1934	1970	1950 -1959	1950 -1959	1960	1970	2004
TASARIM ELEMANLARI	İşlev	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Sergi Elemanı	Oturma Elemanı	Sergi Elemanı
	Form	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kollu, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kollu, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik
	Hareket Kabiliyeti	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	Ebat	G: 36,8 cm D: 44,5 cm Y: 75 cm	G: 78 cm D: 76 cm Y: 66 cm	G: 38 cm D: 40 cm Y: 83 cm	G: 38 cm D: 40 cm Y: 83 cm	G: 48,3 cm D: 58,4 cm Y: 69,9 cm	G: 47 cm D: 40 cm Y: 87 cm	G: 36,8 cm D: 38,7 cm Y: 73 cm
	Malzeme	Meşe ağacı, pirinç bağlantılar	Doğal yüzeyli masif kayın ağacı	Çelik	Çelik	Beton, çelik	Akrilik cam	Yanmış kiraz ağacı, epoksi reçine kaplama, poliüretan lake
	Renk	Masif meşe	Masif kayın	Gümüşü Gri	Gümüşü Gri	Ham Beton	Beyaz	Siyah
	Yapım Tekniği	Cıvatalama, kırlangıç birleşim tekniği	Cıvatalama, kırlangıç birleşim tekniği	Metal kesme, lehimleme, boyama	Metal kesme, lehimleme, boyama	Çelik bağlama, kalıba döküm	Isıl büküm	Karbonize etme, epoksi kaplama
	Kaynak	(URL-21)	(URL-58)	(URL-59)	(URL-59)	(URL-60)	(URL-61)	(URL-62), (URL-63)

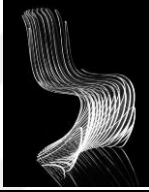
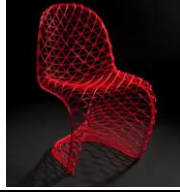
Tablo 12'nin devamı

4. İkonik Sandalye “Zig-Zag Chair”								
KİMLİK BİLGİLERİ	Tasarımcı							
	Tasarım Yılı	2009	2010	2012-2019	2015	2020	2024	2012-2019
	Üretici	Jeroen Wesselink	Kelly Behun Studio	Florian Artmann	Factor Fabrication	Rachel Shillander	David Dundas	Florian Artmann
	Üretim Yılı	2009	2014	2012-2019	2015	2020	2024	2012-2019
TASARIM ELEMANLARI	İşlev	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Sergi Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Sergi Elemanı
	Form	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kollu, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik
	Hareket Kabiliyeti	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	Ebat	(Ölçüler bilinmiyor)	G: 41,9 cm D: 40,6 cm Y: 81,3 cm	(Ölçüler bilinmiyor)	G: 36,8 cm D: 40,6 cm Y: 83,8 cm	(Ölçüler bilinmiyor)	(Ölçüler bilinmiyor)	(Ölçüler bilinmiyor)
	Malzeme	Radyatör boruları	Dijital baskılı laminat, MDF	Beton	Çelik, ceviz ağacı	Alüminyum / bakır / çelik boru	Ahşap, kontrplak, pirinç bağlantılar, epoksi, suni deri	Doğal yüzeyli masif kayın ağacı
	Renk	Sarı	Siyah – Beyaz Çizgili	Ham beton	Cıvalı Ceviz – Gümüş Gri	Ham bakır	Kızıl kahverengi – Siyah	Masif kayın
	Yapım Tekniği	Metal kesme, lehimleme, spreyc boyama	(Yapım tekniği bilinmiyor)	Kalıba döküm, zımparalama	Çelik kesme, lehimleme, boyama, vidalama	Boru bükme, dübelleme, lehimleme zımparalama	Cıvatalama, ahşap kavelalı birleşim tekniği	Isıl büküm, kırılmalı birleşim tekniği
	Kaynak	(Wesselink, 2024), (URL-64)	(URL-65)	(URL-66)	(URL-66)	(URL-67)	(URL-68)	(Dundas, 2024)

Tablo 13. “Panton Chair” ikonik sandalye kimlik kartı

KİMLİK BİLGİLERİ	5. İkonik Sandalye “Panton Chair”						
	Tasarımcı	Verner Panton	Emilie Voirin	Wilm Fuchs & Kai Funke	Fabio Novembre	Rem D Koolhaas	Karim Rashid
	Tasarım Yılı	1959-1967	2000	2004	2008	2010	2010
	Üretici	Vitra	BASF, Moroso	Fuchs + Funke	Casamania	United Nude	Vondom
	Üretim Yılı	1967-Günümüz	2010	2004	2008	2010	2010
TASARIM ELEMANLARI	İşlev	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı
	Form	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik
	Hareket Kabiliyeti	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	Ebat	G: 79 cm D: 86 cm Y: 107 cm	G: 40 cm D: 50 cm Y: 82 cm	(Ölçüler bilinmiyor)	G: 49,5 cm D: 61,5 cm Y: 87 cm	(Ölçüler bilinmiyor)	G: 53 cm D: 53 cm Y: 86 cm
	Malzeme	Plastik (soğuk kalıplanmış fiberglas takviyeli polyester reçine, poliüretan sert köpük, termoplastik polistiren, polipropilen)	Rattan, bambu	Kontrplak	Soğuk kalıplanmış polipropilen, lake boyama	Polipropilen	Polietilen reçine, kumaş
	Renk	Çeşitli renkler	Kahverengi	Çeşitli renkler	Çeşitli renkler	Çeşitli renkler	Çeşitli renkler
	Yapım Tekniği	Soğuk kalıplama	Rattan ve bambu örme	Katlama	Soğuk kalıplama, lake boyama	Soğuk kalıplama	Döner kalıplama
	Kaynak	(URL-26), (URL-24)	(URL-69), (URL-70)	(URL-71), (Feira, 2024)	(URL-72), (URL-73)	(URL-74)	(URL-75)

Tablo 13'ün devamı

KİMLİK BİLGİLERİ	5. İkonik Sandalye “Panton Chair”						
	Tasarımcı	Johhny Hugnot	Chris Bosse	Jump Studios	Pedro Moog & Leonardo Lattavo	Jan Plechac	Werner Aisslinger
	Tasarım Yılı	2010	2010	2010	2011	2011	2011
	Üretici	Mast Elements	Lava	Jump Studios	Lattoog	Kubikoff	BASF, Moroso
TASARIM ELEMANLARI	Üretim Yılı	2010	2010	2010	2011	2011	2012
	İşlev	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Sergileme Elemanı	Oturma Elemanı	Sergileme Elemanı	Oturma Elemanı
	Form	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırsız, kolsuz, tablasız, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kollu, bütünleşik
	Hareket Kabiliyeti	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	Ebat	G: 47 cm D: 64 cm Y: 92 cm	(Ölçüler bilinmiyor)	(Ölçüler bilinmiyor)	G: 45,5 cm D: 63,5 cm Y: 82 cm	(Ölçüler bilinmiyor)	(Ölçüler bilinmiyor)
	Malzeme	Karbon fiber	Pleksiglas	Polipropilen, olta teli	Kontrplak	Çelik	Doğal elyaf kompozit (kenevir, kenaf, acrodur)
	Renk	Gri	Şeffaf	Beyaz	Kahverengi	Gümüşü Gri	Kahverengi
	Yapım Tekniği	Döner kalıplama	Prepreg reçineleme, vakumla sıkıştırma, fırında kürlenme	Kesme, yapıştırma	Kalıplama, yapıştırma, vidalama	Lehimleme	Acrodur reçineleme, vakumla sıkıştırma, fırında kürlenme
	Kaynak	(URL-76), (URL-77)	(URL-78), (URL-79)	(URL-80)	(URL-81)	(URL-82)	(Argyriades, 2024), (URL-83)

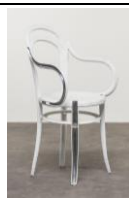
Tablo 13'ün devamı

5. İkonik Sandalye “Panton Chair”								
KİMLİK BİLGİLERİ	Tasarımcı	Vitra	Vitra	Dave Pigram, Iain Maxwell, Franziska Brandenstein	Christophe Pillet	Gitesh Mehta	Sarmite Polakova	Four Hands
	Tasarım Yılı	2018	2018	2019	2021	2022	2023	Günümüz
	Üretici	Vitra	Vitra	Supermanoeuvre	Kristalia	White Studios	Studio Sarmite	Four Hands
	Üretim Yılı	2018	2018	2019	2021	2022	2023	Günümüz
TASARIM ELEMANLARI	İşlev	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Sergileme Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Sergileme Elemanı	Oturma Elemanı
	Form	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik	Sırtlı, kolsuz, bütünleşik
	Hareket Kabiliyeti	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	Ebat	G: 50 cm D: 61 cm Y: 86 cm	G: 50 cm D: 61 cm Y: 86 cm	(Ölçüler bilinmiyor)	G: 53 cm D: 61 cm Y: 85 cm	G: 50 cm D: 56 cm Y: 100 cm	(Ölçüler bilinmiyor)	G:52 cm D:63 cm Y:88 cm
	Malzeme	Soğuk kalıplanmış polipropilen, krom kaplama	Soğuk kalıplanmış polipropilen, floresan folyo kaplama	Metal	Polipropilen	Demir, kontrplak, dokulu kumaş	Polipropilen, biyotekstil (denim keçe)	Kontrplak, demir, suni deri
	Renk	Gümüş Gri	Gümüş Gri	Gümüş Gri	Çeşitli renkler	Beyaz – Desenli	Mavi	Kahverengi
	Yapım Tekniği	Soğuk kalıplama, elektro kaplama	Soğuk kalıplama, floresan folyo kaplama	Metal bükme, lehimleme	Soğuk kalıplama	Metal bükme, lehimleme, kumaş germe	Keçeleştirme, yapıştırma	Demir kaynatma, vidalama, kumaş germe
	Kaynak	(Overbeck, 2024)	(Overbeck, 2024)	(URL-84)	(URL-85)	(URL-86)	(URL-87)	(URL-88)

Tablo 14. “Thonet No.14 Chair” ikonik sandalye kimlik kartı

KİMLİK BİLGİLERİ	Tasarımcı	Michael Thonet	Michael Thonet	Michael Thonet	Erik Gunnar Asplund	Michael Thonet	Pablo Reinoso	Pablo Reinoso
	Tasarım Yılı	1859	1859	1920	1934	1970	2005	2005
	Üretici	Gebrüder Thonet	Gebrüder Thonet	Gebrüder Thonet	Cassina	Thonet Vienna	Pablo Reinoso	Pablo Reinoso
	Üretim Yılı	1859	1900	1920	1983	1970-1979	2005	2005
TASARIM ELEMANLARI	İşlev	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı	Sergileme Elemanı	Sergileme Elemanı
	Form	Sırtlı, kolsuz, tablalı, bacaklı	Sırtlı, kollu, tablalı, bacaklı	Sırtlı, kolsuz, tablalı, bacaklı	Sırtlı, kolsuz, tablalı, bacaklı	Sırtlı, kolsuz, tablalı, bacaklı	Sırtlı, kolsuz, tablasız, bacaklı	Sırtlı, kolsuz, tablasız, bacaklı
	Hareket Kabiliyeti	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	Ebat	G: 40 cm D: 48 cm Y: 92 cm	G: 57 cm D: 56 cm Y: 93 cm	G: 35 cm D: 35 cm Y: 80 cm	G: 40 cm D: 52 cm Y: 80 cm	G: 42 cm D: 39,5 cm Y: 85 cm	G: 80 cm D: 80 cm Y: 84 cm	G: 45 cm D: 45 cm Y: 86 cm
	Malzeme	Avrupa kayını çerçeve, Avrupa kayını kontrplak	Avrupa kayını çerçeve, Avrupa kayını kontrplak	Avrupa kayını çerçeve, Avrupa kayını kontrplak, kumaş	Dişbudak ağacı, kumaş, köstebek derisi	Kayın çerçeve, hasır	Ahşap	Ahşap, bitki lifleri
	Renk	Cilalı Avrupa kayını	Cilalı Avrupa kayını	Cilalı Avrupa kayını	Çeşitli renkler	Cilalı kayın	Cilalı ahşap	Cilalı ahşap
	Yapım Tekniği	Ahşap bükme	Ahşap bükme	Ahşap bükme, kumaş kaplama	Ahşap bükme, kumaş kaplama	Ahşap bükme, hasır örme	Ahşap bükme	Ahşap bükme, ip geçirme
	Kaynak	(URL-27), (URL-89), (Yüksel, 2022)	(URL-90)	(URL-91)	(URL-92)	(URL-93)	(URL-94)	(URL-95)

Tablo 14'ün devamı

KİMLİK BİLGİLERİ	6. İkonik Sandalye “Thonet No. 14 Chair”							
	Tasarımcı	Pablo Reinoso	Pablo Reinoso	James Irvine	Célia Persouyre	Yinko İlori	Rossana Orlandi	Dilmos Edizioni & Andrea Salvetti
	Tasarım Yılı	2006	2006	2009	2012	2017	2020	2021
	Üretici	Pablo Reinoso	Pablo Reinoso	Muji-Thonet GmbH	Célia Persouyre	Yinko İlori	Rossana Orlandi	Dilmos Edizioni & Andrea Salvetti
	Üretim Yılı	2006	2006	2009	2012	2017	2020	2021
TASARIM ELEMANLARI	İşlev	Sergileme Elemanı	Sergileme Elemanı	Oturma Elemanı	Sergileme Elemanı	Sergileme Elemanı	Sergileme Elemanı	Oturma Elemanı
	Form	Sırtlı, kolsuz, tablasız, bacaklı	Sırtlı, kolsuz, tablasız, bacaklı	Sırtlı, kolsuz, tablasız, bacaklı	Sırtlı, kolsuz, tablasız, bacaklı	Sırtlı, kolsuz, tablasız, bacaklı	Sırtlı, kollu, tablasız, bacaklı	Sırtlı, kollu, tablasız, bacaklı
	Hareket Kabiliyeti	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	Ebat	G: 47 cm D: 48 cm Y: 102 cm	(Ölçüler bilinmiyor)	G:40 cm D:48 cm Y:92 cm	(Ölçüler bilinmiyor)	(Ölçüler bilinmiyor)	G: 170 cm D: 60 cm Y: 130 cm	G: 50 cm D: 46 cm Y: 87 cm
	Malzeme	Ahşap, bitki lifleri	Ahşap, bitki lifleri	Kayın çerçeve, kayın kontrplak	Kayın, MDF	Kayın çerçeve, kayın kontrplak	Kayın, epoksi reçine, renkli akrilik	Alüminyum döküm, lake
	Renk	Cıvalı ahşap	Cıvalı ahşap	Cıvalı kayın	Cıvalı kayın	Çeşitli renkler	Cıvalı kayın	Beyaz – Gümüş Gri
	Yapım Tekniği	Ahşap bükme, ip geçirme	Ahşap bükme, ip geçirme	Ahşap bükme, kumaş kaplama	Ahşap bükme, parçalama-birleştirme	Ahşap bükme, boyama	Ahşap bükme, reçineleme	Alüminyum dökme, vidalama, lake boyama
	Kaynak	(URL-96)	(URL-97)	(URL-98)	(URL-99), (URL-100)	(URL-101)	(URL-102)	(URL-103)

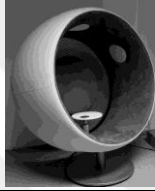
Tablo 15. “Red and Blue Chair” ikonik sandalye kimlik kartı

7. İkonik Sandalye “Red and Blue Chair”				
				
KİMLİK BİLGİLERİ	Tasarımcı	Gerrit Rietveld	Gerrit Rietveld	Wicher Zeilmaker
	Tasarım Yılı	1917	1920	1920
	Üretici	Gerrit Rietveld	Gerard A. van der Groenekan	Cassina
	Üretim Yılı	1918	(Üretim yılı bilinmiyor)	2010
TASARIM ELEMANLARI	İşlev	Oturma Elemanı	Bebek Mama Sandalyesi	Oturma Elemanı
	Form	Sırtlı, kollu, yan tablalı	Sırtlı, kollu, yüksek oturumlu	Sırtlı, kollu
	Hareket Kabiliyeti	Yok	Yok	Yok
	Ebat	G:65,1 cm D:103,5 cm Y:79,3 cm	(Ölçüler bilinmiyor)	G:69 cm D:83 cm Y:88 cm
	Malzeme	Masif kayın ağacı	Masif kayın ağacı, deri	Masif kayın ağacı, deri
	Renk	Renksiz	Kırmızı, Kahverengi Lake	Beyaz, Siyah, Yeşil Lake
	Yapım Tekniği	Ahşap kavelalı birleşim tekniği	Ahşap kavelalı birleşim tekniği, puntolama	Ahşap kavelalı birleşim tekniği
	Kaynak	(URL-30), (URL-29), (New British Design, 2024)	(URL-104)	(URL-105), (URL-106), (URL-107)

Tablo 15'in devamı

KİMLİK BİLGİLERİ	7. İkonik Sandalye “Red and Blue Chair”				
	Tasarımcı	Edward Jenner	Ivan Navarro	Jan Plechac	Charlotte Therre ve Joong Han Lee
	Tasarım Yılı	2004	2004	2011	(Tasarım yılı bilinmiyor)
	Üretici	Cassina	Ivan Navarro	NgispeN	Leibal
	Üretim Yılı	2004	2005	2012	2020
TASARIM ELEMANLARI	İşlev	Bebek Mama Sandalyesi	Sergileme Elemanı	Oturma Elemanı	Oturma Elemanı
	Form	Sırtlı, kollu, tablalı, yüksek oturumlu	Sırtlı, kollu	Sırtlı, kollu	Sırtlı, kollu
	Hareket Kabiliyeti	Yok	Yok	Yok	Yok
	Ebat	(Ölçüler bilinmiyor)	G:74,9 cm D:116,8 cm Y:91,4 cm	(Ölçüler bilinmiyor)	(Ölçüler bilinmiyor)
	Malzeme	Masif kayın ağacı	Mavi floresan ampuller, boyalı alüminyum ve elektrik armatürleri	Çelik	Yüksek yoğunluklu polietilen (HDPE) levha, termoplastik poliüretan (TPU)
	Renk	Kırmızı, Mavi, Sarı Lake – Abanoz Cila	Kırmızı – Mavi – Sarı (Işık)	Gümüş Gri	Siyah – Alüminyum
	Yapım Tekniği	Ahşap kavelalı birleşim tekniği	Metal çerçeve üzeri elektrik aksamı yerleştirme	Lehimleme	3D baskılı şok montajlarıyla ekstrüzyon çerçeveye bağlanma
	Kaynak	(URL-109)	(URL-110), (Egan, 2024)	(URL-111), (URL-112), (URL-113), (URL-114)	(URL-115)

Tablo 16. “Ball Chair” ikonik sandalye kimlik kartı

8. İkonik Sandalye “Ball Chair”					
KİMLİK BİLGİLERİ	Tasarımcı	Eero Aarnio	Holger Fritzelar	Eero Aarnio	Andrew Martin
	Tasarım Yılı	1963	2008	2008	Günümüz
	Üretici	Asko	Sonic Chair by designatics production GmbH	Asko	Andrew Martin
	Üretim Yılı	1966	2008	1966	Günümüz
TASARIM ELEMANLARI	İşlev	Oturma Elemanı	İletişim Kurma ve Oturma Elemanı	İletişim Kurma ve Oturma Elemanı	Oturma Elemanı
	Form	Dairesel, kapalı, elektriksiz	Dairesel, kapalı, elektrikli	Dairesel, kapalı, elektrikli	Dairesel, kapalı, elektriksiz
	Hareket Kabiliyeti	Döner	Döner	Döner	Dönemez
	Ebat	G: 110 cm D: 97 cm Y: 120 cm	G: 120 cm D: 63 cm Y: 144 cm	G: 105 cm D: 98 cm Y: 120 cm	G: 100 cm D: 85 cm Y: 130 cm
	Malzeme	Fiberglas kabuk, alüminyum ayak, poliüretan köpük, kumaş	Multipleks kayın ve huş ağacı, saten paslanmaz çelik, akustik kumaş	Fiberglas kabuk, kvadrat kumaş	Fiberglas, alüminyum, poliüretan köpük, polyester kumaş
	Renk	Çeşitli renkler	Çeşitli renkler	Beyaz – Siyah	Koyu Gri – Gümüş Gri
	Yapım Tekniği	Soğuk kalıplama	Soğuk kalıplama	Soğuk kalıplama	Soğuk kalıplama, kumaş germe, alüminyum perçinleme
	Kaynak	(URL-33), (URL-32)	(URL-116), (URL-117)	(URL-118)	(URL-119)

Tablo 8’de yer alan ikonik sandalyelerin kimlik kartları Tablo 9-16’da verilmiştir. Bu kimlik kartlarının incelemesi aşağıda sırası ile ifade edilmektedir:

Barcelona Chair tasarlanıp üretildiği ilk yıldan bu yana 4 farklı şekilde piyasaya sürülmüştür. Bu tasarım çıktılarının hepsinin tasarımcıları ve üreticileri farklıdır. Tasarımların hareket kabiliyetleri değişikliğe uğramamışken ebat, malzeme, renk ve yapım tekniği en çok değişikliğe uğrayan tasarım elemanları olmuştur. İşlev ve formda ise minimalist değişiklikler gözlemlenmiştir (Tablo 9).

Wassily Chair tasarlanıp üretildiği ilk yıldan bu yana 7 farklı şekilde piyasaya sürülmüştür. Bu tasarım çıktılarının çoğunun tasarımcıları ve üreticileri aynıdır. Tasarımların formları değişikliğe uğramamışken ebat, malzeme ve renk en çok değişikliğe uğrayan tasarım elemanları olmuştur. İşlev, hareket kabiliyeti ve yapım tekniğinde ise minimalist değişiklikler gözlemlenmiştir (Tablo 10).

Egg Chair tasarlanıp üretildiği ilk yıldan bu yana 4 farklı şekilde piyasaya sürülmüştür. Bu tasarım çıktılarının çoğunun tasarımcıları ve üreticileri aynıdır. Tasarımların işlevleri değişikliğe uğramamışken ebat, malzeme ve renk en çok değişikliğe uğrayan tasarım elemanları olmuştur. Form, hareket kabiliyeti ve yapım tekniğinde ise minimalist değişiklikler gözlemlenmiştir (Tablo 11).

Zig-Zag Chair tasarlanıp üretildiği ilk yıldan bu yana 13 farklı şekilde piyasaya sürülmüştür. Bu tasarım çıktılarının çoğunun tasarımcıları ve üreticileri farklıdır. 4 sandalyenin tasarımcıları ve üreticileri bilinmemektedir. Tasarımların hareket kabiliyetleri değişikliğe uğramamışken sırasıyla renk, malzeme, yapım tekniği ve ebat en çok değişikliğe uğrayan tasarım elemanları olmuştur. İşlev ve formda ise minimalist değişiklikler gözlemlenmiştir (Tablo 12).

Panton Chair tasarlanıp üretildiği ilk yıldan bu yana 18 farklı şekilde piyasaya sürülmüştür. Bu tasarım çıktılarının çoğunun tasarımcıları ve üreticileri farklıdır. Tasarımların hareket kabiliyetleri değişikliğe uğramamışken sırasıyla renk, malzeme-yapım tekniği ve ebat en çok değişikliğe uğrayan tasarım elemanları olmuştur. İşlev ve formda ise minimalist değişiklikler gözlemlenmiştir (Tablo 13).

Thonet No. 14 Chair tasarlanıp üretildiği ilk yıldan bu yana 13 farklı şekilde piyasaya sürülmüştür. Bu tasarım çıktılarının çoğunun tasarımcıları ve üreticileri aynıdır. Tasarımların hareket kabiliyetleri değişikliğe uğramamışken sırasıyla ebat, malzeme ve yapım tekniği en çok değişikliğe uğrayan tasarım elemanları olmuştur. İşlev, form ve renkte ise minimalist değişiklikler gözlemlenmiştir (Tablo 14).

Red and Blue Chair tasarlanıp üretildiği ilk yıldan bu yana 7 farklı şekilde piyasaya sürülmüştür. Bu tasarım çıktılarının çoğunun tasarımcıları ve üreticileri aynıdır. Tasarımların hareket kabiliyetleri değişikliğe uğramamışken malzeme ve yapım tekniği en çok değişikliğe uğrayan tasarım elemanları olmuştur. Renk ve ebat da değişiklikler gözlemlenirken işlev ve form en az değişikliğe uğrayan tasarım elemanları olmuşlardır (Tablo 15).

Ball Chair tasarlanıp üretildiği ilk yıldan bu yana 3 farklı şekilde piyasaya sürülmüştür. Bu tasarım çıktılarının çoğunun tasarımcıları ve üreticileri aynıdır. Tasarımların tüm tasarım elemanlarında değişiklik gözlemlenmiştir. Ebat, renk ve malzeme en çok değişikliğe uğrayan tasarım elemanları olmuştur. İşlev, form, hareket kabiliyeti ve yapım tekniğinde ise minimalist değişiklikler gözlemlenmiştir (Tablo 16).

Çalışma grubunu oluşturan sandalyelerden elde edilen bulgular doğrultusunda 7 farklı (işlev, form, hareket kabiliyeti, ebat, malzeme, renk ve yapım tekniği) tasarım elemanına ulaşılmıştır. Sandalye araştırmaları bu tasarım elemanları çerçevesinde yapılmaya çalışılmıştır. Araştırmalar sonucu elde edilen veriler kimlik kartlarında toplandığında tasarım elemanları da kimlik kartlarında yer edinmiştir. İkonik sandalyeler için oluşturulan kimlik kartları incelendiğinde tasarım elemanlarının uğradığı değişimler ve bu değişimlerin oranları yüzdelik ifadelerle Tablo 17’de gösterilmiştir.

Bu tabloya göre 8 ikonik sandalyeden yalnızca biri tüm tasarım elemanları açısından değişime uğrarken diğer sandalyeler ise 7 tasarım elemanı arasından en az 6’sında değişime uğramıştır. Sandalyelerin hepsi ebat, malzeme, renk ve yapım tekniği açısından değişime uğrarken, işlev ve form tasarım elemanlarında değişime uğramayan yalnızca 2 sandalye olmuştur. En az değişim yaşayan tasarım elemanı ise 3 sandalye ile hareket kabiliyeti olmuştur.

Tablo 17. Kimlik kartlarının tasarım elemanları kapsamında incelenmesi

İKONİK SANDALYELER										
No		1	2	3	4	5	6	7	8	
Sandalye Adı		Barcelona Chair	Wassily Chair	Egg Chair	Zig-Zag Chair	Panton Chair	Thonet No. 14 Chair	Red and Blue Chair	Ball Chair	Aritmetik Ort.
Tasarım Sayısı		4	7	4	13	18	13	7	3	
TASARIM ELEMANLARI	İşlev	25	14,3	-	7,7	5,6	7,7	28,6	33,3	15,3
	Form	25	-	25	7,7	5,6	23,1	28,6	33,3	18,5
	Hareket Kabiliyeti	-	14,3	25	-	-	-	-	33,3	9,1
	Ebat	100	85,7	100	38,5	44,4	76,9	42,9	100	73,6
	Malzeme	100	85,7	75	84,6	88,9	61,5	71,4	66,7	79,2
	Renk	100	85,7	100	100	100	23,1	57,1	100	83,2
	Yapım Tekniği	100	28,6	25	53,8	88,9	46,2	71,4	33,3	55,9
Aritmetik Ort.		64,3	44,9	50	41,8	47,6	34,1	42,9	57,1	

Barcelona Chair ebat, malzeme, renk ve yapım tekniği tasarım elemanlarından tüm tasarım çıktılarında değişime uğramıştır, hareket kabiliyetinde ise herhangi bir değişim gözlenmemiştir. Wassily Chair ebat, malzeme ve renk tasarım elemanlarında 7 tasarımdan 6'sında (%85,7 oranında) değişime uğramıştır, formunda ise herhangi bir değişim gözlenmemiştir. Egg Chair, ebat ve renk tasarım elemanlarından tüm tasarım çıktılarında değişime uğramıştır, işlevinde ise herhangi bir değişim gözlenmemiştir. Zig-Zag Chair ve Panton Chair renk tasarım elemanından tüm tasarım çıktılarında değişime uğramıştır, hareket kabiliyetlerinde ise herhangi bir değişim gözlenmemiştir. Thonet No. 14 Chair ebat tasarım elemanında 13 tasarımdan 10'unda (%76,9 oranında) değişime uğramıştır, hareket kabiliyetinde ise herhangi bir değişim gözlenmemiştir. Red and Blue Chair malzeme ve yapım tekniği tasarım elemanlarında 7 tasarımdan 5'inde (%71,4 oranında) değişime uğramıştır, hareket kabiliyetinde ise herhangi bir değişim gözlenmemiştir. Ball Chair ebat ve renk tasarım elemanlarından tüm tasarım çıktılarında değişime uğramıştır. Ball Chair'in değişime uğramayan tasarım elemanı bulunmadığı gözlenmiştir.

Tüm tasarım elemanlarında en çok değişikliğe uğrayan tasarım elemanları sırasıyla renk (%83,2), malzeme (%79,2), ebat (%73,6), yapım tekniği (%55,9), form (%18,5), işlev (%15,3) ve hareket kabiliyeti (%9,1) olmuştur.

Tüm sandalyelerde nitelik bakımından en yüksek oranda değişikliğe uğrayan sandalyeler sırasıyla Barcelona Chair (%64,3), Ball Chair (%57,1), Egg Chair (%50), Panton Chair (%47,6), Wassily Chair (%44,9), Red and Blue Chair (%42,9), Zig-Zag Chair (%41,8) ve Thonet No.14 Chair (%34,1) olmuştur.

Tüm sandalyelerde nicelik bakımından en çok tasarım çıktısına sahip olanlar sırasıyla Panton Chair (18), Zig-Zag Chair ve Thonet No.14 Chair (13), Wassily Chair ve Red and Blue Chair (7), Barcelona Chair ve Egg Chair (4) ve Ball Chair (3) olmuştur.

Sandalyelerin tarihsel süreç boyunca uğradığı tüm değişimler ve tasarım çıktıları, tasarım elemanları kapsamında ele alındığında değişikliklerin olup olmadığı ve değişiklik düzeyinin ne derecede olduğuna dair ilişki Tablo 18’de ifade edilmiştir.

3.3.1. Betimleyici Durum Çalışmasının Tartışması

Bu araştırma kapsamında ikonik olarak kabul edilen 8 farklı sandalye incelenmiş, elde edilen veriler doğrultusunda 7 farklı tasarım elemanına ulaşılmıştır. Bu tasarım elemanları çerçevesinde her sandalyenin zamanla nasıl değişiklikler geçirdiği analiz edilmiştir. Bulgular, sandalyelerin belirli tasarım elemanlarının tasarımıcılar ve üreticiler tarafından farklı derecelerde değiştirildiğini göstermektedir. İkonik sandalyelerin yıllar içerisinde farklı tasarım yaklaşımlarına göre yeniden üretilmesi, değişim ve adaptasyon süreçlerini gözlemlemek açısından önemli veriler sunmaktadır. Genel olarak, bu sandalyeler ebat, malzeme, renk ve yapım tekniği gibi tasarım elemanlarında daha yüksek değişim oranları gösterirken, işlev, form ve hareket kabiliyeti açısından daha sınırlı değişimlere uğramıştır. Bu durum, özellikle ikonik algısının temelini oluşturan işlevsellik ve biçimsel bütünlüğün korunduğunu, ancak estetik ve yapısal detayların kullanıcı tercihleri ve teknolojik yeniliklere uyum sağlama amacıyla dönüştürüldüğünü göstermektedir (Tablo 18).

İlk olarak hareket kabiliyeti tasarım elemanı incelenen sandalyelerde en az değişikliğe uğrayan tasarım elemanı olmuştur. Yalnızca üç sandalye bu tasarım elemanında değişim göstermiştir. Hareket kabiliyetinin korunması, sandalyelerin orijinal işlevselliklerini ve kullanıcı deneyimini sürdürebilmeleri için kritik bir unsur olarak görüldüğünü düşündürmektedir. Bu bulgu, sandalyelerin işlevselliği açısından sabit bir nitelik taşıyan

hareket kabiliyetinin, kullanıcı deneyimini doğrudan etkileyen bir unsur olarak görüldüğünü ve dolayısıyla tasarımda korunduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, hareket kabiliyetinin ikonik tasarımların öz kimlikleri üzerinde sınırlayıcı bir etki yarattığı söylenebilir (Tablo 18).

Form ve işlev tasarım elemanları, ikonik sandalyelerin karakteristik yapısını en güçlü şekilde belirleyen unsurlar olarak göze çarpmaktadır. Form ve işlev elemanlarında yapılan minimal değişiklikler, bu özelliklerin sandalyelerin tanınabilir kimliklerini oluşturduğu ve tasarımların ikonik değerini sürdürebilmek için korunduğu izlenimini vermektedir. Örneğin, Wassily Chair ve Egg Chair, orijinal form ve işlevlerini büyük ölçüde korumuş, sadece sınırlı estetik güncellemelerle tasarım dünyasındaki varlıklarını sürdürmüştür. Sandalyelerde işlevselliğin korunması, orijinal tasarımlarının güçlü işlevsel niteliklerini vurgulamakta, aynı zamanda formda yapılan küçük değişikliklerle ikonik tasarımların öz kimliklerinin korunduğunu işaret etmektedir. İkonik tasarımların tanınırlığının korunması adına, bu tür temel unsurların değişmeden kalması, onların estetik ve kültürel kimliklerini sağlamlaştırmaktadır. Tasarımların ayırt edici özelliklerinin ve tasarım mirasının geleceğe aktarılmasına olanak tanımaktadır (Tablo 18).

Ebat, malzeme, renk ve yapım tekniği ise değişikliklerin en sık gözlemlendiği tasarım elemanları olarak öne çıkmıştır. Örneğin, Barcelona Chair, Panton Chair ve Zig-Zag Chair, ebat, malzeme, renk ve yapım tekniğinde büyük oranda değişim gösteren sandalyeler arasında yer alırken, bu tasarımlarda form ve işlevin daha sınırlı düzeyde değişime uğradığı gözlemlenmiştir. Bu durum, ikonik sandalyelerin estetik değerlerini korurken, çağın gerektirdiği üretim teknolojileri ve malzeme inovasyonlarıyla uyum sağlayarak esnek bir adaptasyon süreci geçirdiklerini gösteriyor olabilir. Özellikle en yüksek oranda değişikliğe uğrayan tasarım elemanı olarak renk değişimlerinin, kullanıcıların estetik beklentilerine hitap etme amacı taşıırken, malzeme ve yapım tekniği değişiklikleri, daha dayanıklı, hafif veya ekonomik malzemelerle üretim yapılmasına olanak sağlamaktadır. Örneğin Panton Chair gibi ikonik sandalyelerde, tasarımın ana formu korunurken, kullanılan malzemeler ve renklerdeki farklılıklar, sandalye tasarımlarının estetik ve işlevsel adaptasyonunu sağlayarak onları farklı dönemlerde yeniden popüler hale getirmiştir. Öte yandan Red and Blue Chair gibi doğrudan rengi ile bilinirliğe sahip olan bir sandalyenin renk açısından değişikliğe uğramasına rağmen hala ikonik olarak nitelendirilebiliyor olması hem bu değişimin onun ikonik olma niteliğinden herhangi bir şey kaybetmiyor olduğu hem de bu tasarım elemanının onu ikonik yapan tek unsur olmadığı anlamında değerlendirilmiştir (Tablo 18).

Bazı sandalyelerde ise tasarımcı ve üreticiler arasında farklılıklar olduğu dikkat çekmiştir. Bu çeşitlilik, tasarımların farklı üreticiler tarafından farklı materyaller, teknikler ve estetik tercihlerle piyasaya sürülmesini sağlamış ve bu sandalyelerin zamana adapte olmasına katkıda bulunmuştur (Tablo 18).

Tabloya geniş bir perspektiften bakıldığında sandalyelerdeki tasarım çıktı sayıları ile tasarım elemanlarının uğradığı değişimleri kapsayan aritmetik ortalamaların birbirini destekler nitelikte olmadığı fark edilmiştir. Sandalyenin çok sayıda değişime uğrayıp tasarım çıktısına sahip olması tasarım elemanlarının da benzer yoğunlukta değişime uğramasını ifade etmemektedir.

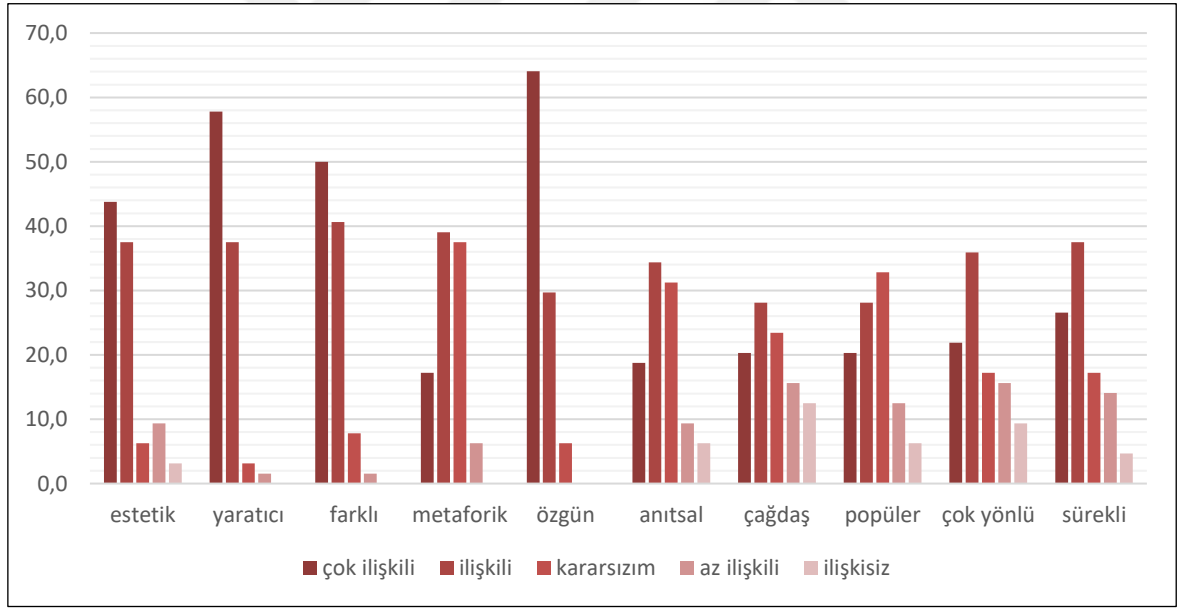
Tablo 18. İkonik sandalyeler değişim tablosu

İKONİK SANDALYELER									
TASARIM ELEMANLARI	İşlev	Değişmiş	Değişmiş	Değişmemiş	Değişmiş	Değişmiş	Değişmiş	Değişmiş	Değişmiş
	Form	Dügmeli- düğmesiz olarak değişmiş	Değişmemiş	Kollu-kolsuz olarak değişmiş	Kollu-kolsuz olarak değişmiş	Kollu-kolsuz ve tablalı- tablasız olarak değişmiş	Kollu-kolsuz, tablalı-tablasız ve bacaklı- bacaksız olarak değişmiş	Tablalı-tablasız, yüksek-alçak oturumlu olarak değişmiş	Elektrikli- elektriksiz olarak değişmiş
	Hareket Kabiliyeti	Değişmemiş	Katlanabilir- katlanamaz olarak değişmiş	Döner- dönemez olarak değişmiş	Değişmemiş	Değişmemiş	Değişmemiş	Değişmemiş	Döner- dönemez olarak değişmiş
	Ebat	Küçük ölçü farklılıkları mevcut	Küçük ölçü farklılıkları mevcut	Küçük ölçü farklılıkları mevcut	Küçük ölçü farklılıkları mevcut	Küçük ölçü farklılıkları mevcut	Küçük ölçü farklılıkları mevcut	Küçük ölçü farklılıkları mevcut	Küçük ölçü farklılıkları mevcut
	Malzeme	Farklı malzemeler kullanılmış	Farklı malzemeler kullanılmış	Farklı malzemeler kullanılmış	Farklı malzemeler kullanılmış	Farklı malzemeler kullanılmış	Benzer malzemeler kullanılmış	Benzer malzemeler kullanılmış	Benzer malzemeler kullanılmış
	Renk	Farklı renklerde üretilmiş	Farklı renklerde üretilmiş	Farklı renklerde üretilmiş	Farklı renklerde üretilmiş	Farklı renklerde üretilmiş	Benzer renklerde üretilmiş	Benzer renklerde üretilmiş	Farklı renklerde üretilmiş
	Yapım Tekniği	Değişmiş	Küçük değişimler mevcut	Küçük değişimler mevcut	Değişmiş	Değişmiş	Küçük değişimler mevcut	Küçük değişimler mevcut	Küçük değişimler mevcut

3.4. 2. Anket Çalışmasının Bulguları

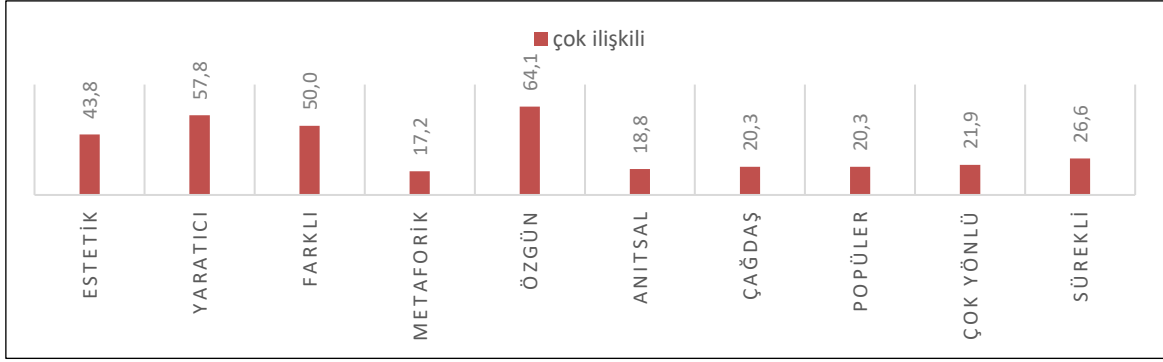
Tez kapsamında oluşturulan 2 ayrı anket çalışması bulunmaktadır. Bunlardan ikincisi iki farklı alt amaca hizmet eden iki farklı sorudan oluşmaktadır. Bu sorulardan ilki çalışmanın birinci alt amacı için olup kavramsal ikonik diyagramındaki ikoniği temsil eden kavramların temsil etme derecelerini değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Uygulanan ikinci anket sonucunda ilk soru için ikoniği temsil eden 10 kavram (estetik, yaratıcı, farklı, metaforik, özgün, anıtsal, çağdaş, popüler, çok yönlü, sürekli) çok ilişkili, ilişkili, kararsızım, az ilişkili ve ilişkisiz olmak üzere 5 farklı ölçütte değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler sonucu ilişkilendirme durumu Şekil 16’da verilmiştir. İkonik ile çok ilişkili olarak oyu en yüksek olan kavramın “özgün” olduğu, ilişkisiz olarak oyu en yüksek kavramın ise “çağdaş” olduğu gözlenmiştir. Genel olarak kavramların çoğunun ikonik ile bağdaştırıldığı gözlemlenmiştir (Şekil 16).

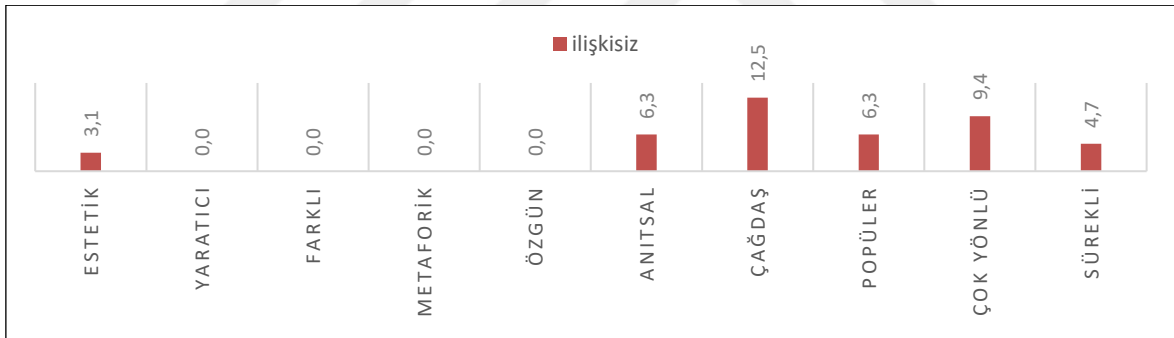
Şekil 16. Kavramların ikonik ile ilişkilendirilme durumu

İkoniği temsil eden 10 kavramın ikonik ile “çok ilişkili” olma durumları ve birbirleri içindeki temsil etme dereceleri Şekil 17’de gösterilmiştir. Şekil 17’ye göre özgün %64,1, yaratıcı %57,8, farklı %50, estetik %43,8, sürekli %26,6, çok yönlü %21,9, çağdaş ve popüler %20,3, anıtsal %18,8 ve metaforik %17,2 ile ikonik seviyesi çok ilişkili olarak belirlenmiştir.

Şekil 17. Kavramların ikonik ile “çok ilişkili” olma durumu

İkonîği temsil eden 10 kavramın ikonik ile “ilişkisiz” olma durumları ve birbirleri içindeki temsil etme dereceleri Şekil 18’de gösterilmiştir. Şekil 18’e göre çağdaş %12,5, çok yönlü %9,4, anıtsal ve popüler %6,3, sürekli %4,7 ve estetik %3,2 ile ikonik seviyesi ilişkisiz olarak belirlenmiştir. Yaratıcı, farklı, metaforik ve özgün kavramları ise ikonik ile ilişkisiz bulunmamıştır.

Şekil 18. Kavramların ikonik ile “ilişkisiz” olma durumu

Anketin ikinci sorusu ise çalışmanın dördüncü alt amacına hizmet ederek, ikonik sandalyelerin kavram ve tasarım elemanlarıyla ilişkisini belirleyip tarihsel süreçteki değişimini sorgulamayı hedeflemiştir. Buradan yola çıkılarak katılımcılara, sandalyelerin her birinin ilişkilendirildiği ikonik kavram ile bu ilişkinin kurulmasına olanak tanıyan tasarım elemanının hangisi olduğu sorulmuştur. Bu soru ile kavram-tasarım elemanı tablosu oluşturulmuş, sandalyeleri temsil eden ikonik kavramların sandalye tasarım elemanlarından hangileri üzerinde ortaya çıktığı tespit etmiştir. Tasarım çıktıların bu elemanlardan hangileri ile değişikliğe uğrayıp uğramadığı ve ikonik olmalarının bu değişimden etkilenip etkilenmediği sorgulanmıştır. Kavram-tasarım elemanı ilişkisi Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. İkonik sandalyelerin kavram ve tasarım elemanı ilişkisi

		İkonığı Temsil Eden Kavramlar										Aritmetik Ort.		
		Estetik	Yaratıcı	Farklı	Metaforik	Özgün	Anıtsal	Çağdaş	Popüler	Çok Yönlü	Süreklili			
1- Barcelona Chair		Sandalye Tasarım Elemanları	İşlev	9,4	10,9	9,4	12,5	14,1	10,9	20,3	32,8	31,3	35,9	18,8
			Form	75,0	56,3	56,3	53,1	64,1	46,9	51,6	45,3	42,2	37,5	52,8
			Ebat	12,5	12,5	21,9	21,9	20,3	21,9	12,5	14,1	9,4	14,1	16,1
			Hareket Kabiliyeti	12,5	10,9	6,3	9,4	12,5	4,7	20,3	9,4	17,2	17,2	12,0
			Malzeme	25,0	14,1	14,1	3,1	14,1	4,7	35,9	21,9	14,1	14,1	16,1
			Renk	15,6	4,7	3,1	0,0	1,6	7,8	15,6	17,2	7,8	10,9	8,4
			Yapım Tekniği	14,1	20,3	21,9	12,5	23,4	18,8	20,3	14,1	6,0	10,9	16,2
			Barcelona Chair Toplam Uyum Yüzdesi											
2- Wassily Chair		Sandalye Tasarım Elemanları	İşlev	17,2	10,9	10,9	7,8	10,9	10,9	20,3	23,4	35,9	32,8	18,1
			Form	56,3	64,1	65,6	56,3	65,6	56,3	48,4	45,3	23,4	31,3	51,3
			Ebat	20,3	18,8	18,8	17,2	31,3	17,2	20,3	17,2	14,1	9,4	18,4
			Hareket Kabiliyeti	9,4	15,6	12,5	12,5	10,9	12,5	10,9	10,9	17,2	12,5	12,5
			Malzeme	28,1	25,0	18,8	12,5	18,8	7,8	40,6	29,7	12,5	21,9	21,6
			Renk	15,6	7,8	6,3	1,6	6,3	6,3	10,9	15,6	18,8	17,2	10,6
			Yapım Tekniği	29,7	42,2	29,7	15,6	29,7	9,4	29,7	18,8	12,5	9,4	22,7
			Wassily Chair Toplam Uyum Yüzdesi											
3- Egg Chair		Sandalye Tasarım Elemanları	İşlev	28,1	10,9	10,9	6,3	14,1	9,4	23,4	20,3	32,8	35,9	19,2
			Form	76,6	71,9	68,8	68,8	67,2	51,6	56,3	59,4	37,5	42,2	60,0
			Ebat	31,3	23,4	34,4	21,9	28,1	39,1	25,0	12,5	7,8	12,5	23,6
			Hareket Kabiliyeti	17,2	15,6	21,9	17,2	14,1	9,4	17,2	12,5	29,7	9,4	16,4
			Malzeme	28,1	14,1	7,8	9,4	12,5	9,4	26,6	23,4	20,3	15,6	16,7
			Renk	20,3	9,4	9,4	0,0	7,8	4,7	14,1	12,5	7,8	6,3	9,2
			Yapım Tekniği	12,5	21,9	23,4	9,4	18,8	9,4	28,1	15,6	7,8	9,4	15,6
			Egg Chair Toplam Uyum Yüzdesi											
4- Zig-Zag Chair		Sandalye Tasarım Elemanları	İşlev	12,5	4,7	6,3	4,7	10,9	6,3	9,4	14,1	15,6	18,8	10,3
			Form	71,9	53,1	50,0	51,6	53,1	46,9	40,6	39,1	26,6	25,0	45,8
			Ebat	15,6	7,8	17,2	7,8	15,6	7,8	6,3	4,7	6,3	7,8	9,7
			Hareket Kabiliyeti	9,4	4,7	14,1	10,9	6,3	10,9	7,8	7,8	7,8	7,8	8,8
			Malzeme	23,4	15,6	9,4	6,3	12,5	6,3	15,6	17,2	26,6	20,3	15,3
			Renk	3,1	1,6	1,6	0,0	3,1	3,1	3,1	9,4	10,9	9,4	4,5
			Yapım Tekniği	28,1	26,6	21,9	10,9	15,6	15,6	17,2	9,4	12,5	7,8	16,6
			Zig-Zag Chair Toplam Uyum Yüzdesi											

Tablo 19'un devamı

			İkonığı Temsil Eden Kavramlar										Aritmetik Ort.	
			Estetik	Yaratıcı	Farklı	Metaforik	Özgün	Anıtsal	Çağdaş	Popüler	Çok Yönlü	Sürekli		
5- Panton Chair		Sandalye Tasarım Elemanları	İşlev	26,6	14,1	15,6	6,3	10,9	0,0	9,4	9,4	17,2	18,8	12,8
			Form	79,7	71,9	62,5	65,6	70,3	50,0	48,4	42,2	42,2	34,4	56,7
			Ebat	26,6	17,2	21,9	17,2	15,6	9,4	9,4	4,7	7,8	4,7	13,4
			Hareket Kabiliyeti	15,6	15,6	14,1	15,6	15,6	4,7	4,7	4,7	7,8	1,6	10,0
			Malzeme	34,4	39,1	31,3	25,0	32,8	15,6	32,8	25,0	20,3	20,3	27,7
			Renk	15,6	4,7	7,8	6,3	7,8	1,6	12,5	15,6	9,4	7,8	8,9
			Yapım Tekniği	31,3	40,6	42,2	12,5	35,9	15,6	31,3	15,6	7,8	14,1	24,7
			Panton Chair Toplam Uyum Yüzdesi											
6- Thonet No. 14 Chair		Sandalye Tasarım Elemanları	İşlev	35,9	21,9	20,3	21,9	25,0	17,2	26,6	25,0	32,8	40,6	26,7
			Form	53,1	50,0	45,3	43,8	46,9	46,9	35,9	39,1	35,9	34,4	43,1
			Ebat	20,3	15,6	12,5	15,6	12,5	15,6	14,1	10,9	15,6	10,9	14,4
			Hareket Kabiliyeti	9,4	9,4	7,8	4,7	7,8	7,8	9,4	10,9	12,5	12,5	9,2
			Malzeme	21,9	17,2	12,5	12,5	14,1	23,4	28,1	29,7	25,0	28,1	21,3
			Renk	9,4	3,1	10,9	1,6	7,8	6,3	10,9	18,8	9,4	9,4	8,8
			Yapım Tekniği	21,9	29,7	39,1	28,1	32,8	20,3	23,4	20,3	12,5	15,6	24,4
			Thonet No. 14 Chair Toplam Uyum Yüzdesi											
7- Red and Blue Chair		Sandalye Tasarım Elemanları	İşlev	31,3	15,6	12,5	12,5	12,5	14,1	15,6	14,1	20,3	20,3	16,9
			Form	54,7	54,7	53,1	56,3	67,2	46,9	48,4	46,9	39,1	39,1	50,6
			Ebat	28,1	18,8	28,1	20,3	17,2	26,6	21,9	21,9	15,6	15,6	21,4
			Hareket Kabiliyeti	15,6	20,3	17,2	20,3	23,4	15,6	6,3	12,5	18,8	18,8	16,9
			Malzeme	23,4	18,8	14,1	14,1	23,4	14,1	25,0	25,0	21,9	21,9	20,2
			Renk	42,2	40,6	39,1	29,7	35,9	29,7	31,3	42,2	29,7	29,7	35,0
			Yapım Tekniği	20,3	37,5	25,0	15,6	26,6	7,8	25,0	7,8	10,9	10,9	18,8
			Red and Blue Chair Toplam Uyum Yüzdesi											
8- Ball Chair		Sandalye Tasarım Elemanları	İşlev	34,4	15,6	20,3	14,1	20,3	14,1	23,4	20,3	35,9	32,8	23,1
			Form	81,3	82,8	68,8	64,1	76,6	64,1	67,2	67,2	39,1	46,9	65,8
			Ebat	25,0	32,8	32,8	26,6	28,1	21,9	21,9	10,9	10,9	10,9	22,2
			Hareket Kabiliyeti	29,7	21,9	32,8	17,2	17,2	14,1	20,3	15,6	23,4	17,2	20,9
			Malzeme	29,7	25,0	26,6	15,6	25,0	15,6	34,4	20,3	20,3	15,6	22,8
			Renk	25,0	20,3	18,8	12,5	21,9	21,9	18,8	25,0	14,1	14,1	19,2
			Yapım Tekniği	25,0	32,8	23,4	12,5	37,5	14,1	20,3	14,1	15,6	7,8	20,3
			Ball Chair Toplam Uyum Yüzdesi											
Aritmetik Ort.			28,3	24,7	24,1	19,1	24,5	18,2	23,7	21,2	19,4	18,9		

Tablo 19, çalışma grubunu oluşturan ikonik sandalyelerin tasarım elemanları ile bu sandalyeleri "ikonik" olarak nitelendiren kavramlar arasındaki ilişkiyi yüzdelik oranlarla sunarak, bu sandalyelerin tasarım ve kavramsal uyum seviyelerini incelemektedir. Sandalyelerin bu kavramsal uyum seviyeleri, hangi sandalyelerin ikonik kavramlarla daha güçlü bir ilişki kurduğunu ve hangilerinin bu anlamda ön planda olduğunu belirlemek için önemli bir göstergedir. Her bir sandalye için verilen yüzdelik değerler ise tasarım elemanlarının ilgili ikonik kavramları ne derece temsil ettiğini göstermektedir. Sandalyelerin ikonik olma durumuna dair toplam uyum yüzdelilerine bakıldığında Ball Chair (%27,8), Red and Blue Chair (%25,7), Egg Chair (%23), Wassily Chair (%22,2), Panton Chair (%22), Thonet No. 14 Chair (%21,1), Barcelona Chair (%20,1) ve Zig-Zag Chair (%15,8) sırasıyla ikonik kavramlarla en güçlü bağ kuranlar olarak sıralanmıştır. Bu sıralama, sandalyelerin ikonikliği ne derece temsil ettiklerine dair genel bir fikir vermekte ve tasarım elemanlarının ikonikle ilişkisini anlamlandırma açısından önemli veriler sunmaktadır. Sandalyelerin sahip olduğu tasarım elemanları üzerinden bir değerlendirme yapıldığında ikonik kavramlarla en güçlü ilişkiyi kuran tasarım elemanları sırasıyla form (%53,3), malzeme (%20,2), yapım tekniği (%19,9), işlev (%18,2), ebat (%17,4), hareket kabiliyeti (%13,3) ve renk (%13,1) şeklindedir. Bu değerlere Tablo 19'daki tasarım elemanlarının her bir sandalye için temsil ettiği değerlerin ayrı ayrı aritmetik ortalamasının alınması ile ulaşılmıştır.

Tablo 19'a göre çalışma grubunu oluşturan ikonik sandalyelerin tümünde ikonikliği temsil eden kavramlarla en güçlü ilişkiyi kuran tasarım elemanı "form" olarak belirlenmiştir. Formun aritmetik ortalamalarına bakıldığında ilk olarak Ball Chair'de yüzdelik ilişkisi %65,8 olarak belirlenmiş ve bu oran tüm tasarım elemanlarının kavramlarla kurduğu ilişkiler arasındaki en yüksek oran olduğu gözlemlenmiştir. Formun en yüksek derecede ilişkilendirildiği sandalye olan Ball Chair'in aksine form ile en düşük düzeyde (%43,1) ilişki kuran sandalye Thonet No. 14 Chair olmuştur. Thonet No. 14 için form %53,1 ile estetik kavramını temsil etmektedir. Formun ilişki düzeylerine bakıldığında Ball Chair ile yaratıcı (%82,8), estetik (%81,3) ve özgün (%76,6) kavramlarında; Panton Chair'de estetik (%79,7) kavramında; Egg Chair'de ise yine estetik (%76,6) kavramında güçlü bir ilişki kurulduğu gözlemlenmektedir. Form tüm kavramlar arasında yalnızca 4 kavram ile (estetik, farklı, özgün, yaratıcı) güçlü bir ilişki kurduğu anlaşılmıştır. Formun bu kavramlarla olan güçlü ilişkisi, onun tasarımın görsel güzelliğini ve benzersiz kimliğini belirleyen temel unsur olduğunu gösterir. Form, tasarımın estetik çekiciliğini artırırken, özgün ve farklı çözümler

sunarak yaratıcılığı yansıtır. Bu, formun tasarımı hem ayırt edici hem de yenilikçi bir rol oynadığını ifade eder.

İkonîği temsil eden kavramlarla en güçlü ikinci ilişkiyi kuran tasarım elemanı “malzeme” olarak belirlenmiştir. Malzemenin aritmetik ortalamalarına bakıldığında ilk olarak Panton Chair’de yüzdelik ilişkisi %27,7 olarak belirlenmiştir. Malzemenin en yüksek derecede ilişkilendirildiği sandalye olan Panton Chair’in aksine malzeme ile en düşük düzeyde (%15,3) ilişki kuran sandalye Zig-Zag Chair olmuştur. Zig-Zag Chair için malzeme %26,6 ile çok yönlü kavramını temsil etmektedir. Malzemenin ilişki düzeylerine bakıldığında Wassily Chair ile çağdaş (%40,6) kavramında; Panton Chair ile yaratıcı (%39,1) kavramında ve Barcelona Chair ile yine çağdaş (%35,9) kavramında güçlü bir ilişki kurulduğu gözlemlenmektedir. Malzemenin tüm kavramlar arasında toplamda 5 kavram ile (çağdaş, estetik, çok yönlü, yaratıcı ve popüler) güçlü bir ilişki kurduğu anlaşılmıştır. Malzemenin bu kavramlarla güçlü ilişkisi, onun yalnızca bir tasarım elemanı değil, aynı zamanda estetik, yenilikçi ve kültürel değerler taşıyan, çok yönlü ve geniş bir kitleye hitap eden bir yapı taşı olduğunu gösterir. Malzeme, tasarımın modern teknolojilere uyum sağlamasını, görsel çekiciliğini artırmasını, farklı kullanım senaryolarına adapte olmasını, yaratıcı çözümler sunmasını ve geniş kitleler tarafından kabul görmesini sağlar. Bu, malzemenin tasarımın estetik, yenilikçi ve kültürel değerlerini yansıtan çok yönlü bir araç olduğunu ifade eder.

İkonîği temsil eden kavramlarla en güçlü üçüncü ilişkiyi kuran tasarım elemanı “yapım tekniği” olarak belirlenmiştir. Yapım tekniğinin aritmetik ortalamalarına bakıldığında ilk olarak Panton Chair’de yüzdelik ilişkisi %24,7 olarak belirlenmiştir. Yapım tekniğinin en yüksek derecede ilişkilendirildiği sandalye olan Panton Chair’in aksine yapım tekniği ile en düşük düzeyde (%15,6) ilişki kuran sandalye Egg Chair olmuştur. Egg Chair için yapım tekniği %28,1 ile çağdaş kavramını temsil etmektedir. Yapım tekniğinin ilişki düzeylerine bakıldığında Panton Chair ile farklı (%42,2) ve yaratıcı (%40,6) kavramlarında; Wassily Chair ile yaratıcı (%42,2) kavramında ve Thonet No.14 Chair ile farklı (%39,1) kavramında güçlü bir ilişki kurulduğu gözlemlenmektedir. Yapım tekniğinin tüm kavramlar arasında toplamda 5 kavram ile (özgün, yaratıcı, çağdaş, estetik ve farklı) güçlü bir ilişki kurduğu anlaşılmıştır. Yapım tekniğinin bu kavramlarla olan güçlü ilişkisi, tasarımın üretim sürecinde yapım tekniklerinin tasarımın özgünlüğünü, çağdaş teknolojilere uyumunu, yaratıcı çözümler sunmasını ve estetik değerini artıran sıra dışı bir araç olduğunu ifade eder.

İkoniği temsil eden kavramlarla en güçlü dördüncü ilişkiyi kuran tasarım elemanı “işlev” olarak belirlenmiştir. İşlevin aritmetik ortalamalarına bakıldığında ilk olarak Thonet No.14 Chair’da yüzdelik ilişkisi %26,7 olarak belirlenmiştir. İşlevin en yüksek derecede ilişkilendirildiği sandalye olan Thonet No.14 Chair’in aksine işlev ile en düşük düzeyde (%10,3) ilişki kuran sandalye Zig-Zag Chair olmuştur. Zig-Zag Chair için işlev %18,8 ile sürekli kavramını temsil etmektedir. İşlevin ilişki düzeylerine bakıldığında Thonet No.14 Chair ile sürekli (%40,6) ve estetik (%35,9) kavramlarında; Barcelona Chair ve Egg Chair ile sürekli (%35,9) kavramında; Wassily Chair ve Ball Chair ile çok yönlü (%35,9) kavramında ve yine Ball Chair ile estetik (%34,4) kavramında güçlü bir ilişki kurulduğu gözlemlenmektedir. İşlevin tüm kavramlar arasında yalnızca 3 kavram ile (sürekli, çok yönlü ve estetik) güçlü bir ilişki kurduğu anlaşılmıştır. İşlevin bu kavramlarla olan güçlü ilişkisi tasarımın pratik kullanıma yönelik yönlerinin estetikle uyumlu olmasını ve farklı durumlara adapte olabilme yeteneğini ifade eder. Bu ilişki, işlevin yalnızca kullanım kolaylığı sağlamadığını, aynı zamanda estetik çekiciliği koruyarak çok yönlü ve uzun süreli çözümler sunan bir unsur olduğunu gösterir.

İkoniği temsil eden kavramlarla en güçlü beşinci ilişkiyi kuran tasarım elemanı “ebat” olarak belirlenmiştir. Ebatın aritmetik ortalamalarına bakıldığında ilk olarak Egg Chair’da yüzdelik ilişkisi %23,6 olarak belirlenmiştir. Ebatın en yüksek derecede ilişkilendirildiği sandalye olan Egg Chair’in aksine ebat ile en düşük düzeyde (%9,7) ilişki kuran sandalye Zig-Zag Chair olmuştur. Zig-Zag Chair için ebat %17,2 ile farklı kavramını temsil etmektedir. Ebatın ilişki düzeylerine bakıldığında Egg Chair ile anıtsal (%39,1), farklı (%34,4) ve estetik (31,3) kavramlarında; Ball Chair ile yaratıcı (%32,8) ve farklı (%32,8) kavramlarında; Wassily Chair ile özgün (%31,3) kavramında güçlü bir ilişki kurulduğu gözlemlenmektedir. Ebatın tüm kavramlar arasında toplamda 6 kavram ile (farklı, metaforik, anıtsal, özgün, estetik ve yaratıcı) güçlü bir ilişki kurduğu anlaşılmıştır. Ebatın bu kavramlarla olan güçlü ilişkisi, tasarımın fiziksel boyutlarının sadece ergonomik bir unsur değil, aynı zamanda görsel ve sembolik bir anlam taşıdığını gösterir. Bu ilişki, ebatın tasarımın dikkat çekici, özgün ve yaratıcı olmasına katkıda bulunurken, estetik değerini ve metaforik anlamını güçlendiren bir faktör olduğunu ifade eder.

İkoniği temsil eden kavramlarla en güçlü altıncı ilişkiyi kuran tasarım elemanı “hareket kabiliyeti” olarak belirlenmiştir. Hareket kabiliyetinin aritmetik ortalamalarına bakıldığında ilk olarak Ball Chair’da yüzdelik ilişkisi %20,9 olarak belirlenmiştir. Hareket kabiliyetinin en yüksek derecede ilişkilendirildiği sandalye olan Ball Chair’in aksine hareket

kabiliyeti ile en düşük düzeyde (%8,8) ilişki kuran sandalye Zig-Zag Chair olmuştur. Zig-Zag Chair için hareket kabiliyeti %14,1 ile farklı kavramını temsil etmektedir. Hareket kabiliyetinin ilişki düzeylerine bakıldığında Ball Chair ile farklı (%32,8), estetik (29,7) ve çok yönlü (23,4) kavramlarında; Egg Chair'da çok yönlü (29,7) kavramında ve Red and Blue Chair'da özgün (23,4) kavramında güçlü bir ilişki kurulduğu gözlemlenmektedir. Hareket kabiliyetinin tüm kavramlar arasında toplamda 8 kavram ile (çağdaş, çok yönlü, farklı, estetik, yaratıcı, metaforik, özgün ve sürekli) güçlü bir ilişki kurduğu anlaşılmıştır. Hareket kabiliyetinin bu kavramlarla olan güçlü ilişkisi, hareket kabiliyetinin sadece pratik bir özellik değil, aynı zamanda tasarımın yaratıcı, özgün ve sürekli kullanıma uygun olmasını sağlayan, estetik ve metaforik anlamları da derinleştiren bir unsur olduğunu ifade eder. Tüm bunlar tasarımın kullanıcı deneyimi ve işlevselliği açısından ne kadar başarılı olduğunu göstermektedir.

İkonîği temsil eden kavramlarla en güçlü ilişki sıralamasında son sırada yer alan tasarım elemanı “renk” olarak belirlenmiştir. Rengin aritmetik ortalamalarına bakıldığında ilk olarak Red and Blue Chair'da yüzdelik ilişkisi %35 olarak belirlenmiştir. Rengin en yüksek derecede ilişkilendirildiği sandalye olan Red and Blue Chair'in aksine renk ile en düşük düzeyde (%4,5) ilişki kuran sandalye Zig-Zag Chair olmuştur. Zig-Zag Chair için renk %10,9 ile çok yönlü kavramını temsil etmektedir. Rengin ilişki düzeylerine bakıldığında Red and Blue Chair ile estetik (%42,2), popüler (%42,2), yaratıcı (%40,6), ve farklı (%39,1) kavramlarında güçlü bir ilişki kurulduğu gözlemlenmektedir. Diğer sandalyeler ele alındığında bu değerlerin ancak %25 gibi zayıf bir oran ile Ball Chair'da yer aldığı gözlemlenmektedir. Rengin tüm kavramlar arasında yalnızca 3 kavram ile (popüler, çok yönlü ve estetik) güçlü bir ilişki kurduğu anlaşılmıştır. Rengin bu kavramlarla olan güçlü ilişkisi, tasarımın görsel çekiciliğini artırarak geniş kitlelere hitap etmesini ve farklı kullanım alanlarına uyum sağlayabilmesini ifade eder. Bu ilişki, rengin tasarımda hem estetik bir vurgu yarattığını hem de popüler ve çok yönlü bir unsur olarak tasarımın geniş bir izleyici kitlesi tarafından benimsenmesine katkı sağladığını gösterir. Tasarımda renk, duygusal bir deneyim yaratma gücüne sahip olmasına rağmen, diğer tasarım elemanları kadar kavramsal bir ilişki kurmamaktadır. Ancak, Red and Blue Chair örneğinde olduğu gibi, belirli durumlarda rengin tasarımın ikonik olma seviyesini büyük ölçüde artırdığı da görülebilmektedir.

Tüm sandalyeler benzer şekilde kavramlar üzerinden ikonik ile ilişkilendirilmiş olup ikonîği temsil etme dereceleri ortaya konulmuştur. Kavramların aritmetik ortalamalarına

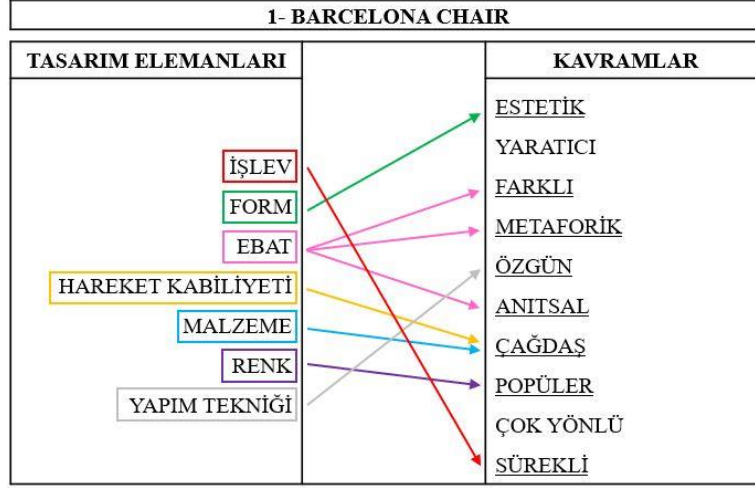
bakıldığında temsil etme dereceleri sırasıyla estetik (%28,3), yaratıcı (%24,7), özgün (%24,5), farklı (%24,1), çağdaş (%23,7), popüler (%21,2), çok yönlü (%19,4), metaforik (%19,1), sürekli (%18,9) ve anıtsal (%18,2) şeklindedir. En yüksek orana sahip olan estetik, tasarımların görsel çekiciliği ve uyumunun ikonik açısından en önemli faktör olduğunu vurgular. Yaratıcı ve özgün estetiğin hemen arkasından gelerek, ikonik tasarımların farklı ve yenilikçi çözümler sunma yeteneğiyle ilişkilendirildiğini gösterir. Tasarımın kendine özgü olması ve yaratıcı biçimde sunulması, ikonik için büyük önem taşır. Farklı ve çağdaş ise tasarımın diğerlerinden ayrılmasını ve zamanın ruhuna uygun olmasını ifade eder. Tasarımlar, çağdaş bir perspektiften bakıldığında hem yenilikçi hem de zamana uygun olmalıdır, bu da ikonikle güçlü bir bağ kurar. Daha düşük oranlara sahip olan popüler, çok yönlü, metaforik, sürekli ve anıtsal gibi kavramlar, estetik ve yaratıcılık kadar ön planda olmasa da ikoniğe katkı sağlayan önemli unsurlar olarak gözlemlenmektedir. Bu sıralamada, ikonik tasarımda görsel güzellik, sıra dışı ve ilham verici olmak gibi niteliklerin öne çıktığı anlaşılrken, diğer kavramların da tasarıma derinlik ve uzun ömür kattığını ifade etmektedir.

Tablo 19'a göre sandalyelerin ikoniği temsil eden kavramları ve bu kavramları karşılayan tasarım elemanları ile ilişkisi ele alındığında her tasarım elemanının en yüksek derecede ilişki kurduğu kavram belirlenmiştir. Her sandalye için belirlenen kavram- tasarım elemanı ilişkisi Şekil 19-26'da ifade edilmiştir. Bu ifadeler sonucunda sandalyelerin tasarım elemanları ile karşıladığı ve karşılamadığı kavramlar belirlenmiş ve tasarım elemanları tarafından karşılanan kavramlardaki yoğunluk incelenmiştir (Şekil 27). En yüksek yoğunlukta karşılık bulan kavramın "estetik" olduğu, en düşük yoğunlukta karşılık bulan kavramın ise "anıtsal" olduğu gözlemlenmiştir. Bu yoğunluk aynı zamanda kavramların tasarım elemanları üzerinden ikoniği temsil etme derecelerini göstermektedir.

İkonik sandalyelerin kavram ve tasarım elemanları açısından ilişkisi her bir sandalye için Şekil 19-26' da ayrı ayrı analiz edilmiştir. Tasarım elemanlarının karşıladığı kavramlar farklı renklerdeki ok işaretleri ile ifade edilmiştir. Sandalyelerde tasarım elemanları tarafından karşılık bulan kavramların altı çizili hale getirilmiştir. Şekil 27'de ise her sandalye için tasarım elemanları tarafından karşılanan kavramlardaki yoğunluk işaretler üst üste getirilerek ortaya koyulmuştur.

- Barcelona Chair Kavram-Tasarım Elemanı İlişkisi

Barcelona Chair çalışma grubunu oluşturan sandalyeler arasından en sık (39 kez) ikonik olarak nitelendirilmiş olup ilk sıradaki sandalye olmuştur. Barcelona Chair için kavram-tasarım elemanı ilişkisi Şekil 19'da gösterilmiştir.

Şekil 19. Barcelona Chair kavram-tasarım elemanı ilişkisi

Bu ilişkiye göre Barcelona Chair'in ikoniği temsil eden 10 kavramdan 8'ini tasarım elemanları ile karşıladığını söylemek mümkündür. Yalnızca yaratıcı ve çok yönlü kavramları ile ilişkilendirilen tasarım elemanı olmadığı gözlemlenmiştir. Barcelona Chair'in ikoniği temsil eden kavramlardan temsil derecesi en yüksek olan özgün kavramını yapım tekniği ile karşıladığını söylemek mümkündür. Özgünlük kavramının yapım tekniği ile karşılanması, bu sandalyenin üretim sürecinin özgün olduğunu ve diğer mobilya tasarımlarından farklılaşmasını sağladığını ifade eder. Ludwig Mies van der Rohe'nin tasarladığı bu sandalye, klasik bükme veya standart ahşap montaj teknikleri yerine, metal ve deri gibi malzemelerin ileri düzeyde işlenmesini içerir. Yapım tekniğinin özgünlük ile bağdaştırılması, tasarım dünyasında onu yenilikçi ve ilham verici bir konuma taşır.

İşlevin sürekli kavramını karşılaması, Barcelona Chair'in zamana meydan okuyan, kalıcı bir işlevsellik sunduğunu gösterir. Bu sandalye, tasarlandığı dönemde olduğu kadar günümüzde de kullanılabilir ve değerini koruyan bir tasarımdır. Sürekli işlevselliğe sahip olmasını ve farklı dönemlerin dekoratif anlayışlarına uyum sağlamasını ve ihtiyaçlarını karşılamasını mümkün kılar.

Formun estetik kavramını karşılaması, Barcelona Chair'in yalnızca oturma amacıyla değil, aynı zamanda görsel bir estetik sunmak amacıyla da tasarlandığını gösterir. İkonik ve dengeli formu, minimalist ve modern estetikle uyum içindedir. Sandalye, sadece kullanımı değil, görsel çekiciliğiyle de mekânlara değer katan bir tasarım objesi olarak öne çıkar.

Hareket kabiliyeti ve malzemenin çağdaş kavramını karşılaması, Barcelona Chair'in modern yaşam tarzına uyum sağladığını ve dönemin ötesine geçerek günümüz çağdaş

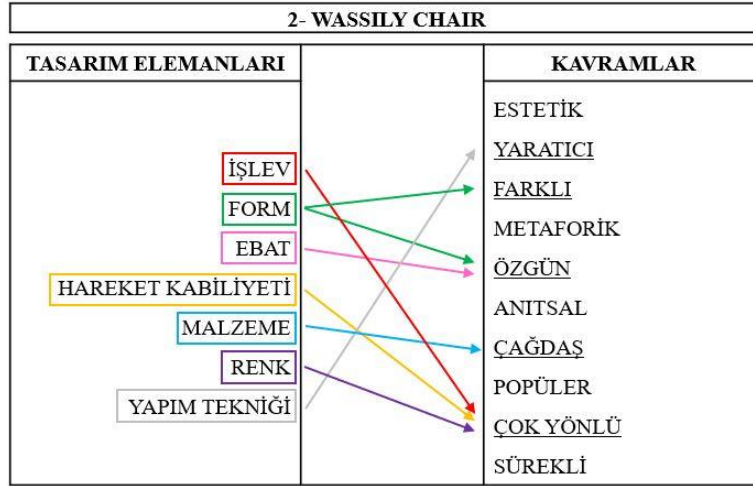
dekorasyon anlayışına da hitap ettiğini ifade eder. Hareket kabiliyeti, modern kullanıcıların rahatlıkla etkileşimde bulunabilmesi için çağdaş bir özellik katarken, malzeme seçimi de günümüz standartlarına uygun, kaliteli ve estetik açıdan tatmin edici bir görünüm sunar.

Rengin popüler kavramını karşılaması, Barcelona Chair'in geniş bir kitle tarafından beğenilmesini ve farklı ortamlarda kendine yer bulabilmesini sağlar. Seçilen renklerle farklı dekoratif stillerle uyum sağlar ve popüler bir seçenek olarak öne çıkar.

Her tasarım elemanı yalnızca 1 kavramı karşılayorken ebat tasarım elemanı farklı, metaforik ve anıtsal olmak üzere 3 farklı kavramı karşılamaktadır. Bu durum, Barcelona Chair'in fiziksel boyutlarının çok katmanlı bir anlam taşıdığını ifade eder. Farklı kavramını karşılaması, onu diğer koltuklardan ayrılan bir tasarım haline getirirken; anıtsal kavramını karşılaması, onun mekânda güçlü bir varlık göstermesine olanak tanır. Metaforik anlamda ise Barcelona Chair, modernizmin ve lüksün simgesi olarak kabul edilir ve tasarım dünyasında bir statü sembolü haline gelir.

- Wassily Chair Kavram-Tasarım Elemanı İlişkisi

Wassily Chair çalışma grubunu oluşturan sandalyeler arasından (34 kez) ikonik olarak nitelendirilen ikinci sıradaki sandalye olmuştur. Wassily Chair için kavram-tasarım elemanı ilişkisi Şekil 20'de gösterilmiştir.

Şekil 20. Wassily Chair kavram-tasarım elemanı ilişkisi

Bu ilişkiye göre Marcel Breuer tarafından tasarlanan Wassily Chair'in ikonikliği temsil eden 10 kavramdan 5'ini tasarım elemanları ile karşıladığını söylemek mümkündür. Estetik, metaforik, anıtsal, popüler ve sürekli kavramlarıyla ilişkilendirilen bir tasarım elemanı

bulunmamakla beraber yaratıcı, farklı, özgün, çağdaş ve çok yönlü kavramlarının en az bir tasarım elemanı ile eşleştirildiğini söylemek mümkündür. Wassily Chair'in ikoniği temsil eden kavramlardan temsil derecesi en yüksek olan özgün kavramını form ve ebat tasarım elemanları ile karşıladığını söylemek mümkündür.

Özgünlük kavramının form ve ebat tasarım elemanları ile karşılanması, Wassily Chair'in yapısal olarak özel ve ilham verici bir tasarım sunduğunu gösterir. Wassily Chair, çelik boru kullanılarak yapılmış ilk mobilya parçalarından biridir. Bu özgün yapı, form ve ebat açısından onu benzersiz kılar. Koltuğun sade ve açık formu, yapısal yenilikçiliği yansıtmaktadır. Formun aynı zamanda farklı kavramını da karşılaması, Wassily Chair'in tasarımda alışılmış kalıpların dışına çıktığını ve diğer sandalyelerden belirgin bir şekilde ayrıldığını gösterir. Sandalyenin açık ve minimal formu, dönemin ağır ve detaylı mobilya tasarımlarından oldukça farklıdır. Bu farklılık onu geleneksel mobilyalardan ayırarak modernizmin simgelerinden biri haline getirir.

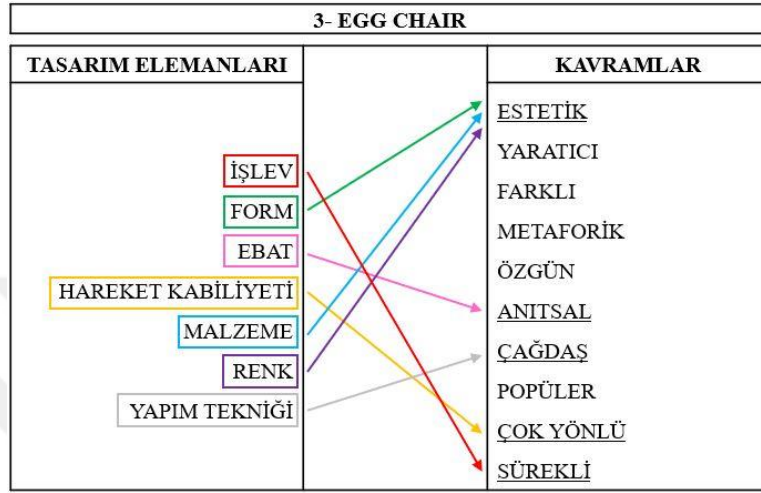
İşlev, hareket kabiliyeti ve rengin çok yönlü kavramını karşılaması, Wassily Chair'in farklı kullanım alanlarına uyum sağladığını ve çok yönlü bir yapıya sahip olduğunu gösterir. İşlevsel olarak sandalyenin çeşitli dekorasyon tarzlarına ve mekânlara kolayca entegre edilebilmesini sağlar. Aynı zamanda, çelik borulardan yapılmış hafif yapısı, taşınabilirlik ve esneklik kazandırarak hareket kabiliyetini artırır. Renk seçenekleri de kullanıcıların bu sandalyeyi farklı dekorasyon stilleriyle uyumlu hale getirmesine olanak tanır, bu da Wassily Chair'in çok yönlülüğünü destekleyen bir başka unsurdur.

Malzemenin çağdaş kavramını karşılaması, Wassily Chair'in modern malzemeler kullanarak yenilikçi bir yaklaşımı benimsediğini gösterir. Marcel Breuer, bu sandalyeyi tasarlarken çelik boru gibi o dönemde mobilya üretiminde nadiren kullanılan malzemeleri tercih etmiştir. Çelik boruların kullanımı, sandalyeye dayanıklılık ve hafiflik kazandırmış, aynı zamanda modern ve çağdaş bir görünüm yaratmıştır. Malzemenin çağdaşlık kavramını karşılaması, Wassily Chair'in dönemin ilerici tasarım anlayışına uygun olarak üretildiğini gösterir.

Yapım tekniğinin yaratıcı kavramını karşılaması, Wassily Chair'in tasarım sürecinde beklenmedik yöntemlerin kullanıldığını ifade eder. Marcel Breuer, bu sandalyeyi yaratırken çelik boruların bükülmesi ve monte edilmesi gibi yaratıcı yapım tekniklerinden faydalanmıştır. Yapım tekniğinin yaratıcı kavramı ile ilişkilendirilmesi, Wassily Chair'in Bauhaus'un deneysel ruhunu yansıttığını gösterir.

- Egg Chair Kavram-Tasarım Elemanı İlişkisi

Egg Chair çalışma grubunu oluşturan sandalyeler arasından (23 kez) ikonik olarak nitelendirilen üçüncü sıradaki sandalye olmuştur. Egg Chair için kavram-tasarım elemanı ilişkisi Şekil 21’de gösterilmiştir.

Şekil 21. Egg Chair kavram-tasarım elemanı ilişkisi

Bu ilişkiye göre Arne Jacobsen tarafından tasarlanan Egg Chair’ın ikoniği temsil eden 10 kavramdan 5’ini tasarım elemanları ile karşıladığını söylemek mümkündür. Yaratıcı, farklı, metaforik, özgün ve popüler kavramlarıyla ilişkilendirilen bir tasarım elemanı bulunmamakla beraber estetik, anıtsal, çağdaş, çok yönlü ve sürekli kavramlarının en az bir tasarım elemanı ile eşleştirildiğini söylemek mümkündür. Egg Chair ikoniği temsil eden kavramlardan temsil derecesi en yüksek olan özgün kavramını karşılamamıştır. Kavramlar yalnızca 1 tasarım elemanı tarafından karşılanıyorken estetik kavramı form, malzeme ve renk olarak 3 farklı tasarım elemanı tarafından karşılanmaktadır. İşlev sürekli kavramını, ebat anıtsal kavramını, hareket kabiliyeti çok yönlü kavramını ve yapım tekniği çağdaş kavramını karşılamaktadır.

Özgün kavramının karşılanmaması, Egg Chair’in kendini özgünlükten çok estetik, ve yapısal etkileycilikle öne çıkaran bir tasarım olduğunu ifade eder. Egg Chair, yenilikçi bir tasarım olmakla birlikte, asıl vurgu estetik ve çağdaş özelliklere yönelmiştir. Bu durum, sandalyenin daha geniş kitleler tarafından kabul görmesini sağlayarak ikonik statüsünü pekiştirir; ancak özgünlük açısından diğer bazı modern ikonik tasarımlardan daha farklı bir yerde durduğunu gösterir.

Form, malzeme ve rengin estetik kavramını karşılaması, Egg Chair'in tasarımında estetiğin çok boyutlu bir görsel çekiciliğe sahip olduğunu, yalnızca tek bir açıdan değil, form, malzeme ve renk gibi unsurlarla da estetik bir bütünlük sunduğunu gösterir. Formunun organik ve yuvarlak hatları, malzemenin dokusu ve renk seçeneklerinin uyumu, sandalyenin yalnızca oturma deneyimini değil, aynı zamanda görsel bir zenginliği de sunduğunu belirtmektedir.

İşlevin sürekli kavramını karşılaması, Egg Chair'in uzun vadeli kullanım için tasarlanmış olduğunu gösterir. Sandalye, sadece belirli bir döneme veya dekorasyon tarzına hitap etmekle kalmaz; kalıcı bir işlevsellik sunar. Sürekli kavramının işlev ile bağdaştırılması, Egg Chair'in sadece estetik bir obje değil, ergonomisi ile aynı zamanda kullanıcı odaklı bir tasarım olduğunu kanıtlar.

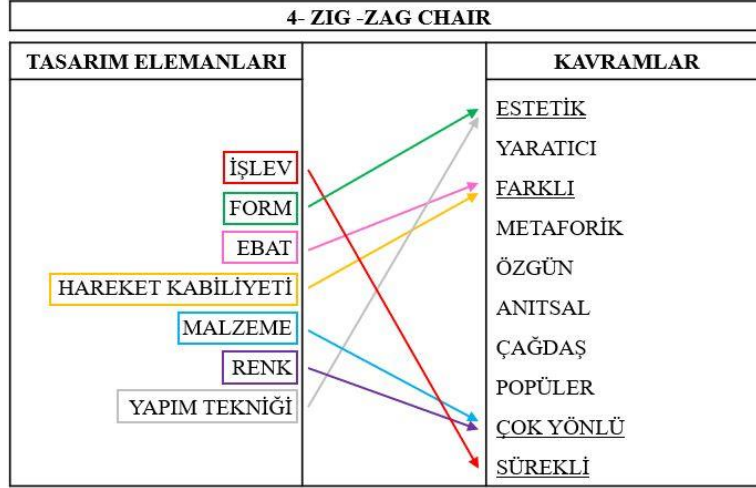
Ebatın anıtsal kavramını karşılaması, Egg Chair'in fiziksel varlığının etkileyiciliğini ve görkemini vurgular. Mekânda dikkat çeken bir odak noktası olmasını sağlar ve bu da onu bulunduğu ortama güçlü bir karakter katan bir mobilya haline getirir.

Hareket kabiliyetinin çok yönlü kavramını karşılaması, Egg Chair'in esnek ve kullanıcıya adapte olabilen bir tasarım olduğunu gösterir. Koltuğun dönebilen yapısı, kullanıcıya oturduğu alanı rahatça gözlemleme imkanı sunarak farklı pozisyonlarda kullanım kolaylığı sağlar.

Yapım tekniğinin çağdaş kavramını karşılaması, Egg Chair'in üretim sürecinde modern ve yenilikçi teknolojilerin kullanıldığını gösterir. Arne Jacobsen, bu sandalyeyi üretirken o dönemin gelişmiş döküm tekniklerinden ve modern malzemelerden faydalanmıştır. Yapım tekniğinin çağdaş kavramıyla ilişkilendirilmesi, Egg Chair'in modern tasarım anlayışına uygun olarak günümüze kadar etkisini sürdüren bir parça olmasını sağlar.

- Zig-Zag Chair Kavram-Tasarım Elemanı İlişkisi

Zig-Zag Chair çalışma grubunu oluşturan sandalyeler arasından (18 kez) ikonik olarak nitelendirilen dördüncü sıradaki sandalye olmuştur. Zig-Zag Chair için kavram-tasarım elemanı ilişkisi Şekil 22'de gösterilmiştir.

Şekil 22. Zig-Zag Chair kavram-tasarım elemanı ilişkisi

Bu ilişkiye göre Gerrit Rietveld tarafından tasarlanan Zig-Zag Chair'in ikoniği temsil eden 10 kavramdan 4'ünü tasarım elemanları ile karşıladığını söylemek mümkündür. Bu sandalyenin ikonik bir mobilya olarak kabul edilmesine rağmen sınırlı sayıda kavramsal öğeyle ilişkili olduğunu gösterir. Estetik, farklı, çok yönlü ve sürekli kavramlarının en az bir tasarım elemanı ile eşleştirildiğini söylemek mümkündür. Zig-Zag Chair'in ikoniği temsil eden kavramlardan temsil derecesi en yüksek olan özgün kavramını tasarım elemanları ile karşılamadığı gözlemlenmiştir.

Özgün kavramının tasarım elemanları ile karşılanmaması, Zig-Zag Chair'in kendine özgü bir tasarım olmasına rağmen, asıl gücünü farklı ve estetik gibi diğer kavramlardan aldığına işaret eder. Bu sandalye, üretim yöntemleri ve kullanılan malzemeler açısından özgün bir çözüm getirse de, tasarımının özgünlük yerine estetik değerlerle vurgulandığını gösterir. Sandalyenin özgünlük açısından diğer modernist ikonik parçalardan ayrıştığını ve daha çok işlevsel sadeliğe odaklandığını söyleyebiliriz.

İşlevin sürekli kavramını karşılaması, Zig-Zag Chair'in uzun vadeli kullanım açısından zamansız bir işlevsellik sunması, Zig-Zag Chair'in modern mobilya dünyasında kalıcı bir yere sahip olmasını sağlamıştır. Bu sandalye, fonksiyonel olarak minimalist bir anlayışı benimser ve sürekli kullanıma uygun bir yapı sergiler.

Form ve yapım tekniğinin estetik kavramını karşılaması, Zig-Zag Chair'in yalnızca işlevsel bir obje olarak değil, aynı zamanda sanatsal bir eser olarak değerlendirilebileceğini gösterir. Sandalyenin formu, sert açılar ve minimal çizgilerle dikkat çeker; geleneksel

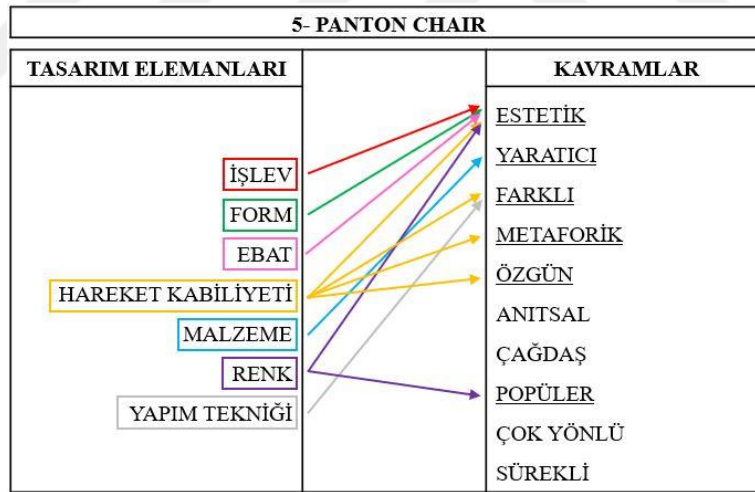
sandalye formlarından uzaklaşarak modernist bir ifade yaratır. Yapım tekniği ise, karmaşık bir yapıyı sade bir şekilde ortaya koyma başarısını yansıtır.

Ebat ve hareket kabiliyetinin farklı kavramını karşılaması, Zig-Zag Chair'in alışılmış sandalye boyutlarından ve hareket kabiliyetlerinden ayrıldığını gösterir. Sandalyenin alışılmadık açılarla oluşturulmuş formu ve özgün boyutları, onun tasarımda yenilikçi ve cesur bir çözüm olarak kabul edilmesini sağlar.

Malzeme ve rengin çok yönlü kavramını karşılaması, Zig-Zag Chair'in farklı mekânlara ve dekorasyon tarzlarına rahatça adapte edilebileceğini gösterir. Bu çok yönlülük, Zig-Zag Chair'in sadece modernist tasarımlarla sınırlı kalmayıp, daha geniş bir kullanım alanına hitap etmesine katkıda bulunur.

- Panton Chair Kavram-Tasarım Elemanı İlişkisi

Panton Chair çalışma grubunu oluşturan sandalyeler arasından (16 kez) ikonik olarak nitelendirilen beşinci sıradaki sandalye olmuştur. Panton Chair için kavram-tasarım elemanı ilişkisi Şekil 23'te gösterilmiştir.

Şekil 23. Panton Chair kavram-tasarım elemanı ilişkisi

Bu ilişkiye göre Verner Panton tarafından tasarlanan Panton Chair'in ikoniği temsil eden 10 kavramdan 6'sını tasarım elemanları ile karşıladığını söylemek mümkündür. Anıtsal, çağdaş, çok yönlü ve sürekli kavramları ile ilişkilendirilen tasarım elemanı olmadığı gözlemlenmiştir. Panton Chair'in ikoniği temsil eden kavramlardan temsil derecesi en yüksek olan özgün kavramını hareket kabiliyeti ile karşıladığını söylemek mümkündür. Özgünlük kavramının hareket kabiliyeti ile karşılanması, Panton Chair'in sıra dışı yapısı ve

akıcı formuyla kullanıcıya yeni bir deneyim sunduğunu gösterir. Sandalyenin eğrisel, tek parça yapısı, ona özgün bir hareket kabiliyeti sağlar. Bu hareket kabiliyeti, kullanıcının sandalye ile daha etkileşimli bir deneyim yaşamasına olanak tanır. Panton Chair'in eğrisel formu, kullanıcının bedenini sararak konforlu bir oturma sunarken, aynı zamanda hareket akışını sağlayan bir estetik yapı sergiler. Özgünlük kavramının hareket kabiliyeti ile karşılanması, sandalyenin klasik oturma mobilyalarından tamamen ayrılarak hem işlevsel hem de görsel açıdan benzersiz bir deneyim sunduğunu ifade eder.

İşlev, form, ebat, hareket kabiliyeti ve renk gibi birden fazla tasarım elemanının estetik kavramını karşılaması, Panton Chair'in her açıdan estetik bir bütünlük sunduğunu gösterir. Sandalyenin yalnızca görünümü değil, boyutları, işlevselliği, akıcı hareket kabiliyeti ve renk seçimi de estetik bütünlüğü destekler. Formunun yumuşak eğrileri, rengin seçimi ve kullanıcının bedeniyle uyum sağlayan yapısı, Panton Chair'i sadece bir oturma aracı değil, mekânda dikkat çeken bir sanat eseri haline getirir. Estetik kavramının bu kadar çok boyutlu olması, tasarımın her yönünün özenle düşünülerek bir bütün halinde ele alındığını ifade eder.

Hareket kabiliyetinin aynı zamanda farklı, metaforik ve özgün kavramlarını karşılaması, Panton Chair'in yalnızca estetik değil, simgesel ve yenilikçi bir anlam taşıdığını da gösterir. Bu farklılık, geleneksel sandalye formlarından ayrılarak, kullanıcının bedenini saran bir deneyim sunar. Aynı zamanda, hareket kabiliyetiyle metaforik bir kavramı da yansıtır; kullanıcıyı adeta bir koza gibi sararak ona kişisel ve konforlu bir alan sağlar. Bu metaforik etki, Panton Chair'in kullanıcıya fiziksel bir deneyimin ötesinde, psikolojik bir konfor ve güven hissi sunmasına olanak tanır.

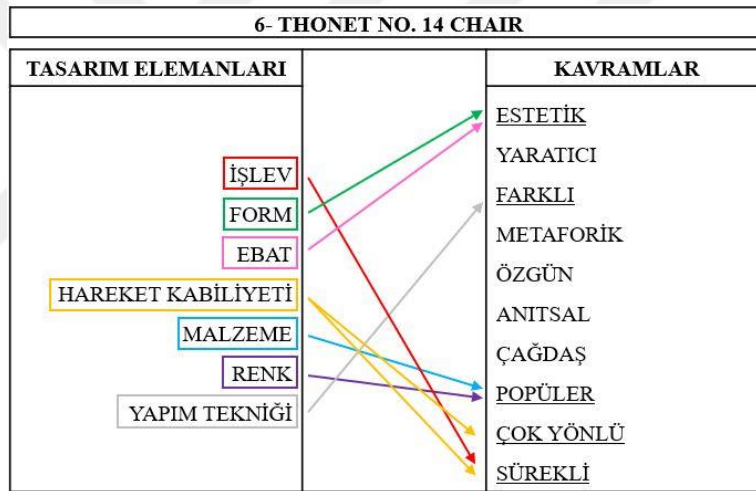
Malzemenin yaratıcı kavramını karşılaması, Panton Chair'in üretiminde kullanılan yenilikçi materyallerin önemini ortaya koyar. Verner Panton, bu sandalyeyi üretirken plastik gibi o dönemde nadiren kullanılan malzemeleri tercih etmiş ve böylece tek parça halinde üretilen ilk plastik sandalyelerden birini ortaya çıkarmıştır. Bu yaratıcı malzeme seçimi, sandalyeye hafiflik, dayanıklılık ve akıcılık kazandırmıştır. Aynı zamanda, plastik malzemenin esnekliği, sandalyenin kıvrımlı formunu ve hareket kabiliyetini desteklemiştir.

Rengin estetiğin yanı sıra popüler kavramını karşılaması, Panton Chair'in geniş bir kitle tarafından beğenilmesini ve çok sayıda mekânda tercih edilmesini sağlar. Sandalyenin renk seçenekleri, kullanıcıya farklı dekorasyon stilleriyle uyum sağlama imkanı sunar. Renklerin dikkat çekici ve göz alıcı olması, Panton Chair'i popüler bir mobilya parçası haline getirir.

Yapım tekniğinin farklı kavramını karşılaması, Panton Chair'in üretim sürecindeki alışılmadık yaklaşımını yansıtır. Bu sandalye, tek bir kalıpta üretilen ilk plastik sandalyelerden biri olarak, yapım sürecinde geleneksel mobilya üretim tekniklerinden ayrılır. Tek kalıpla üretilmiş olması, üretim sürecini hızlandırmakla kalmaz, aynı zamanda sandalyeye kesintisiz, akıcı bir form kazandırır. Yapım tekniğinin farklılıkla ilişkilendirilmesi, Panton Chair'in üretim aşamasında bile yenilikçi ve modernist bir ruh taşıdığını, tasarım dünyasında fark yarattığını gösterir.

- Thonet No. 14 Chair Kavram-Tasarım Elemanı İlişkisi

Thonet No. 14 Chair çalışma grubunu oluşturan sandalyeler arasından (15 kez) ikonik olarak nitelendirilen altıncı sıradaki sandalye olmuştur. Thonet No. 14 Chair için kavram-tasarım elemanı ilişkisi Şekil 24'te gösterilmiştir.

Şekil 24. Thonet No. 14 Chair kavram-tasarım elemanı ilişkisi

Bu ilişkiye göre Michael Thonet tarafından tasarlanan Thonet No. 14 Chair'in ikoniği temsil eden 10 kavramda 5'ini tasarım elemanları ile karşıladığını söylemek mümkündür. Yaratıcı, metaforik, özgün, anıtsal ve çağdaş kavramları ile ilişkilendirilen tasarım elemanı olmadığı gözlemlenmiştir. Thonet No. 14'ün ikoniği temsil eden kavramlardan temsil derecesi en yüksek olan özgün kavramını herhangi bir tasarım elemanı ile karşılamadığını söylemek mümkündür. Özgün kavramının herhangi bir tasarım elemanı ile karşılanmaması, Thonet No. 14'ün minimalist ve basit bir tasarıma sahip olmasına rağmen, kendine özgü yapım teknikleri ve sağlam yapısıyla kalıcı bir yer edinmiştir. Özgünlüğün tasarımın ana

vurgusu olmaması, Thonet No. 14'ün yenilikçiliğe değil, daha çok zamansız ve işlevsel bir tasarım olmaya yönelik bir mobilya olarak kabul edilmesini sağlamıştır.

Form ve ebatın estetik kavramını karşılaması, Thonet No. 14'ün sade, akıcı ve dengeli formunun estetik bir çekicilik sunduğunu ifade eder. Sandalyenin yuvarlak hatları, ince ve zarif yapısıyla mekânda estetik bir bütünlük sağlar. Bu estetik, sandalyeyi gereksiz detaylardan arındırılmış, her türlü iç mekânla uyum sağlayabilecek bir tasarım haline getirir.

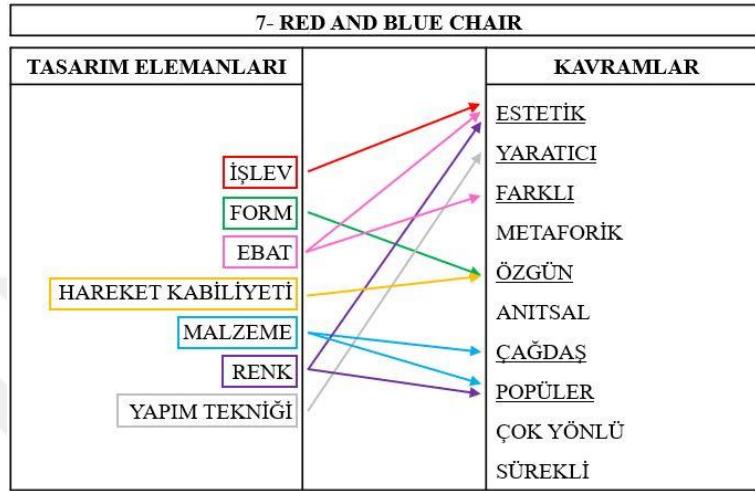
Hareket kabiliyetinin çok yönlü ve sürekli kavramlarını karşılaması, Thonet No. 14'ün farklı mekânlarda ve kullanım alanlarında rahatlıkla yer bulabilen esnek bir tasarım olduğunu gösterir. Çok yönlülük, Thonet No. 14'ün çeşitli mekânlara kolayca adapte olmasını sağlarken, sürekli kavramıyla bağlantısı ise onun dayanıklı yapısını ve uzun ömürlü kullanımını vurgular. Hareket kabiliyetinin yanı sıra işlev tasarım elemanının da sürekli kavramını karşılaması, Thonet No. 14'ün işlevselliği ile uzun ömürlü bir tasarım olarak kabul gördüğünü ifade etmektedir. Sandalye, işlevselliği açısından evrensel bir çekiciliğe sahiptir; basit ama rahat yapısı sayesinde her yaş grubuna hitap eder ve farklı ihtiyaçlara uygun olarak kullanılabilirdiğini söylemek mümkündür.

Malzeme ve rengin popüler kavramını karşılaması, Thonet No. 14'ün geniş bir kitle tarafından beğenilmesine ve çok sayıda mekânda tercih edilmesine zemin hazırlamıştır. Sandalyede kullanılan ahşap malzeme, doğal bir doku ve sıcak bir atmosfer yaratarak hem görsel hem de duyuşsal açıdan kullanıcı üzerinde güçlü bir etki bırakır, renk seçeneklerinin çeşitliliği, Thonet No. 14'ün mekâna göre özelleştirilebilmesini ve farklı estetik yaklaşımlarla uyum içinde kullanılabilmesini mümkün kılmıştır. İlk olarak Viyana kafelerinde kullanılarak popülerite kazanan bu sandalye, hem kamusal hem de özel alanlarda tercih edilen klasikleşmiş bir tasarım ögesi olarak geniş bir kullanım alanına yayılmıştır. Avrupa'dan dünya geneline yayılarak, Thonet No. 14'ü uluslararası alanda tanınan ve kabul gören popüler bir sandalye haline getirmiştir.

Yapım tekniğinin farklı kavramını karşılaması, Thonet No. 14'ün üretim sürecindeki özgün yaklaşımı ve teknik yenilikleri yansıtır. Bu sandalye, Michael Thonet tarafından geliştirilen ve ahşabın buharla bükülmesini içeren teknikle üretilmiştir. Bu yapım tekniği, o dönemde mobilya üretiminde çığır açan bir yenilik olup sandalyeye dayanıklılık, hafiflik ve seri üretim avantajları kazandırmıştır. Farklı yapım tekniği sayesinde, Thonet No. 14, tasarım tarihinde öne çıkan bir inovasyon olarak kabul edilmiştir. Bu teknik, sandalyeyi geleneksel üretim yöntemlerinden ayırarak modern mobilya endüstrisinin temel taşlarından biri haline getirmiştir.

- Red and Blue Chair Kavram-Tasarım Elemanı İlişkisi

Red and Blue Chair çalışma grubunu oluşturan sandalyeler arasından (11 kez) ikonik olarak nitelendirilen yedinci sıradaki sandalye olmuştur. Red and Blue Chair için kavram-tasarım elemanı ilişkisi Şekil 25'te gösterilmiştir.

Şekil 25. Red and Blue Chair kavram-tasarım elemanı ilişkisi

Bu ilişkiye göre Gerrit Rietveld tarafından tasarlanan Red and Blue Chair'in ikonikliği temsil eden 10 kavramdan 6'sını tasarım elemanları ile karşıladığını söylemek mümkündür. Metaforik, anıtsal ve çok yönlü ve sürekli kavramları ile ilişkilendirilen tasarım elemanı olmadığı gözlemlenmiştir. Red and Blue Chair'in ikonikliği temsil eden kavramlardan temsil derecesi en yüksek olan özgün kavramının form ve hareket kabiliyeti tasarım elemanları ile karşılandığını söylemek mümkündür. Özgün kavramının form ve hareket kabiliyeti tasarım elemanları ile karşılanması, Red and Blue Chair'in geometrik yapısı ve açık hatlarla oluşturulmuş formu, mobilya tasarımında alışılmış kalıpların ötesine geçmiş olduğunu gösterir niteliktedir. Bu sandalye, geleneksel oturma mobilyalarından farklı bir görünüme sahiptir; ahşap çubuk ve levhalardan oluşan açık kompozisyonu, bir yapı iskelesini andırır. Hareket kabiliyetinin özgün kavramını karşılaması, sandalyenin dinamik bir kompozisyon sunduğunu ve modern sanatın işlevselliği yeniden tanımlama çabasının bir örneği olduğunu gösterir.

İşlev, ebat ve renk tasarım elemanlarının estetik kavramını karşılaması, Red and Blue Chair'in yalnızca oturma amaçlı değil, her yönüyle estetik bir bütünlük içinde görsel bir sanat eseri olarak düşünüldüğünü ifade eder. Sandalyenin işlevselliği, basit bir oturma

amacının ötesine geçerek bir sanat eserine dönüşür; bu, Rietveld'in sadeliği ve saflığı vurgulayan minimalist anlayışının bir yansımasıdır. Ebat, sandalye için sade ve simetrik bir oran sunarken, renklerin mavi, kırmızı ve sarı gibi temel tonlardan oluşması, De Stijl hareketinin sanatsal felsefesini estetik bir yapı içinde ifade eder. Bu estetik uyum, sandalyenin görsel etkisini artırır ve onu iç mekânlarda sanatsal bir odak noktası haline getirir.

Ebatın aynı zamanda farklı kavramını karşılaması, Red and Blue Chair'in özgün bir yapı sunarak diğer mobilyalardan ayrıldığını gösterir. Boyutları, geleneksel sandalyelerden oldukça farklı bir deneyim sunar; alışılmış koltuk formunun dışına çıkarak dik ve keskin bir yapıdadır.

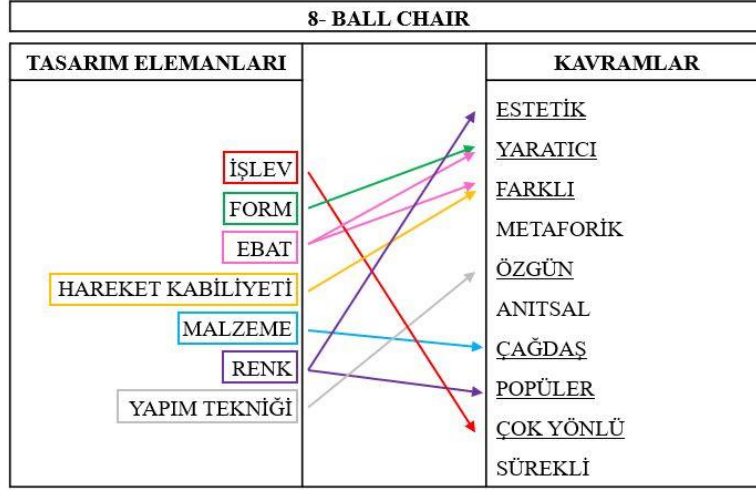
Rengin estetiğin yanı sıra popüler kavramını karşılaması, Red and Blue Chair'in geniş bir kitle tarafından tanınmasını ve sanatsal bir ikon olarak popülerleşmesini sağlamıştır. Mavi, kırmızı ve sarı gibi temel renklerin kullanımı, sadece görsel bir uyum sağlamakla kalmaz, aynı zamanda De Stijl hareketinin renk teorisini yansıtarak sanatsal bir değeri popüler kılar.

Malzemenin popüler ve çağdaş kavramlarını karşılaması, Red and Blue Chair'in o dönemde yeni kabul edilen materyallerin kullanımıyla, modernist bir anlayışla tasarlandığını gösterir. Ahşap kullanımı, sanatsal bir ifade biçimine dönüştürülerek çağdaş bir yaklaşımla yorumlanmıştır. Bu malzeme seçimi, mobilyanın geniş kitlelere ulaşmasını sağlayarak onu popüler bir tasarım ikonu haline getirmiştir. Ahşap malzemenin temel ve işlenmiş bir formda kullanılması, onu her dönemde kullanılabilecek iç mekânlara uygun hale getirir ve çağdaş kavramı ile ilişkilendirilmesini destekler.

Yapım tekniğinin yaratıcı kavramını karşılaması, Red and Blue Chair'in üretiminde kullanılan montaj teknikleri, parçaların bir araya getirilme şekli ve keskin geçişlerle oluşturulmuş yapısı, onu geleneksel mobilya yapım süreçlerinden ayırır. Yaratıcı yapım tekniği, Red and Blue Chair'in özgünlüğünü ve sanatsal etkisini pekiştirir. Bu yaratıcı teknik, mobilya tasarımında yeni bir düşünme biçimi yaratmıştır.

- Ball Chair Kavram-Tasarım Elemanı İlişkisi

Ball Chair çalışma grubunu oluşturan sandalyeler arasından (10 kez) ikonik olarak nitelendirilen sekizinci sıradaki sandalye olmuştur. Ball Chair için kavram-tasarım elemanı ilişkisi Şekil 26'da gösterilmiştir.

Şekil 26. Ball Chair kavram-tasarım elemanı ilişkisi

Bu ilişkiye göre Eero Aarnio tarafından tasarlanan Ball Chair'in ikonîği temsil eden 10 kavramdan 7'sini tasarım elemanları ile karşıladığını söylemek mümkündür. Yalnızca metaforik, anıtsal ve sürekli kavramları herhangi bir tasarım elemanı ile karşılanmamıştır. Ball Chair'in ikonîği temsil eden kavramlardan temsil derecesi en yüksek olan özgün kavramının yapım tekniği tasarım elemanı ile karşılandığını söylemek mümkündür. Özgünlük kavramının yapım tekniği ile karşılanması, Ball Chair'in üretim sürecinde dönemin geleneksel mobilya yapım tekniklerinden ayrılan yenilikçi ve öncü bir yaklaşımla yaratıldığını göstermektedir. Eero Aarnio, Ball Chair'i tasarlarken fiberglass gibi dönemin modern materyallerini kullanarak tek parça bir yapı oluşturmayı tercih etmiştir. Bu yapı, mobilya tasarımında alışılmışın dışında bir deneyim sunarken, aynı zamanda kullanıcıya özel ve korunaklı bir alan sağlar. Özgünlük kavramının yapım tekniğiyle ilişkilendirilmesi, Ball Chair'in yalnızca üretim sürecinde değil, aynı zamanda sunduğu deneyim açısından da yenilikçi olduğunu ve ikonikliğini bu özgünlük üzerinden inşa ettiğini göstermektedir.

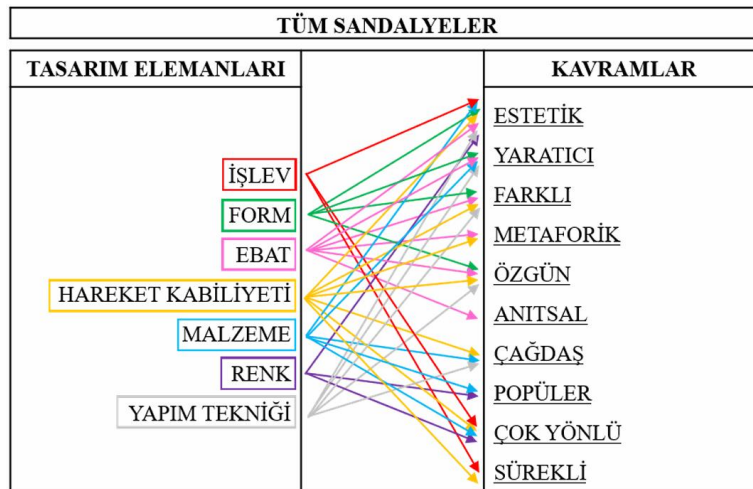
İşlevin çok yönlü kavramıyla ilişkilendirilmesi, Ball Chair'in esnek ve çeşitli ortamlarda kullanım imkanı sunan bir tasarım olduğunu vurgular. Sandalyenin küresel yapısı, kullanıcıya yalnızca oturma işlevinin ötesinde bir konfor alanı yaratarak mekânda kişisel bir sığınak işlevi görür. Bu yönüyle Ball Chair, oturma deneyimine mahremiyet ve konfor boyutları ekleyerek bekleme alanlarından özel mekânlara kadar farklı bağlamlarda kullanılmaya elverişlidir. Sandalyenin çok yönlü olması, modern iç mekânlarda çok amaçlı bir parça olarak değerlendirilmesine ve aynı zamanda bir odak noktası olarak konumlandırılmasına olanak tanımaktadır.

Form ve ebat tasarım elemanlarının yaratıcı kavramıyla ilişkilendirilmesi, Ball Chair'in formunun ve ölçeğinin geleneksel sandalye kavramından tamamen ayrıştığını gösterir. Bu sandalye, yuvarlak ve büyük yapısı sayesinde kullanıcıya kapsayıcı bir deneyim sunar ve onu dış dünyadan kısmen izole eder. Ebatın yaratıcı kavramla ilişkilendirilmesi, sandalyenin alışılmış sandalye formlarını yeniden yorumlayarak, oturma deneyimini yeniden tanımladığını göstermektedir.

Ebatın aynı zamanda farklı kavramını karşılaması ve hareket kabiliyeti ile birlikte değerlendirilmesi, sandalyenin büyük, küresel yapısı, kullanıcının kendine ait bir alanda olduğunu hissetmesini sağlarken, dönebilir yapısı mekânda esneklik sunar. Bu durum, Ball Chair'in bir mobilya parçasının ötesinde mekânda kendine özgü bir varlık yarattığını ve kullanıcıya çevresini keşfetme imkanı sunduğunu ifade eder.

Malzemenin çağdaş kavramını karşılaması, Ball Chair'in modern ve yenilikçi materyaller kullanılarak tasarlandığını gösterir. Fiberglas malzemenin tercih edilmesi, sandalyeye hafiflik, dayanıklılık ve akıcı bir form kazandırarak, modern yaşamın gereksinimlerine uygun bir yapı sunar dolayısıyla malzeme bakımından çağdaşlıkla ilişkilendirilebilir.

Renk elemanının estetik ve popüler kavramlarını karşılaması, Ball Chair'in dış kabuğunda kullanılan parlak beyaz renk ile iç döşemesinde sıklıkla tercih edilen canlı renkler, onu yalnızca bir oturma nesnesi değil, aynı zamanda iç mekânlarda dikkat çekici bir odak noktası haline getirir. Bu renk seçimi, Ball Chair'in estetik çekiciliğini artırmakla kalmaz, aynı zamanda popüler kültürde kendine özgü bir yer edinmesine katkıda bulunur.

Şekil 27. Tüm sandalyelerin kavram-tasarım elemanı ilişkisi

3.4.1. 2. Anket Çalışmasının Tartışması

Tez kapsamında yürütülen ikinci anket çalışması, ikoniği oluşturan temel kavramların sandalye tasarım elemanlarıyla olan ilişkisi üzerinden uğradıkları değişimi anlamlandırmak amacıyla yapılmıştır. Anketin ilk sorusu, ikoniği temsil eden kavramların (estetik, yaratıcı, farklı, metaforik, özgün, anıtsal, çağdaş, popüler, çok yönlü, sürekli) ikonikle olan bağlarını değerlendirmeyi amaçlamış ve bu kavramların ne derece ikonik olarak değerlendirildiği ortaya konmuştur. İkinci soru ise bu kavramların hangi tasarım elemanları aracılığıyla ifade edildiğini belirlemek amacı taşımaktadır.

Yapılan ikinci ankette, ikoniği temsil eden 10 kavramın (estetik, yaratıcı, farklı, metaforik, özgün, anıtsal, çağdaş, popüler, çok yönlü, sürekli) ikonik ile ne derece ilişkili olduğu 5 farklı ölçütle (çok ilişkili, ilişkili, kararsızım, az ilişkili, ilişkisiz) analiz edilmiştir. İlk soruya verilen yanıtlar, ikoniği temsil eden kavramların ikonikle ilişki düzeylerini detaylandırmaktadır. Sonuçlara göre, "özgün" kavramı ikonik ile en çok ilişkili olan kavram olarak %64,1 ile öne çıkarken, "çağdaş" kavramı %12,5 ile en çok ilişkisiz bulunan kavram olmuştur. Özgün kavramıyla olan ilişki, ikonik tasarımların benzersizlik ve ayırt edicilik gibi özelliklerle yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Özgünlüğü takiben, "yaratıcı" (%57,8) ve "farklı" (%50) kavramları da yüksek oranda "çok ilişkili" olarak değerlendirilmiştir. Bu sonuçlar, ikonik olarak kabul edilen sandalyelerin yenilikçi, çarpıcı ve sıra dışı niteliklere sahip olduğunu, dolayısıyla ikonik kavramının merkezinde bu unsurların bulunduğunu göstermektedir. Diğer yandan, "çağdaş" kavramının ikonikle ilişkisiz olarak değerlendirilme oranının en yüksek olması ikonik tasarımların zamansız ve evrensel bir niteliğe sahip olması gerektiği algısını yansıtmaktadır. Bu bağlamda, ikoniğin geçici popülerlik ya da çağdaş trendlere değil, kalıcı ve tanınabilir değerlere dayandığı söylenebilir. Genel olarak, kavramların çoğu ikonikle ilişkilendirilmiş, özellikle yaratıcı, farklı, estetik gibi kavramlar ikonikle güçlü bir bağ kurmuştur. Yaratıcı, farklı, metaforik ve özgün kavramlarının ikonikle ilişkisiz bulunmadığı gözlemlenmiştir. Şekil 19-26'da ifade edilenler ise kavramların tasarım elemanları üzerinden ikoniği temsil etme derecelerini göstermektedir. Şekil 27'de her sandalye için tasarım elemanları tarafından karşılanan kavramlardaki yoğunluk incelendiğinde en yüksek yoğunlukta karşılık bulan kavramın "estetik" olduğu, en düşük yoğunlukta karşılık bulan kavramın ise "anıtsal" olduğu gözlemlenmiştir. Estetik kavramının en yüksek oranda karşılanması, ikonik sandalyelerin görsellikleriyle öne çıktığını, estetiğin bu tasarımlarda merkezi bir rol oynadığını gösterir.

Anıtsal kavramın en düşük yoğunlukta olması ise, bu sandalyelerin gösterişli bir ölçekten çok işlevsellik ve kullanıcı dostu özelliklere odaklandığını ifade eder. Bu durum, ikonik sandalyelerin estetik cazibeyi korurken aynı zamanda günlük kullanım için pratik tasarımlar sunduğunu göstermektedir.

Anket çalışmasında ikinci soruya verilen yanıtlar ikonik sandalyelerin tasarım elemanları ile bu sandalyeleri "ikonik" yapan kavramlar arasındaki ilişkiyi yüzdelik oranlarla incelemekte ve bu ilişkilere dayanarak sandalyelerin kavramsal uyum seviyelerini değerlendirmektedir. Sandalyelerin ikonik olma durumuna dair toplam uyum yüzdelilerine bakıldığında Ball Chair, Red and Blue Chair, Egg Chair, Wassily Chair, Panton Chair, Thonet No. 14 Chair, Barcelona Chair ve Zig-Zag Chair sırasıyla ikonik kavramlarla en güçlü bağ kuranlar olarak sıralanmıştır. Bu sıralama, sandalyelerin ikoniği ne derece temsil ettiklerine dair genel bir fikir vermekte ve tasarım elemanlarının ikonikle ilişkisini anlamlandırma açısından önemli veriler sunmaktadır. Şekil 15'te tez kapsamında çalışma grubunun belirlenmesini sağlayan ön anket sonuçları yer almaktadır. Burada bulunan veriler ile ikonik sandalyelerin ifade edilme sıklıkları göz önüne alındığında ilk sekiz sırada yer alan ikonik sandalye listesi ortaya çıkmaktadır. Yapılan ikinci anket çalışmasında ikonik olma durumuna dair elde edilen toplam uyum yüzdelilerine bakıldığında ise ortaya çıkan sıralama Şekil 15'tekinden kısmen farklıdır. Barcelona Chair ön anket çalışmasında ilk sırada yer alırken ikinci anket çalışmasında yedinci sırada yer almaktadır. Egg Chair, Panton Chair ve Thonet No. 14 Chair üçüncü, beşinci ve altıncı olarak sıralamalarında bir değişiklik yaşamamışken, ön anket sonucuna göre Wassily Chair ikinci sırada iken ikinci anket sonucuna göre dördüncü sıraya gerilemiştir. Benzer şekilde ön anket sonucuna göre dördüncü sırada yer alan Zig-Zag Chair ikinci anket sonucuna göre listenin sonuna gerilemiştir. Ön anket sonucuna kıyasla listede alt sıralardan üst sıralara çıkabilen sandalyelerden biri olan Red and Blue Chair ise ön anket sonucuna göre yedinci sıradayken, ikinci anket sonucuna göre ikinci sırada yer almaktadır. Bu bağlamda en büyük değişikliği ise listenin sonundan başına yükselen Ball Chair yaşamıştır.

Sandalyelerin sahip olduğu tasarım elemanları üzerinden bir değerlendirme yapıldığında ikonik kavramlarla en güçlü ilişkiyi kuran tasarım elemanları sırasıyla form (%53,3), malzeme (%20,2), yapım tekniği (%19,9), işlev (%18,2), ebat (%17,4), hareket kabiliyeti (%13,3) ve renk (%13,1) şeklindedir. Bu değerlere Tablo 19'daki tasarım elemanlarının her bir sandalye için temsil ettiği değerlerin ayrı ayrı aritmetik ortalamasının alınması ile ulaşılmıştır. Sıralamanın bu şekilde olması, tasarım elemanlarının ikonik

kavramlarla kurduğu ilişkinin gücünü, hangi unsurların ikonik tasarımda daha belirleyici olduğunu ve tasarımın görsel ve kavramsal unsurlarının bir araya gelerek bir ürünü nasıl ikonik olarak nitelediğini gösterir.

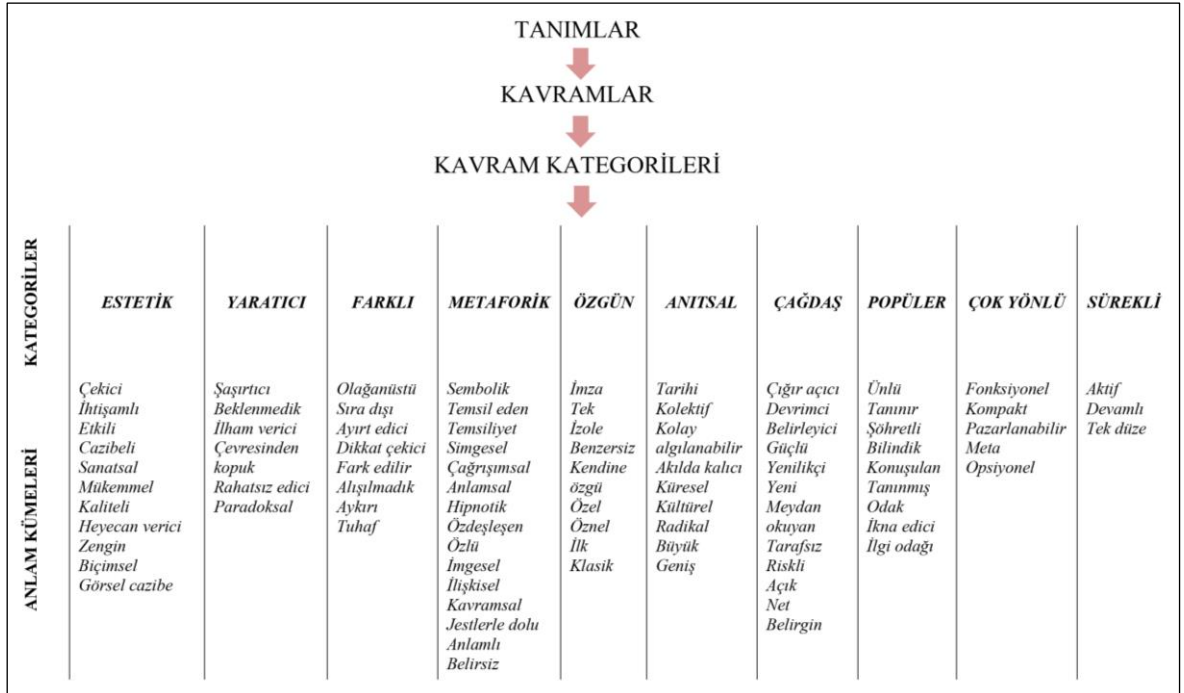
Formun ilk sırada olması, tasarımda en görünür ve dikkat çeken unsur olarak ilk algılanan özelliklerden biri olduğu sonucuna göstermektedir. Bir tasarımın şekli, onun görsel kimliğini belirler ve tasarımı ikonik hale getiren en güçlü faktördür denilebilir. Malzemenin ikinci sırada olması, bir tasarımın çağdaş, estetik ve işlevsel değerleri açısından ne kadar önemli olduğunu ortaya koyar. Ayrıca, malzeme tasarımın dayanıklılığı ve çok yönlülüğü gibi unsurları da etkiler. Bu yüzden malzeme, formdan sonra en önemli elemandır. Yapım tekniğinin üçüncü sırada yer alması bir tasarımın nasıl üretildiğinin ve bu üretim sürecinde yenilikçi, özgün çözümler sunma kapasitesinin önemini temsil eder. Bu, tasarımın ikonik olmasında önemli bir faktördür, çünkü teknik yetkinlik ve inovasyon, bir tasarımın diğerlerinden ayrılmasına katkıda bulunur. İşlevin dördüncü sırada olması, ikonik tasarımların önce estetik ve görsel kimliğiyle öne çıkmasından kaynaklanır. Form, malzeme ve yapım tekniği gibi unsurlar tasarımın ilk bakışta dikkat çeken yönlerini ve yenilikçi karakterini belirlerken, işlevsellik tasarımın pratik değerini sağlar. İkonik bir tasarım, estetik ve özgün yapısıyla akılda kalıcı olur; işlev ise ürünün kullanım kolaylığı ve uzun ömürlülüğünü destekleyici bir faktördür. Bu nedenle, işlev önemli olsa da görsel çekicilik ve yenilikçilik kadar ikoniği belirleyen ilk etkenlerden biri olarak görülmez. Ebat, bir tasarımın fiziksel boyutlarını belirleyerek ürüne karakter kazandırır, ancak çoğu zaman ilk etapta dikkat çeken veya ikoniği en çok etkileyen unsur değildir. Ebat, hareket kabiliyeti ve rengin düşük sıralamada olması beşinci sırada yer alması tasarımın ilk bakışta dikkat çekiciliğini ve özgünlüğünü belirleyen diğer elemanlar dışında, daha çok bu özellikleri tamamlayıcı bir faktör olarak öne çıkmalarıdır. Bu nedenle, bu tasarım elemanları tasarımın kullanılabilirliğini artıran, süreklilik sağlayan ve çok yönlülük katarak ikoniği destekleyen ancak diğer unsurlar kadar güçlü bir belirleyici olmayan elemanlardır. Tasarımı doğrudan ikon haline getiren esas unsurlar değildir. Bu sıralama, görsel ve kavramsal ikonik bir tasarımda ne derecede önemli olduğunu ve bunların birbirleriyle nasıl ilişkilendiğini gösterir.

4. SONUÇLAR

“İkonik sandalyelerin kavram ve tasarım elemanları bağlamında analizi” adlı bu tezde, iç mimarlık disiplini içerisinde ikonik kavramını, sandalyeler üzerinden sorgulamak ve bu kavramın tarihsel tasarım süreci içerisindeki yerini saptamak amacı ile yola çıkılmıştır. Genel amacı ve bu amaç çerçevesinde oluşturulan alt amaçları gerçekleştirmek adına tezin içeriğine özgü bir yöntem kurgulanmıştır. Yöntem tez içerisinde derinlemesine açıklanmış, uygulanmış, tezin işaret ettiği varsayımların geçerliliği sınanmış ve araştırma sorularının tümüne cevap verebilen sonuç bölümü oluşturulmuştur.

4.1. İkonığın Literatürdeki Yeri

Çalışma kapsamında, daha önce yapılan çalışmalar incelendiğinde bazı temel kavramlara öne çıkmıştır. Bu kavramlar doğrultusunda ikonığın mobilyadaki varlığını ortaya koyan bir içerik analizi gerçekleştirilmiş (Şekil 13) ve bu sayede ikonığı temsil eden kavramlara ulaşılmıştır (Şekil 28).

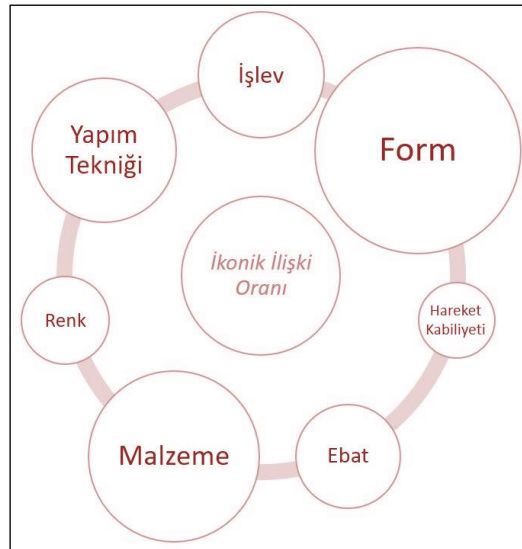

Şekil 28. İkonığı temsil eden kavram, kategori ve anlam kümeleri

İçerik analizi sonucu ulaşılan bu kavramların literatür taramasında öne çıktığı fark edilen kavramlar ile eşleştiği gözlemlenmiştir. Bu araştırma sonucunda ikonığın disiplinler arası bir geçerliliğine sahip, çok boyutlu ve kapsamlı bir kavram olduğu anlaşılmıştır. Farklı alanlarda ikonik kavramı estetik, yenilikçilik, tanınırlık, sembolik anlam, kalıcılık gibi çeşitli niteliklerle tanımlanmakta ve her disiplinde kendine özgü, anlam derinliği olan özelliklerle ilişkilendirilmektedir. İkonığın, mimarlıktan endüstri ürünleri tasarımına, bilgisayar bilimlerinden gastronomiye kadar geniş bir yelpazede yer aldığı, yalnızca görsel veya işlevsel olarak dikkat çekici olmadığı, aynı zamanda temsil ettiği kültürel, tarihsel veya sembolik değerlerle uzun süre toplumsal hafızada yer edindiği sonucuna ulaşılabilir. Disiplinler arasında kullanılan ortak tanımlar ve nitelikler, ikonik kavramının evrensel bir kabul gördüğünü ve çok boyutlu bir anlam taşıdığını göstermektedir.

4.2. İkonığın Kavram ve Tasarım Elemanları ile İlişkisi

Çalışmanın devamında analizi yapılan sekiz adet sandalyenin kimlik kartları oluşturulmuş ve bu kimlik kartlarında tespit edilen tasarım elemanlarına da yer verilmiştir. (Tablo 9-16). Sandalye kimlik kartları incelendiğinde ve sandalye tasarım elemanları ikonığı temsil eden kavramlar doğrultusunda ikonik ile ilişkilendirildiğinde birtakım veriler ortaya çıkmıştır (Tablo 19). Verilere göre tasarım elemanlarının ikonik ile ilişkilendirilme kümesi oluşturulmuştur (Şekil 29). Bu kümedeki sıralamanın nedeni, tasarım elemanlarının ikonığı oluşturmadaki katkılarına göre farklı derecelerde önem taşımasıdır.

Şekil 29. Tasarım elemanlarının ikonik ile ilişkilendirilme kümesi

İkonik ile ilişkisi en güçlü olan tasarım elemanı form olmuşken en zayıf olan tasarım elemanı hareket kabiliyeti olmuştur. Bu sebeple bir sandalyenin ikonik algısını güçlendiren temel tasarım elemanının form olduğunu söylemek mümkündür. Malzeme ve yapım tekniği de önemli rol oynar çünkü bu elemanlar sandalyenin estetik ve yapısal niteliklerini etkiler. Malzeme, dayanıklılık ve görsel çekiciliği artırırken, yapım tekniği yenilikçi ve çağdaş bir karakter kazandırabilir, bu da tasarımın ikonik değerini yükseltir. İşlev ve ebat gibi elemanlar, kullanışlılık ve ergonomiyi sağlar. İkonik sandalyeler, estetik cazibenin yanı sıra işlevsel olmalıdır; ancak bu özellikler, form ve malzeme kadar dikkat çekici olmadığından daha düşük sıradadır. Hareket kabiliyeti ve renk, ikonikle daha az ilişkilidir. Hareket kabiliyeti işlevselliği artırabilir fakat sandalyenin ikonik olma algısını doğrudan etkilemez. Renk ise estetik açısından önemli olsa da ikonik algısını form veya malzeme kadar güçlü şekilde tanımlamaz. Bu sıralamadan, ikonikğin estetik ve özgün bir kimlikten doğduğunu ve görsel tanınırlık ile dayanıklılığın ikonik sandalyeler için öncelikli olduğunu gösterdiği sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 19'dan anlaşıldığı üzere her sandalye için bazı tasarım elemanları ve bazı ikonik kavramlar ön plana çıkmaktadır. Tablo 20'de ise bu verilere göre tasarım elemanlarının en güçlü ve en zayıf ilişki kurduğu sandalyeler sıralanmıştır.

Tablo 20. Tasarım elemanlarının ikonik ile güçlü ve zayıf ilişki kurduğu sandalyeler

Güçlü İlişki		Tasarım Elemanı	Zayıf ilişki	
Sandalye İsmi	İlişki Değeri		İlişki Değeri	Sandalye İsmi
Thonet No. 14 Chair	%26,7	İşlev	%10,30	Zig-Zag Chair
Ball Chair	%65,8	Form	%43,10	Thonet No. 14 Chair
Egg Chair	%23,6	Ebat	%9,70	Zig-Zag Chair
Ball Chair	%20,9	Hareket Kabiliyeti	%8,80	Zig-Zag Chair
Panton Chair	%27,7	Malzeme	%15,30	Zig-Zag Chair
Red and Blue Chair	%35,0	Renk	%4,50	Zig-Zag Chair
Panton Chair	%24,7	Yapım Tekniği	%15,60	Egg Chair

Bu listeye göre Ball Chair ve Panton Chair güçlü ilişki grubunda 4 tasarım elemanında güçlü ilişkili bulunmuştur. Bu durum bu sandalyelerin sahip oldukları tasarım elemanları ile ikonikği en iyi şekilde karşıladıklarını ifade etmektedir. Zayıf ilişki listesinde ise 7 maddeden 5'ini Zig-Zag Chair'in oluşturduğu görülmektedir. Bu durum Zig-Zag Chair'in sahip olduğu tasarım elemanlarının ikonikği karşılamadığı ya da düşük oranda karşıladığı anlamını taşımaktadır.

2. anket çalışmasında katılımcılara kavramların ikonik ile ilişki düzeyi sorulduğunda birtakım yanıtlar alınmış ve bu yanıtlar doğrultusunda yüzdelik oranlara ulaşılmıştır. Bu oranlardan “çok ilişkililer” başlığı altındaki oranlar incelenmiştir (Şekil 17). Aynı ankette çalışma grubundaki sandalyelerin ikonik olma ilişkilerinin kurulduğu kavramlar tespit edilmiştir (Tablo 19). İlki araştırma öncesinde katılımcılara yöneltilen sorular ile elde edilmiş ve ikincisi ise araştırma sonrası katılımcılara çalışma grubundaki sandalyeler eşliğinde yöneltilmiş olan sorulardan elde edilmişlerdir. Kavramların araştırma öncesi ve sonrasında ikoniği temsil etme dereceleri sorgulanmış olup birtakım sonuçlara ulaşılmıştır (Tablo 21).

Tablo 21. Kavramların araştırma öncesi ve sonrası ikoniği temsil dereceleri

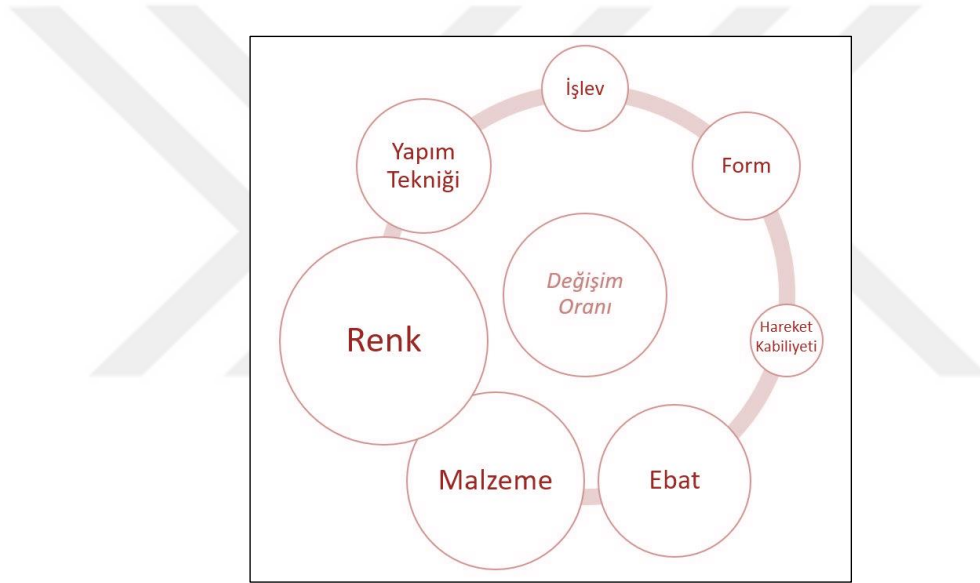
Araştırma Öncesi İkonik Temsil Derecesi			Araştırma Sonrası İkonik Temsil Derecesi		
Sıra No	Kavram	2. Anket Temsil Dereceleri Yüzdeleri	Sıra No	Kavram	2. Anket Kavram Aritmetik Ortalamaları
1.	Özgün	%64,1	1.	Estetik	%28,3
2.	Yaratıcı	%57,8	2.	Yaratıcı	%24,7
3.	Farklı	%50	3.	Özgün	%24,5
4.	Estetik	%43,8	4.	Farklı	%24,1
5.	Sürekli	%26,6	5.	Çağdaş	%23,7
6.	Çok Yönlü	%21,9	6.	Popüler	%21,2
7-8.	Çağdaş	%20,3	7.	Çok Yönlü	%19,4
7-8.	Popüler	%20,3	8.	Metaforik	%19,1
9.	Anıtsal	%18,8	9.	Sürekli	%18,9
10.	Metaforik	%17,2	10.	Anıtsal	%18,2

Bu verilere göre iki listede yer alan sıralamalardaki ilk dört kavram kendi içlerinde minimal düzeyde yer değişikliği yaşamıştır. Yaratıcı kavramı sırasını koruyan bir kavram olmuştur. Çok yönlü, çağdaş ve popüler kavramları da benzer şekilde kendi aralarında minimal değişiklikler yaşamıştır. Anıtsal ve metaforik kavramlarının sıralamalarında da kayda değer bir değişim gözlemlenmemektedir. Yalnızca sürekli kavramı ikoniği temsil derecesi bakımından 5.sıradan 9.sıraya gerilemiştir.

Tablodaki veriler doğrultusunda katılımcıların ikonik ile çok ilişkili bulduğu kavramların ancak spesifik bir sandalye üzerinden sorulduğu ve ilişki kurulması istendiği takdirde benzer şekilde ilişkili bulduğu gözlemlenmiştir.

4.3. Tasarım Elemanlarının Tarihsel Süreçteki Değişimi

Sandalyelerin kronolojik bir sıralama ile sıralandığı kimlik kartlarında tasarımların orijinal modellerinden sonra günümüze kadar kaç çeşit tasarım çıktısı ile değişime uğradıkları ifade edilmiştir (Tablo 17). Bu değişimler meydana gelirken tasarım elemanlarından bazıları bu değişimin öncüsü olmuştur ve bazıları ise kendini korumayı tercih etmiştir. Verilere göre tasarım elemanlarının uğradığı değişim oranları kümesi oluşturulmuştur (Şekil 30). Bu kümedeki sıralamanın sebebi, tasarım elemanlarının ikonik sandalyelerin kimliğini oluşturmadaki rolü ve kullanıcı ihtiyaçlarına uyum sağlama gerekliliğiyle ilişkilidir.

Şekil 30. Tasarım elemanlarının uğradığı değişim oranı kümesi

Renk, malzeme, ebat ve yapım tekniği gibi elemanlar, sandalyenin estetik özelliklerini ve güncel trendlere uyumunu sağlayan unsurlar olduğundan daha sık değişime uğramaktadır. Bu elemanlar, teknolojik gelişmeler ve malzeme inovasyonları sayesinde kolayca güncellenebilir, böylece ürünün çağdaş bir görünüme kavuşması ve yeni kullanıcı beklentilerine hitap etmesi sağlanır. Formun az değişime uğraması ikonik sandalyelerin tanınabilir kimliği büyük ölçüde form üzerinden tanımlanmasıyla ilişkilendirilmektedir. Tasarımın karakterini belirleyen temel unsurlardan biri olduğundan, değişime uğraması sandalyenin ikonik kimliğini zayıflatmasına sebep olabilir. İşlev ve hareket kabiliyeti ise en az değişikliğe uğraması sandalyenin temel kullanım amacını ve kullanıcı deneyimini doğrudan etkilediği için, değişimleri sınırlıdır. İkonik sandalyelerin işlevsel özellikleri

genellikle kullanıcılar tarafından kabul görmüş ve amaca uygun bulunduğundan, bu özelliklerin korunması tasarımın kalıcı başarısını sağlar. Bu dağılım, ikonik sandalyelerin hem zamansız kimliklerini korurken hem de estetik ve yapısal güncellemelerle çağın gerekliliklerine uyum sağlama kapasitesini göstermektedir.

Ek olarak Tablo 19'dan tasarım elemanlarının ikonik ile ilişkilendirilme oranları tespit edilmiş olup bu oranlar Tablo 17'deki tasarım elemanlarının değişime uğrama oranları ile karşılaştırılmak üzere yan yana getirilmiştir (Tablo 22).

Tablo 22. Tasarım elemanlarının ikonik ile ilişkilendirilme ve uğradığı değişim oranları

İkonik ile İlişkilendirilme Oranı	Tasarım Elemanı	Uğradığı Değişim Oranı
%18,2	İşlev	%15,3
%53,3	Form	%18,5
%17,4	Ebat	%73,6
%13,3	Hareket Kabiliyeti	%9,1
%20,2	Malzeme	%79,2
%13,1	Renk	%83,2
%19,9	Yapım Tekniği	%55,9

Tablo 22'e göre ikonik ile ilişkilendirilme oranı yüksek olan tasarım elemanlarının uğradığı değişim oranının düşük olduğu gözlemlenmiştir. Bu tasarım elemanlarından işlev ve hareket kabiliyetindeki oranların birbirine yakın oranlarda olduğu ve bunun temel sebebinin işlev ve hareket kabiliyeti gibi unsurların tasarımın temel kullanım amacına ve kullanıcı deneyimine katkı sağlaması, çoğunlukla görsel ya da sembolik etkiden ziyade pratik değerlere odaklanmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. İkonik olma durumunda amaç, nesnenin estetik ve özgün kimliğiyle toplum belleğinde yer etmesidir; işlev ve hareket kabiliyeti ise bu kimliğin oluşumunda destekleyici ama ana belirleyici olmayan unsurlar olarak kalır.

Benzer şekilde ikonik ile ilişkilendirilme oranının düşük olduğu tasarım elemanlarında ise uğradığı değişim oranının yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu durumun temel sebebi bu tasarım elemanlarının tasarımın ikonik kimliğini değil, estetik uyum ve trendlerle ilişkisini etkilemesinden kaynaklanır. Ebat, malzeme, renk ve yapım tekniği gibi tasarım elemanları, dönemin kullanıcı beklentilerine ve teknolojik gelişmelere uyum sağlamak amacıyla kolayca

güncellenebilir. Bu elemanların değişimi, tasarımın ikonik kimliğine zarar vermeden çağdaş ve kullanışlı kalmasını sağlar.

Bu tablodan anlaşıldığı üzere, bir sandalyeyi ikonik hale getiren tasarım elemanlarının tarihsel süreçte değişikliğe uğramaması ya da yalnızca minimal düzeyde değişim göstermesi, bu sandalyelerin ikonik olma derecelerinin tasarım elemanları ile doğrudan ve güçlü bir ilişki içerisinde olduğunu ifade etmektedir. Başka bir deyişle, sandalyelerin tanınabilir, özgün ve kalıcı kimliklerini korumaları, temel tasarım elemanlarının sürekliliği ile sağlanmaktadır. Bu da ikonik olma durumunun tasarım elemanlarının tarih boyunca değişmez nitelikleriyle desteklendiğini ortaya koyar.

Tablo 17'ye göre ikonik sandalyeler tarihsel süreç boyunca birtakım değişikliklere uğrayarak yeni ve farklı tasarım çıktılarına sahip olmuştur. Tablo 23'te tasarım çıktılarının nicelik ve nitelik olarak incelenmesi için birtakım değerlere yer verilmiştir.

Tablo 23. Sandalyelerin nicelik ve nitelik bakımından değişim oranları

Tasarım Sayısı	Sandalye İsmi	Tasarım Elemanlarının Uğradığı Değişimin Aritmetik Ort.
4	Barcelona Chair	%64,3
7	Wassily Chair	%44,9
4	Egg Chair	%50,0
13	Zig-Zag Chair	%41,8
18	Panton Chair	%47,6
13	Thonet No. 14 Chair	%34,1
7	Red and Blue Chair	%42,9
3	Ball Chair	%57,1

Buradan yola çıkarak tarihsel süreç boyunca ortaya koyulan yeni tasarım çıktılarının sayısı ile bu tasarım çıktıların sahip olduğu tasarım elemanlarının değişim oranı arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı gözlemlenmiştir. Örneğin, Panton Chair'in tasarım çıktısı 18 adet olarak en yüksek sayıdayken bu 18 tasarımın yalnızca %47,6'sı tasarım elemanları açısından değişime uğramıştır. Öte yandan Egg Chair'in tasarım çıktısı 4 adet olarak düşük bir sayıdayken bu 4 tasarımın %50,0'si tasarım elemanları açısından değişime uğramıştır. Tasarım niceliğindeki bu farka oranla tasarım elemanlarının uğradığı değişimde benzer bir durumun görülmediği anlaşılmıştır.

4.4. İkonğin Tarihsel Süreçteki Değişimi

1. Anket (Ön Hazırlık Anketi) çalışmasında sandalyelerin ikonik olma durumları ölçülürken katılımcılar tarafından ifade edilme sıklıklarına yer verilmiştir (Şekil 15). 2. Anket çalışmasında ise katılımcılar tarafından her bir sandalye için kavram-tasarım elemanı ilişkisi kurulması istenmiş ve verilen cevaplar Tablo 19'da yer almıştır. Tablo 24'te ise bu iki anketten oluşturulmuş sıralamaların listesi araştırma öncesi ve sonrası olarak verilmiştir.

Tablo 24. İkonik sandalyelerin araştırma öncesi ve sonrası ikonik olma değerleri

Araştırma Öncesi İkonik Olma Durumu			Araştırma Sonrası İkonik Olma Durumu		
Sıra No	Sandalye İsmi	(Ön Hazırlık) 1. Anket Sıklık Yüzdeleri	Sıra No	Sandalye İsmi	2. Anket Toplam Uyum Yüzdeleri
1.	Barcelona Chair	%23	1.	Ball Chair	%27,8
2.	Wassily Chair	%20	2.	Red and Blue Chair	%25,7
3.	Egg Chair	%14	3.	Egg Chair	%23
4.	Zig-Zag Chair	%11	4.	Wassily Chair	%22,2
5.	Panton Chair	%10	5.	Panton Chair	%22
6.	Thonet No.14 Chair	%9	6.	Thonet No.14 Chair	%21,1
7.	Red and Blue Chair	%7	7.	Barcelona Chair	%20,1
8.	Ball Chair	%6	8.	Zig-Zag Chair	%15,8

Listeler karşılaştırıldığında ilk olarak Barcelona Chair'in 1.sıradan 7.sıraya; Wassily Chair'in 2.sıradan 4.sıraya ve Zig-Zag Chair'in 4.sıradan 8.sıraya gerilediği görülmektedir. Egg Chair, Panton Chair ve Thonet Chair sıralamasını koruyan sandalyelerden olmuşlardır. Red and Blue Chair'in 7.sıradan 2.sıraya ve Ball Chair'in ise listenin en sonundan en başına yükseldiği görülmektedir. Sandalyelerdeki gerileme durumu araştırma öncesinde çalışma grubundaki sandalyelerin ikonik sandalye denildiğinde ilk akla gelen sandalyeler olmasına rağmen araştırma sonrasında kavram ve tasarım elemanları ile ilişki kurulması istendiğinde yeterli ilişkinin bulunmamasından kaynaklanmaktadır. Sandalyelerdeki yükselme durumu da benzer sebepler ile ilgili bulunmuştur. Bu durum bu araştırmanın sandalyelerin ikonik olma durumları hakkında doğru araştırma yaparak doğru bilgiye ulaşılabileceğini işaret etmiştir.

Bu çalışmanın bulguları, "Bir sandalyenin ikonik olarak nitelendirilmesinde, belirli tasarım elemanları ve ikoniği temsil eden kavramlar arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır ve bu ilişki tarihsel süreç içinde değişime uğrayarak ikonik sandalyelerin karakterini şekillendirmektedir." varsayımını doğrulamıştır. Elde edilen sonuçlar, ikonik

olarak kabul edilen sandalyelerin temel tasarım elemanlarının ikonik olma derecesini doğrudan etkilediğini ve bu unsurların zamana göre farklı derecelerde evrilerek sandalyelerin kalıcı kimliklerini güçlendirdiğini göstermektedir.

Bu doğrultuda, ikonik sandalyelerin estetik değerlerinin sadece kendi dönemiyle sınırlı kalmayıp, çeşitli dönemlerin kültürel ve teknolojik gelişimlerine uyum sağladıkları anlaşılmaktadır. Örneğin, malzeme ve renk gibi elemanların güncel trendlere göre değişmesi, sandalyelerin çağdaş ihtiyaçlara cevap verme kabiliyetini artırırken, işlev ve form gibi unsurların sabit kalması ise sandalyelerin tanınırlığını ve ikonik değerlerini koruma açısından kritik bir rol oynamıştır. Böylece, tasarım elemanları ile ikonik arasında kurulan bu ilişki, sandalyelerin toplum belleğinde kalıcı bir yer edinmesine ve sürekli olarak ikonik olarak anılmasına katkıda bulunmuştur.

Ayrıca, çalışma boyunca gözlemlenen minimal değişiklikler, sandalyelerin orijinal tasarımlarının kültürel ve estetik semboller olarak algılanmasını pekiştirmiştir. Bu da tasarım elemanlarının, sandalyelerin ikonik olma niteliğini korurken zaman içinde yenilikçi yaklaşımlara ve estetik beklentilere yanıt verebilme yeteneğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, varsayımın doğrulanması, ikonik sandalyelerin hem köklü hem de esnek bir yapıya sahip olduğunu ve bu özelliklerin tasarım elemanları ile ikonik kavramlar arasındaki ilişkiden kaynaklandığını güçlü bir şekilde desteklemektedir.

5. ÖNERİLER

Elde edilen tüm bu veriler çerçevesinde bundan sonraki çalışmalara yol göstermek amacıyla şunlar önerilebilir:

- Araştırmacılar için;

Bu çalışma sandalye tasarımında ikonik kavramını sistematik bir yaklaşımla ele alarak literatüre önemli katkılar sunmaktadır. Sandalyenin ikonik olarak nitelendirilebilmesi için ikonığı temsil eden gerekli kavramları belirleyerek objektif bir derecelendirme sağlamaktadır; bu, ikonik üzerine yapılacak analizler için temel bir ölçüm yapısı oluşturmaktadır. İkonik sandalyelerin tarihsel süreçte nasıl bir değişim geçirdiğini ve ikonik kavramının zaman içinde nasıl evrildiğini gösteren bu çalışma ikonik üzerine yeni çalışmalara metodolojik ve teorik bir model sunmaktadır. Bu katkılar sandalye tasarımında ikonik kavramının daha kapsamlı anlaşılmasına ve gelecekteki çalışmalara rehberlik etmesine yardımcı olacaktır.

Gelecek araştırmalar için ikonik kavramının sosyoloji, psikoloji ve kültürel çalışmalar gibi farklı disiplinlerle ele alınarak sosyal ve kültürel bağlamdaki anlamının daha geniş bir perspektiften incelenmesi fikri sunulabilir. Ayrıca, ikonik mobilyaların kullanıcı deneyimi ve memnuniyeti üzerindeki etkisi araştırılabilir; bu da estetik ve fonksiyonel ikonik arasındaki ilişkiyi anlamaya katkı sağlar.

Bu çalışmada karşılaşılan fakat yeterli kriterleri sağlayamadığı için araştırmaya dahil edilmeyen sandalyelerin de gelecek araştırmalar da yer alması ikonik sandalyelerin derinden irdelenmesi adına önemli bir alan açabileceği ön görülmektedir.

Araştırmada çeşitlilik sağlamak adına sandalyeler dışındaki mobilya türlerinde ikonik analizleri yaparak mobilya tasarımında ikonik kriterlerinin çeşitlenmesi sağlanabilir. Tarihsel dönemlerin etkilerini dikkate alarak ikonik kriterlerinin nasıl değiştiğini incelemek ve modern malzeme ve üretim teknikleriyle ikonik anlayışının nasıl evrildiğini araştırmak da bu alanda değerli katkılar sunacaktır.

- Tasarımcılar için;

Çalışma tasarımcılara ikonik kavramını daha iyi anlamaları için sistematik bir çerçeve sunarken aynı zamanda bir sandalyenin ikonik statü kazanması için hangi tasarım elemanlarının önem taşıdığını ortaya koymaktadır. İkonik sandalyelerin sahip olması gereken özellikleri sınıflandırarak gelecek tasarımları için rehber niteliğinde bir kapsam

sunmaktadır. Ayrıca, tarihsel süreçte ikonik tasarımların değişen ve sabit kalan özelliklerini inceleyen bu araştırma, ikonik tasarımlar yaratmada rehberlik ederek uzun ömürlü, estetik açıdan güçlü ve kültürel açıdan değer taşıyan sandalyeler üretilmesine katkı sağlayacaktır.

İkonik bir kimlik oluşturmak adına form ve işlevde tutarlılık sağlayıp özgün bir tasarım dili geliştirerek, tasarımın zamansız ve kalıcı olmasına katkıda bulunacağı ön görülebilir. Aynı zamanda, güncel malzemeler ve renklerle estetik beklentilere uyum sağlamayı da teşvik eder. Bunlar, tasarımcıların özgün ve çağın gereksinimlerine uyum sağlayan ikonik mobilyalar yaratmalarına rehberlik edecektir.

- Eğitimciler için;

Çalışma eğitimcilere ikonik kavramının mobilya tasarımında nasıl tanımlandığını, hangi tasarım elemanlarının bu kavramı desteklediğini ve zamanla nasıl değişime uğradığını öğretme konusunda kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. Eğitimciler tarafından, öğrencilere tasarım elemanlarının ikonik üzerindeki etkisini analiz etme ve yorumlama becerisi kazandırılabilir, ikonik gibi soyut bir kavram somut örnekler ve ölçütlerle anlatılabilir. Tarihsel süreçte ikonik algısının nasıl evrildiğini incelemek, öğrencilerin teoriyi pratiğe dönüştürme yeteneğini güçlendirecektir.

Ayrıca, öğrencilerin ikonik mobilya örneklerini analiz etmesi ve kendi tasarımlarını bu perspektiften değerlendirmesi teşvik edilebilir. Bu tür uygulamalar, öğrencilere belirli bir kriteri tasarım süreçlerinde nasıl kullanabileceklerini öğretecektir. Bu öneriler, eğitimcilerin öğrencilerine tasarım kavramını kapsamlı ve pratik bir şekilde aktarmalarını sağlayarak, geleceğin tasarımcılarına sağlam bir temel sunacaktır.

6. KAYNAKLAR

- Açııcı, F. K., & Konakoğlu, Z. N. (2018). Son Dönem Tasarımcılar ve Mobilya Tasarımları. *V. International Furniture Congress, 1*, s. 169-181.
- Afşar, G. U. (2009). *2000-2010 yılları arasında mekan ve mobilya tasarımında belirleyici bir etken olarak toplumsal eğilimler 'trend' kavramı*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Argyriades, M. (2024, Kasım 24). *The Hemp Chair by Werner Aisslinger*. Yatzer: <https://www.yatzer.com/The-Hemp-Chair-by-Werner-Aisslinger> adresinden alındı
- Atabek, G. Ş., & Atabek, Ü. (2007). *Medya metinlerini çözümlemek. İçerik, göstergebilim ve söylem çözümleme yöntemleri*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Bal, E. (2023). *İkonik Değer, Yeşil Odak ve Kalkınma Bağlamında Expo 2016 Antalya İçin Öneriler*. Antalya Bilim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Antalya.
- Barthes, R. (1973). *Mythologies*. London: Paladin Books.
- Berg, T. L., & Berg, A. C. (2009). Finding iconic images. *In 2009 IEEE Computer Society Conference on Computer Vision and Pattern Recognition Workshops*, s. 1-8.
- Berkin, G. (2023). *Mobilya tasarımında malzeme ve detay*. İstanbul: Yem Yayınevi.
- Beşir, Ş. E., & Dereci, Ş. (2021). Bauhaus Döneminde Mobilya ve Tekstil Atölyeleri Arasındaki Disiplinlerarası İş Birliği Marcel Breuer Örnekleme. *Art-e Sanat Dergisi*, 14(27), s. 453-472.
- Boyla, O. (2012). *Mobilya Tarihi*. İstanbul: Eronus Books.
- Brami, R. (1997). Icons: a unique form of painting. *Interactions*, 4(5), s. 15-28.
- Bryson, J. R., & Grete, R. (2015). Design Economies and the Changing World Economy: Innovation, Production and Competitiveness. *Routledge*. doi:10.4324/9780203839294
- Büyükkuşoğlu, S. (2017). *Influencers on instagram Turkey: performing the 'iconic mother' and the 'iconic woman'*. Sabancı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Cacciola, D. (2022). Marcel Breuer, the Wassily chair and the 'frozen' Bauhaus modernism after 1945. *Journal of Design History*, 35(3). doi:10.1093/jdh/epac001
- Campbell, J. (2024, Kasım 23). *Thonet Bros chair no.14*. Powerhouse Collection: <https://collection.powerhouse.com.au/object/86265> adresinden alındı

- Curaoğlu, F. (2017). Oturma Eylemi-Günlük yaşam Teknolojileri-Tasarım İlişkileri Üzerine Bir Analiz: Ofis Oturma Elemanları. *İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi*, 6(3), s. 1161-1173.
- Çeltekliligil, A. (2019). *Popülizmin Mimarlığa Etkisi Bağlamında İkonik Stadyum Yapıları: Bursa Büyükşehir Belediye Stadyumu Örneği*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Çobanoğlu, C. (2011). *II. Dünya Savaşı sonrası mobilya tasarımına genel bir bakış: Finlandiya örneği (1945-1960)*. İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Değirmenci, T. (2008). Osmanlı Sarayının Geçmişe Özlemi: Tercüme-i Şakâ'iku'n-nu 'mânîye. *Bilig-Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*(46), s. 105-132.
- Dundas, D. (2024, Nisan 17). *High Style Plus Utility in a Contemporary ZigZag*. Wood Craft: <https://www.woodcraft.com/blogs/cabinetry-furniture-making/high-style-plus-utility-in-a-contemporary-zigzag> adresinden alındı
- Egan, M. (2024, Kasım 24). *Shock Tactics*. The New York Times: <https://www.nytimes.com/2007/11/04/magazine/04style-matter-t.html> adresinden alındı
- Ekenyazıcı, E. (2005). *İkon Yapıların Turizm Eğilimlerine Etkileri*. Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Englefield, J. (2024, Kasım 22). *Arne Jacobsen "dared to work with modern materials" for Egg chair*. Dezeen: <https://www.dezeen.com/2024/10/18/arne-jacobsen-egg-chair-fritz-hansen-mid-century-modern/> adresinden alındı
- Erman, C. (2022). *Kurgusal Mekân Tasarımında Zamansız Mobilya*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Ezdemir, Ş. N. (2022). *Analojik Tasarım - İkonik Yapı İlişkisi Bağlamında Bir Değerlendirme*. Konya Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Ezenci, Z. F., & Şen, M. Ö. (2018). *Tasarım Tarihinde Zamansız Mobilya Tasarımlarının Günümüze Yansımaları*. UTAK 2018 Bildiri Kitabı Tasarım ve Umut.
- Falagán, D. H. (2021). Mies, Knoll, Tous & Fargas: Round Trip de una Butaca. *Res Mobilis: Revista Internacional de Investigación en Mobiliario y Objetos Decorativos*, 10(13), s. 316-332.
- Feira, Q. (2024, Kasım 23). *Papton chair | Cadeira de papel*. Design de Moveis: <https://designdemoveis.blogspot.com/2008/09/papton-chair-cadeira-de-papel.html> adresinden alındı
- Gasparin, M., & Neyland, D. (2017). We have always been modern(ist): Temporality and the organisational management of 'timeless' iconic chairs. *Organization*, 25(2). doi:10.1177/1350508417740642

- Gott, D. T. (2024, Kasım 12). *Salvador Dali: Mae West's lips*. National Gallery of Victoria: <https://www.ngv.vic.gov.au/essay/salvador-dali-mae-wests-lips/> adresinden alındı
- Gümüş, B. A. (2023). *Erkin Mekânsal Temsil Aracı Olan İkonik Binaların Tasarım Özelliklerinin ve Kent Kimliğine Etkilerinin Örneklerle İncelenmesi*. İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Gümüş, İ. (2018). *Kıyı kentlerindeki ikonik kültür-sanat yapılarının tasarım kriterleri üzerine bir değerlendirme*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Türkiye.
- Hazaea, S. M. (2020). *İkonik Mimarlık Kapsamında Konyadaki Modern Mimari Yapılarının Kent Kimliğine Etkisi*. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Hidayetoğlu, M. L., & Yıldırım, K. (2017). Mobilya Montajında İnovatif Yaklaşımlar ve Tasarımda Sürdürülebilirlik. *İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi*, 6(3), s. 122-132.
- Horton, W. (1996). Designing icons and visual symbols. In *Conference companion on Human factors in computing systems*, s. 371-372.
- Hunter, D., & Wood, S. (2016). The laws of design in the age of mechanical reproduction. *Adelaide Law Review, The*, 37 (2), 403-429.
- İflazoğlu, N., & Aksoy, M. (2023). Exploring Iconic Foods of Hatay Cuisine as a Cultural Identity. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 11(4), s. 3262-3279.
- Jang, Y.-R. (2016). U-Chair: Exploring the Limitations of Material and Structure in Furniture Design. Aalto University, School of Arts, Design and Architecture, Department of Design, Master's thesis, Helsinki.
- Jenks, C. (2005). *The Iconic Building*. New York: Rizzoli International Publications.
- Jiang, M. (2017). Exploration of Jacobsen Design Style in the 1950s. *Proceedings of the 2017 International Conference on Culture, Education and Financial Development of Modern Society (ICCESE 2017)*, 103, s. 535-539. doi:<https://doi.org/10.2991/iccese-17.2017.134>
- Jiménez, M. (2010). Interview with Manuel Castells: Brands are more important than countries. *Paradigmes*(5), s. 26-31.
- Karıptaş, F. S., Yüksel, F. C., Karıptaş, F., Aydın, S. B., Eribol, C., & Çıkırıkçı, B. (2023). İşlevsellik ve Esneklik Bağlamında Ofis İç Mekan Tasarımında Mobilya Kullanımı. *Modular Journal*, s. 154-167.
- Kayapınar, A. (2011). *Mobilya tasarımında fonksiyonellik ve ergonomi*. Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Kelly, C. (2005). The Beauty of Fit: Proportion and Anthropometry in Chair Design. Georgia Institute of Technology, College of Architecture, Master's thesis, Atlanta.

- Kenndy, L. (2015). Photojournalism and Warfare in a Postphotographic Age. *Photography and Culture*, 8(2), s. 159-171.
- Koç, S., Ertaş, Ş., & Konakoğlu, Z. N. (2017). Modernizmle Birlikte Bauhaus Akımı ve Trend Olan Mobilyalar. *İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi*, 6(3), s. 957-969.
- Kumaş Şenol, N., & Elmas, A. O. (2021). Deneysel kolaj uygulamalarının temel tasarım elemanları ile incelenmesi. *Art-Sanat*, 15, s. 183-201.
- Kurtoğlu, A., & Evci, F. (1988). Mobilya Tasarımı. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 38(4), s. 49-62.
- Kürel, İ., & Uzun, O. (2007). Konutların Ana Yaşama Mekânının Büyüklüğünün Kullanıcıların İşlevsellik ve Esneklik Değerlendirmeleri Üzerine Etkileri. *Politeknik Dergisi*, 10(4), s. 433-439.
- Laurino, D. A., Marciani, F., Moisset, I., Martinez, Z. M., & Architecta, U. (2017). Sillas Fantasma: Una Antología Hegemónica Phantom Chairs: An Hegemonic Anthology. *Res Mobilis*, 6(7), s. 151-178.
- Marangoz, M., Önce, G., & Çelikkan, H. (2010). *Şehirlerin Markalaşması ve Şehir Markası Oluşturmada Sembol Yapılar: Çanakkale Örneği*. (H. Burgazoğlu, & M. Öztel, Dü) Kırklareli, İğneada: II. Uluslararası Trakya Bölgesi Kalkınma Girişimcilik Sempozyumu Bildiriler Kitabı II.
- Mori, T., Ohbuchi, Y., Lida, H., Tsukamoto, K., Nakamura, Y., & Sakamoto, N. (2016). Study of optimum shape and strength design of the redesigned Zig-Zag chair. In *Proceedings of the 2 International Conference on ndHigh Performance and Optimum Design of Structures and Materials. WIT Transactions on The Built Environment*, 166, s. 255-265.
- Munch, A. V., & Jensen, H.-C. (2022). Selling time: multiple temporalities in the promotion of Danish design classics. *Journal of Design History*, 35(1), s. 53-69. doi:10.1093/jdh/epab038
- New British Design. (2024, Kasım 24). *Making Rietveld - Red Blue Chair (1917)*. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=qJh_nLCUyBc adresinden alındı
- Oğuz, E. (2018). *Iconic designs protected as three-dimensional marks: The intersection of design history and intellectual property protection history*. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Overbeck, J. (2024, Kasım 24). *Please, Have a Seat*. Vitra: <https://www.vitra.com/en-un/magazine/details/please-have-a-seat> adresinden alındı
- Önder, Ç. (2003). *Desktop icons: A comparative study of textual and iconic human user interface elements in visual communication*. Bilkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

- Özbayraktar, M. (1996). *20. yüzyıl mobilya tasarımı ile mimarlığı üzerine karşılaştırmalı bir inceleme*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, Trabzon.
- Özel, Y. (2020). Berjer Koltuğun Hikâyesi. *International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS)*, 4(2), s. 137-164.
- Özel, Y., & Ürük, Z. F. (2021). Mobilya-Biçim-Tercih. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, s. 589-600.
- Özkan, K., & Öztürk, B. (2023). The Effect of Modernism Movement on Iconic Furniture Design. *The Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 13(3), s. 690-699.
- Peker, O. (2015). *Varlık Olarak Mobilya ve Endüstri Devriminin Mobilya Üzerine Etkileri*. Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Polat, E. (2020). *Son Dönem Kültür&Sanat Yapılarının İkonik Değerleri Işığında Kengo Kuma ve Odunpazarı Modern Müze' nin Değerlendirilmesi*. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Sağocak, M. D. (2005). Ergonomik Tasarımda Renk. *Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 6(1), s. 77-83.
- Sahinkaya, S. B. (2009). *Bauhaus Mobilya Tasarımının Günümüz Mobilya Tasarımına Etkileri*. İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Sato, K. (1985). *Alchimia: Never-ending Italian Design*.
- Sklair, L. (2006). Iconic Architecture and Capitalist Globalization. *City*, 10(1), s. 21-47. doi:10.1080/13604810600594613
- Söğüt, M. A. (2004). *Oturma Elemanının Tasarımında Strüktür ve Yüzey Kaplama Malzemesinin Biçime Etkisi*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Sanatta Yeterlik Tezi, İstanbul.
- Söğüt, M. A. (2024). The Role of the Seating Element in Social Status. *Journal of Interior Design and Academy*, 4(1), s. 122-137.
- Susmuş, Y. (1999). *Kentsel mekânda estetik değerler*. İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Şekercioglu, S. (2017). *Mobilyanın gelişim süreci ve doğu-batı sentezinin osmanlı mobilyası üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Haliç Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Şıvgın, Z. M. (2023). Dijital Çağda İkonik Fotoğraf ve Toplumsal Hafıza İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*(38), s. 84-110.

- Tavşan, F. (2002). *İç Mekân Stillerinin İncelenmesinde Sistematik Bir Yaklaşım Önerisi*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Trabzon.
- Telyakar, Z. (2018). *Mekân ve Form İlişkisinde İkonik Bir Yaklaşım: Starchitecture Tasarım Anlayışı*. Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Toksöz, E. (2023). Afiş tasarımından ikonik maskota bir dönüşüm örneği; John Gilroy' un Guinness afişleri. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 13(2), s. 292-304.
- Tulloch, J., & Blood, R. W. (2012). *Icons of War and Terror: Media Images in an Age of International Risk*. London: Routledge.
- Turani, A. (1993). *Sanat Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Uludüz, Ç. (2020). *20. Yüzyıldan Günümüze Malzeme ve Üretim Teknolojileri Bağlamında Sandalye Tasarımının Gelişimi*. Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanatta Yeterlik Tezi, İstanbul.
- URL-1. (2024, Eylül 5). *Türkçede Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü*. TDK: www.tdk.gov.tr adresinden alındı
- URL-2. (2024, Eylül 9). *Güncel Türkçe Sözlük*. TDK: <https://tdk.gov.tr/> adresinden alındı
- URL-3. (2024, Eylül 5). *Oxford University Press*. Oxford English Dictionary: <https://www.oed.com> adresinden alındı
- URL-4. (2024, Eylül 5). *Cambridge University Press*. Cambridge Dictionary: <https://dictionary.cambridge.org> adresinden alındı
- URL-5. (2024, Kasım 12). *Louis Ghost*. Kartell: <https://www.kartell.com/dk/en/ktdk/shop/product/louis-ghost/66-530> adresinden alındı
- URL-6. (2024, Kasım 12). *Louis Ghost*. Starck: <https://www.starck.com/louis-ghost-kartell-p2520> adresinden alındı
- URL-7. (2024, Kasım 23). *Fusion Living Smoke Grey Ghost Style Plastic Louis Armchair*. Fusion Living: <https://www.fusionliving.co.uk/chairs-c3/smoke-grey-ghost-style-plastic-louis-armchair-p101> adresinden alındı
- URL-8. (2024, Kasım 23). *Kartell*. Sihir Mobilya: <https://sihirmobilya.com.tr/pages/kartell> adresinden alındı
- URL-9. (2024, Kasım 12). *A Surrealist sofa by Salvador Dalí and Edward James*. Victoria and Albert Museum: <https://www.vam.ac.uk/articles/a-surrealist-sofa-by-salvador-dali-and-edward-james?srltid=AfmBOoqYgeYBg5Qe7It3joZaLeaXK8nX8AaIDmY4PdAK8p4bkjGDmIb> adresinden alındı

- URL-10. (2024, Kasım 23). *Mae West Lips sofa*. Victoria and Albert Museum: <https://collections.vam.ac.uk/item/O1441053/mae-west-lips-sofa-sofa-salvador-dali/mae-west-lips-sofa-sofa-salvador-dal%C3%AD/> adresinden alındı
- URL-11. (2024, Kasım 25). *Poul Henningsen*. Louis Poulsen: https://www.louispoulsen.com/en/professional/about-us/designers/poul-henningsen?utm_source=chatgpt.com adresinden alındı
- URL-12. (2024, Kasım 25). *Design Classic: PH 5 lamp by Poul Henningsen 1958*. Danish Design Review: <https://danishdesignreview.com/blog/2017/12/15/ph-5> adresinden alındı
- URL-13. (2024, Kasım 25). *PH 5*. Louis Poulsen: <https://www.louispoulsen.com/en/catalog/professional/decorative-lighting/pendants/ph-5?v=90293-5741104574-01> adresinden alındı
- URL-14. (2024, Kasım 23). *Poul Henningsen'in PH lambaları: efsanevi armatürler*. Design Market: https://www.design-market.eu/en/magazine/the-lamp-ph-de-poul-henningsen-luminaires-legendaires--n1589?utm_source=chatgpt.com adresinden alındı
- URL-15. (2024, Kasım 13). *Barcelona Chair by Ludwig Mies van der Rohe*. Knoll International: <https://www.knoll-int.com/home/by-designer/classic-designers/ludwig-mies-van-der-rohe/barcelona-chair> adresinden alındı
- URL-16. (2024, Kasım 22). *Design Deconstructed: Barcelona Chair*. Knoll: <https://www.knoll-int.com/design-deconstructed-barcelona-chair> adresinden alındı
- URL-17. (2024, Kasım 22). *The Wassily chair, Marcel Breuer's masterpiece, a revolutionary design object*. Finestre Sull Arte: <https://www.finestresullarte.info/en/works-and-artists/the-wassily-chair-marcel-breuer-s-masterpiece-a-revolutionary-design-object> adresinden alındı
- URL-18. (2024, Kasım 22). *Wassily Chair*. Knoll International: https://www.knoll.com/shop/en_ca/living-lounge-chairs/wassily-chair/7852.html adresinden alındı
- URL-19. (2024, Kasım 23). *Egg Chair - Leather*. Nest: <https://www.nest.co.uk/product/fritz-hansen-egg-lounge-chair-leather> adresinden alındı
- URL-20. (2024, Kasım 23). *Egg Chair*. Danish Design Store: <https://www.danishdesignstore.com/products/jacobsen-egg-chair-fritz-hansen-egg-leather-featured> adresinden alındı
- URL-21. (2024, Kasım 14). *Zig-Zag Chair*. Moma: <https://www.moma.org/collection/works/3477> adresinden alındı
- URL-22. (2024, Kasım 23). *Gerrit Rietveld Zig Zag chair pair G.A.v.d. Groenekan 1965*. Mid Mod Design: <https://midmod-design.com/product/gerrit-rietveld-zig-zag-chair-pair-g-a-v-d-groenekan-1965/> adresinden alındı

- URL-23. (2024, Kasım 23). *Zig-Zag Chair-Cassina*. Rietveld Originals: <https://rietveldoriginals.com/en/products/zig-zag-chair-cassina> adresinden alındı
- URL-24. (2024, Kasım 14). *Panton Chair*. Vitra: <https://www.vitra.com/en-un/product/panton-chair?srsId=AfmBOoqcop36lRMnurxN7hvA1rmo4h18i6W8IaKYTr4r8hul8ODA3ydY> adresinden alındı
- URL-25. (2024, Kasım 23). *Panton Chair Classic Chair Vitra*. Einrichten Design: https://www.einrichten-design.com/en_en/panton-chair-classic-chair-vitra.html adresinden alındı
- URL-26. (2024, Kasım 14). *Panton Chair*. Verner Panton Official Website: <https://www.verner-panton.com/en/collection/panton-chair/> adresinden alındı
- URL-27. (2024, Kasım 14). *No. 14 Vienna Chair*. Thonet: <https://thonet.com.au/products/no-14-vienna/> adresinden alındı
- URL-28. (2024, Kasım 23). *A chairs' story – Thonet chair No 14*. Kopidakis Wood Creations: <https://kopidakis.com/en/storyof-thonet-chair/> adresinden alındı
- URL-29. (2024, Kasım 14). *Prototype for Red/Blue Chair*. Moma: <https://www.moma.org/collection/works/3894> adresinden alındı
- URL-30. (2024, Kasım 14). *Rood Blauwe stoel (Cassina)*. Rietveld Originals: <https://rietveldoriginals.com/products/rood-blauwe-stoel#product-details> adresinden alındı
- URL-31. (2024, Kasım 23). *The Red Blue Chair*. Victoria and Albert Museum: <https://collections.vam.ac.uk/item/O142927/the-red-blue-chair-armchair-rietveld-gerrit/> adresinden alındı
- URL-32. (2024, Kasım 14). *The Story of the Ball Chair*. Eero Aarnio Originals: https://www.aarniooriginals.com/pages/ball-chair?srsId=AfmBOorp5DN4UOLehbRYW2LIyKMkn87GioUb9GtHtA9H9_0e-jMQU79N adresinden alındı
- URL-33. (2024, Kasım 14). *Ball Chair*. Eero Aarnio Originals: <https://www.aarniooriginals.com/products/ball-chair?srsId=AfmBOoqOGdGBWoHiWJCyqPc7DOfM7BN6llVB0oWdMjFZs5IY7wgkB2TQ> adresinden alındı
- URL-34. (2024, Kasım 24). *Barcelona Chair*. Knoll International: https://www.knoll.com/shop/en_us/living-lounge-chairs/barcelona-chair/1318.html?cjevent=29bbab5adc9211ed835f010d0a18b8fb&utm_source=CJ&utm_medium=affiliate&utm_campaign=100063510&cjdata=MXxOfDB8WXww adresinden alındı
- URL-35. (2024, Kasım 24). *Sidewinder Accent Chair*. Ashley Home: https://www.ashleyfurniture.com/p/sidewinder_accent_chair/A3000135.html?srsId=AfmBOorl5WdTUR-b3bivYOog2TqTnqmVFmCBXlcg-oHeeSIxNATLkR2F adresinden alındı
- URL-36. (2024, Kasım 24). *Sidewinder Accent Chair*. Sylvan Furniture: <https://www.sylvanfurniture.net/shop-living-room-furniture/chairs/signature->

design-by-ashley-new-a3000031-sidewinder-accent-chair/2652440522 adresinden alındı

URL-37. (2024, Kasım 24). *RE:Barselona*. Sam Jacob Studio: <https://www.samjacob.com/portfolio/rebarcelona/> adresinden alındı

URL-38. (2024, Kasım 24). *Girsberger 1600 Eurochair*. Neef Louis Design Amsterdam: <https://neeflouis.nl/product/girsberger-1600-eurochair/> adresinden alındı

URL-39. (2024, Kasım 24). *VINTAGE Eurochair Hans Eichenberger Girsberger Mod. 1600*. Patina Moebel: <https://www.patinamoebel.ch/products/eurochair-hans-eichenberger-girsberger-modell-1600> adresinden alındı

URL-40. (2024, Kasım 24). *Model 1600 Easy Chair by Hans Eichenberger for Girsberger Eurochair*. Pamono: <https://www.pamono.eu/model-1600-easy-chair-by-hans-eichenberger-for-girsberger-eurochair> adresinden alındı

URL-41. (2024, Kasım 24). *Vita Chair*. Thos. Moser: <https://www.thosmoser.com/product/vita-chair/> adresinden alındı

URL-42. (2024, Kasım 24). *Wassily Chair, Armchair*. Victoria and Albert Museum: <https://collections.vam.ac.uk/item/O371753/wassily-chair-armchair-marcel-breuer/> adresinden alındı

URL-43. (2024, Kasım 24). *Wicker Chair, Inspired by Marcel Breuer's Wassily Chair, 1970s*. 1stdibs: https://www.1stdibs.com/furniture/seating/armchairs/wicker-chair-inspired-marcel-breuers-wassily-chair-1970s/id-f_32253532/ adresinden alındı

URL-44. (2024, Kasım 24). *Important 20th Century Design Session 1*. Wright: Auctions of Art and Design: <https://www.wright20.com/auctions/2007/05/important-20th-century-design-session-1/109> adresinden alındı

URL-45. (2024, Kasım 24). *Black Electric Chair*. Templon: <https://www.templon.com/exhibitions/antifurniture-2/> adresinden alındı

URL-46. (2024, Kasım 24). *Completed! Woven Upholstery Re-Design of Breuer's Iconic B3 "Wassily" Chair*. Pattie Lee Becker: <https://www.pattieleebecker.com/between-the-breathing-and-the-bones/2013/5/22/woven-upholstery-re-design-of-breuers-iconic-wassily-chair> adresinden alındı

URL-47. (2024, Kasım 24). *Upholstery Re-Design of Marcel Breuer's "Wassily" Chair*. Pattie Lee Becker: <https://www.pattieleebecker.com/breuer-wassily-chair-upholstery-re-design> adresinden alındı

URL-48. (2024, Kasım 24). *Vintage Wassily Chairs by Marcell Breuer with PETG Polyester*. 1stdibs: https://www.1stdibs.com/furniture/seating/armchairs/vintage-wassily-chairs-marcell-breuer-petg-polyester/id-f_24406052/ adresinden alındı

URL-49. (2024, Kasım 24). *Wassily Chair*. Tigmi Trading: <https://tigmitrading.com/products/wassily-chair-in-velvet-upholstery> adresinden alındı

- URL-50. (2024, Kasım 24). *The Wanaka couple behind Wilson & Dorset have a new take on the classic New Zealand sheepskin*. NZ Life & Leisure - Our Way of Life: <https://ourwayoflife.co.nz/the-wanaka-couple-behind-wilson-dorset-sheepskins-share-their-passion-for-new-zealand-wool/> adresinden alındı
- URL-51. (2024, Kasım 24). *Design icon: Fritz Hansen Egg Chair*. Nest: <https://www.nest.co.uk/design-icon-fritz-hansen-egg-chair> adresinden alındı
- URL-52. (2024, Kasım 24). *The Egg chair by Arne Jacobsen, a contemporary icon*. Limobel: <https://limobelinwo.com/en/the-egg-chair-by-arne-jacobsen-a-contemporary-icon/> adresinden alındı
- URL-53. (2024, Kasım 24). *Discover the Imola Armchair: An Icon of Timeless Design*. Boconcept: <https://www.boconcept.com/en-us/inspiration/professionals/discover-the-imola-armchair/> adresinden alındı
- URL-54. (2024, Kasım 24). *Imola*. Boconcept: <https://www.boconcept.com/en-cy/p/imola/cl002-9:0094-14:5121/> adresinden alındı
- URL-55. (2024, Kasım 24). *Carva Chair*. Edge Decor: <https://edgedecor.com/products/black-curve-swivel-accent-indoor-chair-steel-legs-lounge-imola?variant=43283426181290> adresinden alındı
- URL-56. (2024, Kasım 24). *Bespoke Egg Chair and Ottoman in California Sheepskin*. Forsyth: <https://www.forsythart.com/products/bespoke-egg-chair-and-ottoman-in-california-sheepskin-1> adresinden alındı
- URL-57. (2024, Kasım 24). *Hawker Leather Egg Chair Spitfire Edition Smoke*. Cielo: <https://www.cielo.co.za/living-room-chairs/hawker-leather-egg-chair-spitfire-edition-smoke> adresinden alındı
- URL-58. (2024, Kasım 24). *Zig-Zag Chair*. Victoria and Albert Museum: <https://collections.vam.ac.uk/item/O142934/zig-zag-chair-chair-rietsveld-gerrit/> adresinden alındı
- URL-59. (2024, Kasım 24). *French Zig-Zag Chairs in Steel, 1950, Set of 8*. Pamono: <https://www.pamono.co.uk/french-zig-zag-chairs-in-steel-1950-set-of-8> adresinden alındı
- URL-60. (2024, Kasım 24). *Pair of Sculptural Concrete Zig Zag Chairs*. Merit: <https://merit-la.com/products/set-of-sculptural-concrete-zig-zag-chairs-1960s-switzerland> adresinden alındı
- URL-61. (2024, Kasım 24). *White Acrylic Glass Zig-Zag Chair in the Style of Gerrit Rietveld, 1970s*. Pamono: <https://www.pamono.co.uk/white-acrylic-glass-zig-zag-chair-in-the-style-of-gerrit-rietsveld-1970s> adresinden alındı
- URL-62. (2024, Kasım 24). *Zig Zag' Chair from "Where There's Smoke..."*. The Modern Archive: <https://themodernarchive.com/products/zig-zag-chair-from-where-theres-smoke-by-maarten-baas> adresinden alındı

- URL-63. (2024, Kasım 24). *Where There's Smoke, Zig Zag Chair*. Maarten Baas: <https://maartenbaas.com/products/where-there-s-smoke> adresinden alındı
- URL-64. (2024, Kasım 24). *Hot!: A zig-zag chair made from a radiator by Jeroen Wesselink – upcycleDZINE*. Upcycledzine: https://www.upcycledzine.com/hot-zigzag-chair-made-from-radiator-by-jeroen-wesselink/wesselink_radiator_chair_hot_00/ adresinden alındı
- URL-65. (2024, Kasım 24). *Memphis Inspired Chair, Neo Laminati Collection*. 1stdibs: https://www.1stdibs.com/furniture/seating/chairs/memphis-inspired-chair-neo-laminati-collection/id-f_2693982/ adresinden alındı
- URL-66. (2024, Kasım 24). *Zig Zag Variationen*. Florian Artmann: <https://florian-artmann.net/zig-zag-variationen/> adresinden alındı
- URL-67. (2024, Kasım 24). *Maple and Powder-Coated Steel Z-Chair*. Factor Fabrication: <https://www.factorfabrication.com/shop/chairs/maple-and-steel-z-chair/> adresinden alındı
- URL-68. (2024, Kasım 24). *Zig-Zag Chair*. LLand Studio: <https://lland-studio.com/pipe/zig-zag-chair> adresinden alındı
- URL-69. (2024, Kasım 24). *D'après Panton*. Voirin Store: <https://www.emilievoirin.com/shop.html> adresinden alındı
- URL-70. (2024, Kasım 24). *D'après Panton Dining Chair by Emilie Voirin*. Pamono: <https://www.pamono.eu/d-apres-panton-dining-chair-by-emilie-voirin> adresinden alındı
- URL-71. (2024, Kasım 24). *Papton*. Funchs-Funke: <https://www.fuchs-funke.de/> adresinden alındı
- URL-72. (2024, Kasım 24). *Him & Her for Casamania*. Novembre: <https://www.novembre.it/himher/> adresinden alındı
- URL-73. (2024, Kasım 24). *Her Glossy*. Casamania: <https://www.casamania.it/en/design-furniture/her-glossy-chair/> adresinden alındı
- URL-74. (2024, Kasım 24). *United Nude Lo Res Chair*. Design is This: <https://www.designisthis.com/blog/en/post/united-nude-lo-res-chair> adresinden alındı
- URL-75. (2024, Kasım 24). *Vertex Chair*. Wondom: <https://www.vondom.com/products/chairs-vertex-chair-karim-rashid-51007/> adresinden alındı
- URL-76. (2024, Kasım 24). *Tribute Carbon Fiber Chair by Mast Elements*. Bauhaus 2 Your House: <https://www.bauhaus2yourhouse.com/products/tribute-carbon-fiber-chair-by-mast-elements?variant=39522974629953> adresinden alındı

- URL-77. (2024, Kasım 24). *A Tribute to the Panton Chair, reminding us of the curves of the body*. Mastelements: <https://www.mastelements.com/elements/chairs/tribute.html> adresinden alındı
- URL-78. (2024, Kasım 24). *Panton revisited*. Plastics le mag: <https://plastics-themag.com/Panton-revisited> adresinden alındı
- URL-79. (2024, Kasım 24). *Re-Loved Panton Chair*. Lava: <https://www.l-a-v-a.net/projects/re-loved-panton-chair/> adresinden alındı
- URL-80. (2024, Kasım 24). *Panton Chair by Jump Studios*. Grant Bowen: <https://grantbowen.blogspot.com/2012/12/panton-chair-by-jump-studios.html> adresinden alındı
- URL-81. (2024, Kasım 24). *Pantosh*. Lattoog: <https://lattoog.com/en/produutos/pantosh-2/> adresinden alındı
- URL-82. (2024, Kasım 24). *Wire S chair*. Plechac & Wielgus: <http://www.janandhenry.com/work/detail/id/38> adresinden alındı
- URL-83. (2024, Kasım 24). *Hemp Chair*. Studio Aisslinger: <https://aisslinger.de/project/hemp-chair/> adresinden alındı
- URL-84. (2024, Kasım 24). *Panton Wireframe*. Supermanoeuvre: <https://supermanoeuvre.com/Panton-Wireframe> adresinden alındı
- URL-85. (2024, Kasım 24). *Pulp Chair*. Made and Make: <https://madeandmake.sg/product/pulp-chair/> adresinden alındı
- URL-86. (2024, Kasım 24). *Wired Panton*. White Studios: <https://www.shopwhitestudios.com/products/wired-panton?srsId=AfmBOoqy1MPS5JHolrvmv1OezRy9u7YX4ha2E8UCHd3T-sxPDXAdsBfB> adresinden alındı
- URL-87. (2024, Kasım 24). *Icons Re/Outfitted*. Studio Sarmite: <https://studiosarmite.com/icons-reoutfitted> adresinden alındı
- URL-88. (2024, Kasım 24). *Briette Dining Chair*. Four Hands: <https://fourhands.com/product/232016-003> adresinden alındı
- URL-89. (2024, Kasım 24). *Thonet Chair No. 14*. Design Museum: <https://designmuseum.org/discover-design/all-design-objects/thonet-chair-no-14> adresinden alındı
- URL-90. (2024, Kasım 24). *Bentwood Chair with arms Model No: 14 Chair Thonet Austria 1890*. 1stdibs: https://www.1stdibs.com/furniture/seating/side-chairs/bentwood-chair-arms-model-no-14-art-nouveau-chair-thonet-austria-1890/id-f_38079612/ adresinden alındı
- URL-91. (2024, Kasım 24). *Thonet No. 14 Antique Children's Chair*. 1stdibs: https://www.1stdibs.com/furniture/seating/chairs/thonet-no-14-antique-childrens-chair/id-f_36171732/ adresinden alındı

- URL-92. (2024, Kasım 24). *Set of four '501 Göteborg' dining chairs*. 8 Holland Street: <https://8hollandstreet.com/artworks/categories/7/5654-erik-gunnar-asplund-four-goteborg-dining-chairs/> adresinden alındı
- URL-93. (2024, Kasım 24). *214 Knotted Chair, Thonet Studio, Thonet, Austria*. 1stdibs: https://www.1stdibs.com/furniture/seating/chairs/214-knotted-chair-thonet-studio-thonet-austria/id-f_21441152/ adresinden alındı
- URL-94. (2024, Kasım 24). *TH 08*. Pablo Reinoso: <https://www.pablореinoso.com/art#/collection/7/photo/23> adresinden alındı
- URL-95. (2024, Kasım 24). *TH 06 from the Thoneteando series*. Pablo Reinoso: <https://www.pablореinoso.com/art#/collection/7/photo/19> adresinden alındı
- URL-96. (2024, Kasım 24). *Mini-skirt*. Pablo Reinoso: <https://www.pablореinoso.com/art#/collection/7/photo/4> adresinden alındı
- URL-97. (2024, Kasım 24). *Chaise Poilue*. Pablo Reinoso: <https://www.pablореinoso.com/art#/collection/7/photo/13> adresinden alındı
- URL-98. (2024, Kasım 24). *No 14 Chair*. Studio Irvine: <http://www.studio-irvine.com/product-design/chair-n14-mujithonet/> adresinden alındı
- URL-99. (2024, Kasım 24). *Célia Persouyre'nin 14 numaralı Thonet sandalyesine saygı duruşu*. Blog Esprit Design: <https://blog-espritdesign.com/designers-2/thonet/hommage-a-la-chaise-thonet-n14-par-celine-persouyre-14999> adresinden alındı
- URL-100. (2024, Kasım 24). *Prix Avenir kazananları*. Ulusal El Sanatları Enstitüsü: <https://www.institut-savoirfaire.fr/formations/prix-avenir-metiers-art/laureats/persouyre-celia> adresinden alındı
- URL-101. (2024, Kasım 24). *Restoration Station X Yinka İlori Upcycle Unique Furniture For Ldf 2017*. Design Boom: <https://www.designboom.com/design/restoration-station-yinka-ilori-ldf-09-11-2017/> adresinden alındı
- URL-102. (2024, Kasım 24). *Social Love Thonet Bench*. Rossana Orlandi: <https://www.rossanaorlandi.com/collections/social-love-thonet-bench-hillsideout/> adresinden alındı
- URL-103. (2024, Kasım 24). *Andrea Salvetti Dilmos Indoor Outdoor Chair Cast Aluminium Textured Pattern*. 1stdibs: https://www.1stdibs.com/furniture/seating/chairs/andrea-salvetti-dilmos-indoor-outdoor-chair-cast-aluminium-textured-pattern/id-f_29554452/ adresinden alındı
- URL-104. (2024, Kasım 24). *Rietveld's rare high chair: Executed by Gerard van de Groenekan*. Kunstconsult: <https://www.kunstconsult.com/Blog/Rietveld-s-rare-high-chair-Executed-by-Gerard-van-de-Groenekan> adresinden alındı
- URL-105. (2024, Kasım 24). *Gerrit Rietveld Zeilmaker Version of Black Red and Blue Chair by Cassina*. 1stdibs: <https://www.1stdibs.com/furniture/seating/armchairs/gerrit->

rietveld-zeilmaker-version-black-red-blue-chair-cassina/id-f_32267732/ adresinden alındı

- URL-106. (2024, Kasım 24). *Zeilmaker Version of Black Red and Blue Chair by Gerrit Rietveld for Cassina*. Pamono: <https://www.pamono.eu/zeilmaker-version-of-black-red-and-blue-chair-by-gerrit-rietveld-for-cassina> adresinden alındı
- URL-107. (2024, Kasım 24). *Black Red and Blue*. Cassina: <https://www.cassina.com/ww/en/products/black-red-and-blue.html> adresinden alındı
- URL-108. (2024, Kasım 24). *Red / Blue Armchair*. Kirkland Museum: <https://www.kirklandmuseum.org/collections/work/red-blue-armchair/> adresinden alındı
- URL-109. (2024, Kasım 24). *Rietveld: by Cassina, by Rietveld and by Jenner*. Chair Blog: <https://chairblog.eu/2007/05/06/rietveld-by-cassina-by-rietveld-and-by-jenner/> adresinden alındı
- URL-110. (2024, Kasım 24). *Blue electric chair, 2004*. Artnet: <https://www.artnet.com/artists/iv%C3%A1n-navarro/blue-electric-chair-Ff42ahNsVA6eYknLV5PGuQ2> adresinden alındı
- URL-111. (2024, Kasım 24). *Icons*. Plechac & Wielgus: <http://www.janandhenry.com/work/detail/id/42> adresinden alındı
- URL-112. (2024, Kasım 24). *Icons by Jan Plechac*. Yatzer: <https://www.yatzer.com/Icons-by-Jan-Plechac/slideshow/4> adresinden alındı
- URL-113. (2024, Kasım 24). *Wired Red Blue Gerrit Rietveld Chair by Jan Plechac*. Chair Blog: <https://chairblog.eu/2011/05/28/wired-red-blue-gerrit-rietveld-chair-by-jan-plechac/> adresinden alındı
- URL-114. (2024, Kasım 24). *Jan Plechac: Rietveld Chair Icon 03 For Ngispen*. Design Boom: <https://www.designboom.com/design/jan-plechac-rietveld-chair-icon-03-for-ngispen/> adresinden alındı
- URL-115. (2024, Kasım 24). *P.R.O.O.F.* Leibal: <https://leibal.com/furniture/p-r-o-o-f/> adresinden alındı
- URL-116. (2024, Kasım 24). *Sonic Chair sc01 – No I – IV*. Meakusma: <https://www.meakusma.org/event/sonic-chair/> adresinden alındı
- URL-117. (2024, Kasım 24). *Sonic Chair*. Archiproducts: https://www.archiproducts.com/en/products/sonic-chair/acoustic-armchair-sonic-chair_372117 adresinden alındı
- URL-118. (2024, Kasım 24). *Ball Chair Audio*. Franckly: <https://www.franckly.com/en/ball-chair-audio> adresinden alındı
- URL-119. (2024, Kasım 24). *Pod Chair Spitfire*. Andrew Martin: <https://www.andrewmartin.co.uk/sofas-and-chairs/chairs/arm-chairs/pod-chair-spitfire#learn-more> adresinden alındı

- Vogelgsang, T. (2012). Steel, style and status: the economics of the cantilever chair, 1929-1936. *London School of Economics and Political Science*.
- Wakkary, R. L. (2016). Designing to know: chairs, bowls and other everyday technological things. *Technische Universiteit Eindhoven*.
- Walsum, T., Post, F. H., Silver, D., & Post, F. J. (1996). Feature extraction and iconic visualization. *IEEE Transactions on Visualization and Computer Graphics*, 2(2), s. 111-119.
- Wesselink, J. (2024, Kasım 24). *Jeroen Wesselink Radiator Chair Design Art*. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=VdRzh4sjXr4> adresinden alındı
- Wickens, J. (2007). *Eero Aarnio's Globe: A Platform for an Investigation of Challenges and Possibilities Related to the Conservation of Twentieth Century Foam Upholstered Furniture*. University of Southampton, Faculty of Law, Arts and Social Sciences, School of Arts, Doctoral Dissertation, Southampton.
- Yalçınkaya, Ş. (2020). Iconic Buildings in Urban Sustainability. *Eskişehir Technical University Journal of Science and Technology A-Applied Sciences and Engineering*, 21(2), s. 282-293. doi:10.18038/estubtda.582126
- Yargıç, S. (2009). *Küreselleşen kentlerde ikonik yapıların kentsel kimlik oluşumuna etkileri üzerine irdeleme*. Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Yeon, S. J. (2009). A Study on the Characteristics of Gerrit Rietveld's Furniture. *Journal of the Korea Furniture Society (한국가구학회지)*, 20(4), s. 374-387. doi:1226-3109(pISSN)
- Yücedağ, A. (2019). Anket Geliştirilmesi ve Uygulanması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 26(2), s. 443-454.
- Yüksel, Z. İ. (2022). *Viyana Kafe Kültürünün Oluşumunda Thonet No:14 Sandalyenin Etkisi*. Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

7. EKLER

Ek 1. İkonik Sandalyelerin Tarihsel Tasarım Sürecine İlişkin (Ön Hazırlık) 1. Anket Formu

Bu anket ikonik kavramını, sandalyeler üzerinden sorgulamak ve bu kavramın tarihsel tasarım süreci içerisindeki yerini saptamaya yönelik tez çalışması için hazırlanmıştır. Ankette kimlik belirtilmeyecek ve bilgiler kimseyle paylaşılmayacaktır. Çalışmaya katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

A. KATILIMCININ DEMOGRAFİK BİLGİLERİ

Cinsiyetiniz: Kadın (), Erkek ()

Yaşınız: 18-24 (), 25-34 (), 35-44 (), 45-54 (), 55-64 (), 65+()

Mesleki Durumunuz: Öğrenci (), Akademisyen ()

Bölümünüz: İç Mimarlık (), İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı (), İç Mekân Tasarımı ()

Öğrenciyseniz hangi sınıftasınız? 3. Sınıf (), 4. Sınıf (), Öğrenci Değilim ()

B. KATILIMCININ KAVRAM BİLGİLERİ

1. İkonik sandalye denildiğinde aklınıza gelen üç sandalyeyi yazınız.

.....

Ek 2. İkonik Sandalyelerin Tarihsel Tasarım Sürecine İlişkin 2. Anket Formu

Bu anket ikonik kavramını, sandalyeler üzerinden sorgulamak ve bu kavramın tarihsel tasarım süreci içerisindeki yerini saptamaya yönelik tez çalışması için hazırlanmıştır. Ankette kimlik belirtilmeyecek ve bilgiler kimseyle paylaşılmayacaktır. Çalışmaya katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

A. KATILIMCININ DEMOGRAFİK BİLGİLERİ

Cinsiyetiniz: Kadın (), Erkek ()
Yaşınız: 18-24 (), 25-34 (), 35-44 (), 45-54 (), 55-64 (), 65+()
Mesleki Durumunuz: Öğrenci (), Akademisyen ()
Bölümünüz: İç Mimarlık (), İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı (), İç Mekân Tasarımı ()
Öğrenciyseniz hangi sınıftasınız? 3. Sınıf (), 4. Sınıf (), Öğrenci Değilim ()

B. KATILIMCININ KAVRAM BİLGİLERİ

B.1. İkonik kavramları arasındaki ilişkinin saptanması

Aşağıda ikonik kavramıyla ilişkilendirilen kavramlara yer verilmiştir. Kendinize en uygun seçeneği işaretleyiniz.

	çok ilişkili	ilişkili	kararsızım	az ilişkili	ilişkisiz
Estetik					
Yaratıcı					
Farklı					
Metaforik					
Özgün					
Anıtsal					
Çağdaş					
Popüler					
Çok Yönlü					
Sürekli					

Ek 2'nin devamı

B.2. İkonik kavramları ile tasarım elemanları arasındaki ilişkinin saptanması

1-Aşağıda fotoğrafı yer alan Barcelona Sandalye'nin ilişkili olduğunuzu düşündüğünüz kavramları ve hangi tasarım elemanından dolayı bu ilişkiyi kurduğunuzu işaretleyiniz.

		Tasarım Elemanları						
		İşlev	Form	Ebat	Hareket Kabiliyeti	Malzeme	Renk	Yapım Tekniği
Kavramlar		Estetik						
		Yaratıcı						
		Farklı						
		Metaforik						
		Özgün						
		Anıtsal						
		Çağdaş						
		Popüler						
		Çok Yönlü						
		Sürekli						

2-Aşağıda fotoğrafı yer alan Wassily Sandalye'nin ilişkili olduğunuzu düşündüğünüz kavramları ve hangi tasarım elemanından dolayı bu ilişkiyi kurduğunuzu işaretleyiniz.

		Tasarım Elemanları						
		İşlev	Form	Ebat	Hareket Kabiliyeti	Malzeme	Renk	Yapım Tekniği
Kavramlar		Estetik						
		Yaratıcı						
		Farklı						
		Metaforik						
		Özgün						
		Anıtsal						
		Çağdaş						
		Popüler						
		Çok Yönlü						
		Sürekli						

Ek 2'nin devamı

3-Aşağıda fotoğrafı yer alan Egg Sandalye'nin ilişkili olduğunu düşündüğünüz kavramları ve hangi tasarım elemanından dolayı bu ilişkiyi kurduğunuzu işaretleyiniz.

		Tasarım Elemanları						
		İşlev	Form	Ebat	Hareket Kabiliyeti	Malzeme	Renk	Yapım Tekniği
Kavramlar		Estetik						
	Yaratıcı							
	Farklı							
	Metaforik							
	Özgün							
	Anıtsal							
	Çağdaş							
	Popüler							
	Çok Yönlü							
	Sürekli							

4-Aşağıda fotoğrafı yer alan Zig-Zag Sandalye'nin ilişkili olduğunu düşündüğünüz kavramları ve hangi tasarım elemanından dolayı bu ilişkiyi kurduğunuzu işaretleyiniz.

		Tasarım Elemanları						
		İşlev	Form	Ebat	Hareket Kabiliyeti	Malzeme	Renk	Yapım Tekniği
Kavramlar		Estetik						
	Yaratıcı							
	Farklı							
	Metaforik							
	Özgün							
	Anıtsal							
	Çağdaş							
	Popüler							
	Çok Yönlü							
	Sürekli							

Ek 2'nin devamı

5-Aşağıda fotoğrafı yer alan Panton Sandalye'nin ilişkili olduğunu düşündüğünüz kavramları ve hangi tasarım elemanından dolayı bu ilişkiyi kurduğunuzu işaretleyiniz.

		Tasarım Elemanları						
		İşlev	Form	Ebat	Hareket Kabiliyeti	Malzeme	Renk	Yapım Tekniği
Kavramlar	Estetik							
	Yaratıcı							
	Farklı							
	Metaforik							
	Özgün							
	Anıtsal							
	Çağdaş							
	Popüler							
	Çok Yönlü							
	Sürekli							

6-Aşağıda fotoğrafı yer alan Thonet No.14 Sandalye'nin ilişkili olduğunu düşündüğünüz kavramları ve hangi tasarım elemanından dolayı bu ilişkiyi kurduğunuzu işaretleyiniz.

		Tasarım Elemanları						
		İşlev	Form	Ebat	Hareket Kabiliyeti	Malzeme	Renk	Yapım Tekniği
Kavramlar	Estetik							
	Yaratıcı							
	Farklı							
	Metaforik							
	Özgün							
	Anıtsal							
	Çağdaş							
	Popüler							
	Çok Yönlü							
	Sürekli							

Ek 2'nin devamı

7-Aşağıda fotoğrafı yer alan Red and Blue Sandalye'nin ilişkili olduğunu düşündüğünüz kavramları ve hangi tasarım elemanından dolayı bu ilişkiyi kurduğunuzu işaretleyiniz.

		Tasarım Elemanları						
		İşlev	Form	Ebat	Hareket Kabiliyeti	Malzeme	Renk	Yapım Tekniği
Kavramlar	Estetik							
	Yaratıcı							
	Farklı							
	Metaforik							
	Özgün							
	Anıtsal							
	Çağdaş							
	Popüler							
	Çok Yönlü							
	Sürekli							

8-Aşağıda fotoğrafı yer alan Ball Sandalye'nin ilişkili olduğunu düşündüğünüz kavramları ve hangi tasarım elemanından dolayı bu ilişkiyi kurduğunuzu işaretleyiniz.

		Tasarım Elemanları						
		İşlev	Form	Ebat	Hareket Kabiliyeti	Malzeme	Renk	Yapım Tekniği
Kavramlar	Estetik							
	Yaratıcı							
	Farklı							
	Metaforik							
	Özgün							
	Anıtsal							
	Çağdaş							
	Popüler							
	Çok Yönlü							
	Sürekli							

ÖZGEÇMİŞ

İlköğretimi Artvin/Şavşat'ta; liseyi 2016 yılında Rize'de tamamladı. Aynı yıl Konya Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde lisans eğitimine başladı. 2020 yılında bölümünü birincilikle bitirerek mezun oldu. 2021 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Anabilim dalında tezli yüksek lisans programına başladı.

2021 yılından itibaren Zivella firmasında iç mimar olarak çalışmaktadır. Orta düzeyde İngilizce bilmektedir.

